

ΕΤΟΣ 50^ΟΝ - ΑΡΙΘ. 56.
Μ Α Ί Ο Σ 1909.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΣΕΣΩΤΡΙΣ 10.

Δ. ΔΕΣΠΟΤΑ

ΡΟΔΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ, Γ. ΤΕΡΤΣΕΤΗΣ.

ΧΡ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΠΑΝΚΤΟΥΣ.

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑ.

Π. ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΗΚΥΘΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

ΜΑΡΙΑ ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ
ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ (ΤΕΛΟΣ).

Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ ΠΟΙΗΜΑ.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΧΛΩΜΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ, ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ.

Μ. Α.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ.

Κ. Ν. Κ.

ΡΟΔΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ.

ΣΤ. Π.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ GOGOL.

Ν Ε Α Ζ Ω Η

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ :

ΑΙΓΥΠΤΟΣ . . . ΓΡ. Δ. 40.
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ . ΦΡ. Χ. 12.
ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΓΡ. Δ. 4.

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ * * * * *

* * * * * ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Ε' - ΑΡΙΘ. 56.

Μ Α' Τ Ο Σ 1909 * *

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ * *

ΡΟΔΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΜΠΑΣΤΟΥ¹

Ἐλα ἡ ὥρα ἡ καλή,
 Τοῦ Χριστοῦ τῆς Παραγιάς
 τῶν ἀγίων τῶν δώδεκα
 καὶ τῶν ἑβδομήκοντα.
 Κι' ὁ Χριστὸς περνᾷ
 καὶ συγχορωπᾷ
 ποῦν ὁ νιοπαστὸς
 νὰ τὸν εὐχρηστῶ
 νὰ γεράσουσι
 μονοστέφανοι
 μονοκοῦμπαροί.
 Ἐστέσαμεν τὸν τὸν μπαστὸ
 ποῦ ἴπᾶν ὡς κάτω πλουμιστό,
 γύρου τριγύρου τὸν ἀθρό
 στή μέση μὲ χρουσό σταυρό.
 Ἐ τὴν Πόλην τὸν ἐφάνασι,²
 σὴ Χρὸν τὸν ἐπλουμίσασι,
 σὴ Ρόδον τὸν ἐστειλάσι,
 τὴ νόννηφρην τὸ δώκασι
 καὶ τῆς τὸν καρισκέφασι,³

κι' εἰς τὸν μπαστὸν τὸν στέσασι.
 Φέριτε συντόνια δώδεκα
 καὶ μαξιλλάρια εἴκοσι
 καὶ μαχαριάδα¹ δέκα τριά,
 μὲ τὸ χρουσόφιν κεντητά.
 Ἐστρώσαμεν τὸν τὸν μπαστό,
 ποῦ ἴπᾶν ὡς κάτω πλουμιστό
 κι' ὁ Χριστὸς εὐλοητός.
 Ἐκανακίστην² ὁ μπαστός,
 φέριτε τὰ γκλεούδια³ σας
 καὶ τὰ μελιτάτα⁴ σας.
 Φέριτε τὸ Χιότικο ρακί
 μέσα σὲ φερφουρό⁵ γναλί
 κεράσετε τὸ λυριστή
 κι' ὕστερα τὸν κανακιστή⁶
 καὶ οὐλλη μας τὴ συντροφιά,
 ποῦνεν ἐγκλεχιά παιδιά.
 Τώρα θὲ νὰ σᾶς παινέσω
 λεύτερους καὶ παντρεμένους.
 Παντρεμένοι σῶν παιδιῶ σας
 λεύτεροι ποῦ τὰ δικὰ σας.

¹ Αὐτὸ τὸ τραγοῦδι λέγεται καὶ τραγοῦδι τοῦ **σπερβε-
 ριοῦ**. Μπαστὸς δὲ ἢ σπερβέρι εἶνε ἐπιτόπιον μεταξὺ
 ἄφρασμα, χορδῶ καὶ κεντημένον μὲ τέτοιον τρόπο ποῦ
 καὶ ἡ δυνὸ ὄφεις τὸν φαίνονται ἢ ἴδιες. Τὸ κέντημα γί-
 νεται μὲ δύο χρώματα (γαλατὸ καὶ κόκκινο) ἢ καὶ μὲ
 τρία (καὶ πράσινο) καὶ συνήθως παριστάνει χορῶ, λαγή-
 νια, δένδρα κ. λ. π. Τὸν **μπαστό**, ποῦ χρησιμοποιεῖται σὺν
 κουνουπιέρα, κορμιῶν τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου σὴ γωνία
 τοῦ σπιτιοῦ, πάνω ἀπὸ τὸ σοφᾶ, τὸν στολίζουν καὶ τὸν
 ἐξυμνοῦν, εἶνε δὲ τόσο μακρὸς ποῦ σκεπάζει τὸ σοφᾶ
 καὶ ἀγγίζει κάτω.

² Ὑφανταρ.

³ Ἐδώρησαν.

¹ Εἶδος πετιότες ἀπὸ μετὰξι χρουσοκεντημένες. Σκουπί-
 ζουν μ' αὐτὲς τὰ χιλιὰ τῶν νεονύμφων ὅταν ποῦν τὸ κρασί.

² **Κανακίω** (πρὸβλ. **Φμ. κανακίω**)=κινῶ ζωηρότερα καὶ
 γοργότερα τὸ δοξάρι ἐπάνω σὴ λέγα καὶ μὲ τὰ κουνου-
 ρια τοῦ δοξαριοῦ κάμνω ἐπιτονώτερον ἢχο πάνω ἀπὸ κά-
 ποιο πρὸς τιμὴν του. Ἐν γένει=ἐξυμνωῶ.

³ Σηρᾶ φροῦτα.

⁴ **Μελιτάτα**. Παίρνουν οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ στεροὶ φίλοι
 ἀπὸ ἕνα βάζο ἀλλῶν καὶ μέλι δύο τρεῖς ἡμέρας ποῦν
 ἀπὸ τὸ γάμο, τὰ ξημῶνουν καὶ κάμνουν κουνουράκια.
 Ἐπειτα τὰ βάζουν ἐπάνω σὴ σανίδα καὶ τὰ δίδουν σὴ
 νύμφη ἢ ὁποῖα τὰ ξηραίνει σὴν ἥλιω. Αὐτὰ τὰ κουνουρά-
 κια θὰ σταλοῦν γὰ προσκλητήρια σὸν καλεσμένους.

⁵ Πολὺ λεπτὸ γναλί μεγάλης ἀξίας.

⁶ Τὸν τραγοῦδιστή, τὸν ἐξυμνητή.

ΟΤΑΝ ΣΤΟΛΙΖΟΥΝ ΤΟ ΓΑΜΠΡΟ.

Ἦρτεν ἡ ὥρα ἡ καλὴ
 ποῦ θὰ ξυρίσουν τὸ γαμπρό,
 πρῶτα νὰ τὸ λούσουσι
 καὶ νὰ τὸ χτενίσουσι.
 Φέριτε λιένιν ἀργυρὸ
 καὶ μουσκοσίπουνον καλὸ,
 φέριτε σερβέτιαν ἀργυρῆ
 ποῦ θὰ σφογγίσουν τὸ γαμπρό.
 Φέριτε ξυράφια χιῶτικα, παρπέριον ποῦ τὴν Πόλη
 γιὰ νὰ ξυρίσῃ τὸ γαμπρὸ νὰ πάρ᾽ αὐτὴν τὴν κόρη,
 ἀποῦ τὴν εἶχαν στὸ κλουβί
 κι' ἐθρόεφαν τὴν σὰν τὸ πουλί.
 Στοῦ γαμπροῦ μας τὸ κεφάλι
 τριὰ πουλάκια τριγυρίζουν
 τὸ ἴαν τρώει, τ' ἄλλον πίνει
 τ' ἄλλον κηλαδεῖ καὶ λέει.
 Ὡ χαρὰ στὸ παλληκάρι,
 ἀποῦ διάλεξεν κι' ἐπῆρε
 τῆς καλῆς μηλιᾶς τὸ μῆλο,
 τῆς καλῆς ροδιᾶς τὸ ρόδο,
 τῆς καλῆς τριανταφυλλίτσας
 τὸ καλὸ τριανταφυλλάκι.
 Θὲ νὰ κατέβω στὸ γυαλὸ ποῦ ρίχνουν τὰ καράβια
 ποῦ τραγουδοῦν τὸ γόγαμπρον οὔλα τὰ παλλη-
 κάρια.
 Θὲ νὰ κατέβω στὸ γυαλὸ καὶ νὰ σταθῶ στὸν
 ἄμμο,
 νὰ εἶνε καλορροϊζικοὶ ποῦ κάμασιν τὸ γάμο.
 Φωνάζετε τὸν ἀφέντη του νὰ τὸν ξεσυνοβγάλλῃ¹
 γιὰ νὰ τὸν δώσῃ τὰ κλειδιά κι' εἰς ἄλλο σπίτιν πάει.

ΟΤΑΝ ΣΤΟΛΙΖΟΥΝ ΤΗ ΝΥΦΦΗ

Φέριτε τὸ χτενάκι τῆς
 τὸ χροουσοφαλλιδάκι τῆς,
 νὰ σιάσιτε τὸ μαλλάκι τῆς²
 νὰ λάψῃ τὸ γιοτάκι τῆς,
 νὰ χαιρέται τὸ ταῖριον τῆς
 τὸ χροουσοπενιστέρει τῆς.

¹ Νὰ τὸν συνοδεύσῃ ὡς τὴν ἐξόμοια.
² Πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο δὲν φαίνονται τὰ μαλλιά τῆς
 παρθένου. Στὸ γάμο τῆς τὰ χωρίζουν, τῆς κόβουν μερικὰ
 καὶ τὰ κατεβάζουν ἐμπρὸς πάνω στὸ μέτωπο καὶ στοὺς
 κροτάφους. Μετὰ τὸ γάμο κρύβουν πάλι τὰ πίσω (τσιμίγ-
 κια) καὶ ἀφήνουν νὰ φαίνονται μόνον τὰ ἐμπροστινὰ
 μαλλιά (ζουλούφια).

Χτενάκιον μου Ἰαφαντενὸ¹
 ψαλλίδ' ἀργυροφάλλιδον,
 μὴν κόρης τὰ χροουσὰ μαλλιά
 ποῦ τὰ ἔχει ἡ νύμφη ἀκριβά,
 καὶ κόφω ἔγω τὰ δόντια σου
 μὲ τ' ἀργυρομάχαιρο
 καὶ πάρω τὰ χροουσοφό,
 καὶ κάμ' ἀγκόρφιν² καὶ σταυρό.
 Τὸ σταυρὸν νὰ προσκυνοῦσι
 καὶ τ' ἀγκόρφι νὰ φιλοῦσι.
 Ἐλα Παναγῆ μου σῶσε
 νοῦν καὶ λοῖσμο μὲ δῶσε,
 ν' ἀρχίσω ποῦ τὴν κεφαλὴ
 νὰ τὴν παινῶ τὴ γόνυμφη.
 Τῆς κορφῆς τῆς τὰ μαλλάκια
 ποῦνε σὰν τὰ σελλιανάκια³.
 Ἐχεις τὰ μαλλιά μετὰξι
 καὶ μπλεμένα μὲ τὴν τάξη.
 Ἐχεις τὰ μαλλιά μπλεμένα
 κι' εἰς τὴ μέση σου ζωσμένα.
 Ἐχεις κούτελλον καμάρι
 ἥλιο μὲ τὸ φεγγάρι.
 Ἐχεις φρούδια σιδεμένα⁴
 μαῦρα καὶ καμαρωμένα
 Ἐχεις μάτια μπαχουρένια,⁵
 μάουλα τριανταφυλλένια.
 Ἐχεις μύτη σὰν κοντύλι
 κόκκινα ἴν τὰ δυὸ σου χεῖλη.
 Ἐχεις στόμα ζαχαρένιο
 κι' ἀγγελοζωγραφισμένο.
 Ἐχεις δόντια ἀράδι ράδι
 σὰν κουνὴ μαργαριτάρι.
 Ἐχεις σάουνον ποτήρι
 ποῦ κερνοῦν καρaboκύρη.
 Ἐχεις τὸ λαιμὸ χυτὸ
 μαρμαροπελεκητό.
 Τοῦ λαιμοῦ σου τὸ κανάκι
 εἶν' βασιλικὸν κανάκι.
 Ἐχεις στήθη μαρμαρένα
 καὶ ζαχαροζυμωμένα.

¹ Ἐλεφάντινο.
² Ἐγκόλιπο.
³ Μαζορὰ σὰν τὰ σελλιὰ.
⁴ Ἐρωμένα.
⁵ Μὲ μαῦρο γῆρο.

Ἐχεις δυὸ βυζιά στὸν κόρφο,
 ποῦ μυρίζουν σὰν τὸ μύσο.
 Ἐχεις μέση δαχτυλίδι
 μάλαμα νεν καὶ ζαφύρι.
 Ἐχεις χεῖρα σὰ λαμπάδες
 ἀποῦ λουτουροῦν παπάδες.
 Ἐχεις πόδια τουρονεμένα
 καὶ ἀγγελοκαμωμένα.
 Τῆς κουντούρας¹ σου τ' ἀχνάρι
 ὡς κι' ἐκείνον ἔχει χάρι.
 Ἀρέβω θέλω στὸ βουνὸν νᾶρχουμαι τέρι τέρι²
 νὰ τραυδοῦ τὴ γόνυμφη μὲ τὸ δικόν τῆς ταῖρι.
 Ὡ πεθθερὲ τοῦ γόγαμπρου, στάθου νὰ σὲ μιλήσω.
 Σιάσετε τὰ παλάτια τῆς
 καὶ τὰ κρεββατοστρώδια τῆς.
 Γιατὶ θε νᾶρτη ὁ γόγαμπρος ἐδῶ νὰ κατοικήσῃ.
 Κάμετε τόπον νὰ τὴ δῶ
 κι' ὄ,τι τὴ μπρέπει νὰ τὴν πῶ.
 Νύμφη μου κανάκι μου
 ροδοστοματάκι μου.
 Νύμφη μου χροουσὸν κανάκι
 μὲ τὸ ροδοστοματάκι.
 Νύμφη μου διωματαριά³ μου
 ποῦσαι ἀφέντρα καὶ κρυά μου,
 ἀποῦ ἔμοιασες τῆς θειάς σου
 κι' οὔλαις τῆς καλογεννηαῖς σου.
 Μπρέπει τὴν νὰ τὴν τραυδοῦ
 μὰ βράδιασεν καὶ δὲν μπορῶ.
 Ὡς τὸ πουρὸν νὰ τὴν παινῶ
 τὸ στόμα μου δὲν τὸ πουῶ.
 Σ' ὄσους γάμους κι' ἂν ἐπῆ
 τέτοια νύμφη δὲν τὴν εἶδα.
 Τέτοια μάτια, τέτοια φρούδια
 νὰ ἴε μαῦρα σὰν τὰ γίδια.
 Ποῦ ποῦ ἴν αὐτὴ ἡ μοστοκαρριά;
 ποῦ τούτη δὰ τὴ γειονιά.
 Ἐστολίσαμε τὴ νύμφη
 φέριτε μάνα, φέριτε κύρη
 φέριτε τὴ γεννηὰν τῆς οὔλη,
 νὰ τὴ δοῦσιν νὰ χαροῦσι,
 νὰ τὴ διπλοκαμαρωῶσου
 νὰ τὴ δώκουν τὴν εὐχὴν τους,
 νὰ προκόψῃ τὸ παιδίον τους,
 νὰ τὴν ποῦσιν νὰ γεράσῃ.

¹ Εἶδος φαρδειᾶς παντοφύλας.
² Πλάγια πλάγια.
³ Χαϊδεμένη μου.

τέκνα κι' ἄγγονα νὰ πιάσῃ
 νὰ τὴν εὐχηστοῦσιν οὔλοι,
 νὰ κάμῃ ρίζες καὶ κλωνιά
 νὰ σκεπάσῃ ἡ γειονιά.

ΟΤΑΝ ΕΦΙΚΕΥΟΥΝ ΤΗ ΝΥΦΦΗ
 ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐλα, Χριστέ, σὴ στράταν τῆς
 καὶ Παναγῆ ἀντάμα τῆς.
 Κίνησε, περδικούλα μου, κι' ἄσπρο μου πενιστέρει,
 νὰ πάης εἰς τὸ σπίτι σου μὲ τὸ δικό σου ταῖρι.
 Κίνησε, βάρκα, κίνησε,
 χροουσὲ σταυρὲ πορπάτηξε,
 κι' ὅπου πᾶς νὰ σταματήσῃς
 ἐκκλησιὰ νὰ βρῆς νὰ χτίσῃς.
 Ἀνοίξετε τίς πόρταις τῆς
 καὶ τὰ παραθύρια τῆς
 γιατί θε νὰ βγ' ἡ γόνυμφη
 νὰ πάη εἰς τὸ σπίτιν τῆς.
 Κι' οἱ γοιοὶ ποῦ τὴν ἐθρόεφα
 ἀργυρὸ σταυρὸν τὴν εἶχα.
 Ἐχετε γειὰ γειτόνισσαι
 μαθήτραις καὶ δασκάλισσαι.
 Σκουπίσετε τὰ τὰ στενὰ τὰ πάνω καὶ τὰ κάτω,
 γιὰ θὰ περάσῃ ἡ γόνυμφη ὁ μύσχος ὁ ἀκρότος.
 Σκουπίσετε τὰ τὰ στενὰ, παστρέψετε τίς στορταῖς
 γιὰ θὰ περάσῃ ἡ γόνυμφη μ' οὔλαις τίς μαν-
 ρομμάταις.

Ἄε κοπέλαις ράδι ράδι
 μὲ τὴ γόνυμφην ἀλάι².
 Σιγανὰ κι' ἀγάλη γάλη
 μὴν πατιέστε ἢ μὴ τὴν ἄλλη.
 Ἐλάψασιν ἡ κοπελλιαῖς
 τῆς νυμφοπούλας ἡ γεννηαῖς,
 κι' ἐλάψασιν ἡ γειονιαῖς
 κι' ἡ κόκκιναις τριανταφυλλιαῖς.
 Τριανταφυλλιαῖς ἀνοίξετε
 μοστοκαρριαῖς ἀθθίσετε,
 γιὰ νὰ κόβῃ ἡ νυμφοπούλα,
 ποῦνεν ἄξι ἀρχοντοπούλα.
 Ὡ ποταμοὶ στραγγίσετε καὶ βρούσαις νὰ σταθῆτε
 ποῦ θὰ περάσῃ ἡ γόνυμφη νὰ τὴν ἐμπροσδεχθῆτε.
 Ἐχετε γειὰ, ψηλὰ βουνὰ καὶ χαμηλὰ λαγκάδια
 καὶ βρούσαις μὲ τὰ κρυὰ νερὰ καὶ μὲ τὰ σουλου-
 τράνια³.

¹ Συνοδεύον.
² Ἐνας σωρός.
³ Σουλουντράνι—τὸ μέρος ὅπου ἀκριβῶς βγαίνει τὸ
 νερὸ, τὸ χεῖλος σολῆν.

Κι' ἐγὼ γι' αὐτὸ τ' ἀντροῦνο,
θ' ἀνέβω πάνω στὸ βουνό,
ν' ἀνέβω θέλω στὸ βουνί,
νὰ ρίξω δυνατὴ φωνή,
ν' ἀκούσ' ἀγγελιοποιητῆς¹
νᾶρη νὰ δώκη τὴν εὐκλή,
νὰ πελεκήσῃ μάρομαρα,
νὰ κάμη βρούσας ἀργυραῖς,
μὲ σουλοντριάνι ἀλόχουσα
νὰ τρέχουσαν τὸ κροῦ νερό,
ὀμπρός σου γάμου τὸ στενό
νὰ κάμη ρίζαις καὶ κλωνιά
νὰ γιμώσ' ἡ γειτονιά.
Ἄκου, νὰ καὶ ντόνυφρη,
ἄκου τί σὲ λέουμε,
καὶ τί σὲ κατακίζουμε,
τὸ νῆν ἀποῦ σ' ἐδώκαμε
ὄμορφα νὰ τὸν περιῶς
καὶ καλὰ νὰ τὸν τιμᾶς·
κι' ἡ εὐκλή τῆς πεθθερᾶς σου
μέσ' στὰ μεσοκάτεργά σου²
κι' ἡ εὐκλή τοῦ πεθθεροῦ σου,
μέσ' στὴ μέσην τοῦ σπιτιοῦ σου.

ΟΤΑΝ ΤΟΥΣ ΠΕΡΝΟΥΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Ἦ! καλῶς ἦρτεν κι' ἐφάνη
τῆς αὐγῆς τὸ περιφάνι³.
τὸ καινούργιο κυπαρίσσι.
Τὴ Δευτέραν ἐγεννήθη
καὶ τὴν Τρίτην κάμνει ρίζαις,
τὴν Τετάρτην κάμνει κλώνια,
κι' ἐθαμάχτηκεν ὁ κόσμος,
καὶ τὴν Πέφτην κάμνει φύλλα,
τὴν Παρασκευὴν καρπεύγει
μοστοκάρφια καὶ πιπέρι,
καὶ κανέλλαις καὶ μπαχάρι,⁴
νᾶρη τὸ δικόν της ταίρι.
Κάντε ἴνα μοναχικό
νᾶρητὴ στὸ νοῦ μου τί θὰ πῶ.
Σώνει σας ὁ μοναχικός,
κι' ἦρτε στὸ νοῦ μου τί θὰ πῶ.

¹ Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Χριστός.

² Στὴ μέση τῶν καρabiῶν.

³ Γλυκοχάραγμα.

⁴ Μυροδικὸ σὰν τὴν κανέλλα, στρογγυλό, μαῖρο μὲ πολλὴν εὐωδία.

Τώρα τὸ διαλοήθηκα
σὲ ἄλλιον τὸ ἄθυμῆθηκα.
Ἦ! καλῶς μᾶς τὴν ἐφέρα,
ἢ Ροδίτισσαις ποῦ πέρα.
Τριὰ καράβια τὴν ἐφέρα,
καινουργοπαλαμισμένα.
Εἶχαν ναῦταις παλληκάρια
ῤυματωμένους σὰν λιοντάρια.
Παλληκάρια μου νὰ ζῆτε
οὐλοῖ σας νᾶρματωθῆτε,
στὸ στενό νὰ κατεβῆτε,
τὸ γαμπρόν νὰ προσδεχθῆτε.
Γιὰ φέριτε μέ το νὰ τὸν δῶ
τοῦ ντόγαμπρου τὸν πεθθερό,
τί χάρισμαν ἐχάρισε,
καὶ τί παξίσιον ἔδωκε.
Ὁ πεθθερός τοῦ ντόγαμπρου
μᾶν πέροδικαν τὴν ἔθρηφε,
ζάχαριν τὴν ἐτάιζε
καὶ μέλιν τὴν ἐπότιζε,
καὶ σὰν τὴν ἐμεγάλωσε
στὰ χέρια του τὴν ἔδωκε
νὰ τὴ θωρῆ νὰ χαίρεται,
στὰ κάλλη της νὰ θρέφεται.
Καλὴ μέρα συμπεθέροι
φέραμεν τὸ πενιστέρι,
μὲ τὸ ἄλλον του τὸ ταίρι
ἦλιο μὲ τὸ φεγγάρι.
Κάμε, νύφρη, τὸ σταυρό σου,
κι' ἔμπα μέσ' στ' ἀρκοτικό σου,
τοῦ κροῦ σου τὰ προκιά
στῆς μάνας σου τὴν κατοικιά.
νὰ πίν' ἡ νύφρη κι' ὁ γαμπρός
κι' οὐλος ὁ κόσμος κι' ὁ λαός
ὅπου μαζεῦτηκεν ἔδῳ.
Σήμερα πύργος χτίζεται, σήμερα περιβόλι
σήμερα ποχωρίζεται ἡ μάνα ποῦ τὴν κόρη.
Τώρα θὰ σὲ χωρίσουμε
νὰ πὰ νὰ σὲ βλοήσουμε.
Θὲ νὰ τοὺς βάλον στέφανα,
στὰ δυὸ τους χρυσοκέφαλα.
Οἱ ἀγγέλοι τοὺς τὰ κάμα
κι' οἱ παπάδες τοὺς τὰ βᾶλα.

(Ἀκολουθεῖ τὸ τέλος).

Ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτον Συλλογὴν

Δ. ΔΕΣΠΟΤΑ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Εἰς τὴν ἀγάπητὴν μας «Νέαν Ζωὴν», θ' ἀρχίσομεν τὴν δημοσίευσιν σημειωμάτων περὶ τῶν Ἑπτανησίαν ἐκείνων ποιητῶν, οἱ ὅποιοι περισσότερον κατέχουσι θέσιν ἐπιζήλων εἰς τὸν νεοελληνικὸν Παρασσὸν καὶ ἔδρασαν ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος. Εἰς τὴν σειρὰν ταύτην δὲν ἐξαίρουται καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔγραψαν ἰταλικὰς ποιήσεις, μὲ πνεῦμα ἐλληνικόν, μὲ σκοπὸν ν' ἀνυψώσωσι τὴν πατρίδα καὶ νὰ προσελκύσωσι τὴν ἀγάπην τῶν ξένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὰς δεινὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τοὺς πονηροὺς χρόνους.

Ὡς γνωστόν, τινὲς τῶν ὠραιότερων σελίδων τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑπτανήσον. Ἐν τῷ Ἰονίῳ Πελάγει, εἶδον τὸ πρῶτον τῆς ἡμέρας φῶς, ὁ Φώσκολος, ὁ Σολωμός, ὁ Κάλβος, ὁ Βαλαωρίτης καὶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους θὰ παρουσιάσωμεν κατ' ὀλίγον εἰς τὰς σελίδας τοῦ λαμπροῦ τούτου περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον τιμᾶ τὸν Ἑλληνισμόν.

Α'.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΕΡΤΣΕΤΗΣ

1800—1874

Ὁ Γεώργιος Τερτσέτης δὲν χρεωστῆται τὴν δόξαν του μόνον εἰς τὰς ποιήσεις του καὶ εἰς τὰ πεζὰ του ἔργα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἀγνὸν πατριωτισμόν, εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀξιωματικοῦ χαρακτήρος καὶ εἰς τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν, ὅταν, εἰς δεινὰς στιγμὰς ἐθνικὰς, ἀνύψωσε τὸ γόητρον τῆς δικαιοσύνης, ἡ ὁποία τρομερὰ ἐπιέζετο. Τοιοῦτοτρόπως ἡ δόξα του εἶναι στερεὰ καὶ ὁ χρόνος δὲν ἔχει τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἰσχὴν νὰ τὴν παραμερίσῃ οὐδὲ νὰ τοῦ τὴν ἀφαιρέσῃ.

Ἐγεννήθη ὁ Τερτσέτης ἐν Ζακύνθῳ τῇ 17 Νοεμβρίου τοῦ 1800 ἔτους, ἐκ πατρὸς Ναθαναὴλ Τερτσέτη, ἱατροῦ, δημοτικοσυμβούλου καὶ βουλευτοῦ ἐπὶ Ἀγγλικῆς Προστασίας, καὶ ἐκ μητρὸς Αἰκατερίνης Στρούζα.

Εἶπωμεν δύο λέξεις περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ζακυνθιακῆς οἰκογενείας Τερτσέτη, κατὰ τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα κατέχει ὁ ἐπιζῶν Φραγκίσκος Τερτσέτης, συμβολαιογράφος. Περὶ τὸ 1615, Ἰακωβὸς τις Τερτσέτης, μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, ἀφίσας τὴν πατρίδα Σιοτὰ (Ciotat) πόλιν τῆς περιοχῆς τῆς Μασσαλίας, κειμένην ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κολπίσκου, ἦλθεν

εἰς Ζάκυνθον, ὅπου συνεζεύχθη εἰς δεῦτερον γάμον μετὰ τινος Ρόζας, χήρας Πέτρου Μολώνη. Ὁ υἱὸς του Ἰωάννης, πλοίαρχος, ταξειδεύων μετὰ ἐνετικῆς σημαίας, καὶ μὲ τὰ τουρκικοῦ πλοίου συναντηθεὶς, κατ' ὄν χρόνον ἡ Ἑνετία ἐπολέμει τὴν Τουρκίαν, ἐν τῷ Αἰγαίῳ Πελάγει, συνῆψε μετ' αὐτοῦ μάχην. Ὁ Ἰωάννης Τερτσέτης ἐνίκησεν. Ἀλλὰ, πληγωθέντα θανατηφόρως, ἀπεβίβασαν αὐτὸν εἰς Μῆλον, ὅπου ἀπέθανε καὶ ἐνεταφιάσθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀγίας Παρασκευῆς.

Ὁ Γεώργιος Τερτσέτης ἀπὸ παιδικὴν ἡλικίαν ἔδειξε κλίσιν εἰς τὴν μελέτην. Ἐγένετο μαθητῆς τοῦ δυτικοῦ ἱερέως Λαυρεντίου τοῦ ἐξ Ἁγίου Ρέμου, ὅστις ἐν Ζακύνθῳ εἶχεν ἰδιωτικὸν σχολεῖον ἀνεγνωρισμένον ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδίδασκεν εὐδοκίμως ἰταλικὴν καὶ λατινικὴν φιλολογίαν. Ἀκολουθῶς ἐνεγράφη εἰς τὸ γυμνάσιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδίδασκον ἱκανοὶ ἄνδρες. Ὅτε τῷ 1816 ἐγένοντο ἐπισημῶς αἱ ἐξετάσεις ἐνώπιον τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἐκπαιδύσεως, τοῦ Πλάτωνος Πετρίδου, ἐλθόντος ἐκ Κερκύρας, ὁ Τερτσέτης διέπρεπε. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων ἀνέγνωσεν ἐλληνιστὶ μὲν τὸ ἔργον του *Ἐγκώμιον τῆς Μουσικῆς*, ἰταλιστὶ δὲ ἐμβρουθῆ μελέτην ἀποδεικνύουσαν ὅτι τὸ πᾶν θνήσκει πλὴν τῆς ἱστορίας.

Καθηγητῆς δὲ τῆς ἰταλικῆς τοῦ γυμνασίου ἦτο ὁ ἰταλὸς φιλέλλην Μορατέλλης, ὁ ὁποῖος, ὄχι μόνον ἐδίδασκεν ἰταλικὴν φιλολογίαν καὶ γραμματολογία, ἀλλὰ ἐνέπνεεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς φιλοπατρίας τὸ αἶσθημα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου, τὰ ὁποῖα ἦτο τότε πολῦτιμος διδασκαλία, καθότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχομεν ἀνάγκην ἀνδρῶν τοῦ καθήκοντος, ὅπως μετ' ἀγνῶν αἰσθημάτων ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ψυχῆ τε καὶ σώματι.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1816 μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν μετὰ τοῦ Μαρίνου Σιγούρου, φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς. Ὁ Τερτσέτης ἐνεγράφη εἰς τὴν νομικὴν σχολὴν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ

Παναβίου. Ἄλλὰ δὲν παρημέλησε τὴν μελέτην τῆς φιλολογίας. Ὁ ρηθὲς Σιγοῦρος, μετὰ τινὰς μῆνας, ἔγραφε πρὸς τὸν Ἀντώνιον Μάτεσι, τὸν γνωστὸν συγγραφέα τοῦ δράματος *Βασιλικὰ* ὅτι ὁ Τερτσέτης *γυαντιαίους βήμασι προχωρεῖ πρὸς τὰς Μούσας*. Πάντες οἱ τότε Ἕλληνες φοιτηταὶ ἐμελέτουν, διό, ὁ γνωστὸς Ἕλληνας συγγραφεὺς ἐν Ἰταλίᾳ ζῶν, ὁ Αἰμύλιος Τυπάλδος, ἔγραφεν: «Οἱ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι φοιτῶσιν εἰς τὰ Πανεπιστήμια, καὶ ὑπενθυμίζω τοὺς «πλείστους ἐξ ἐκείνων, μεθ' ὧν συνέρωγον, ἐν οἷς τοὺς δύο Καρβελλᾶ, τὸν Ἀλιβίζον Κούρτσολαν, τὸν Μαρίνον Σιγοῦρον, τὸν *Γεώργιον Τερτσέτην*, πάντας Ζακυνθίους τὸν Ἀναστάσιον Ἀλόνδον, τὸν Κωνσταντῖνον Ζωγράφον, Πελοποννησίους, . . . καὶ τοὺς ὑπενθυμίζω εὐχαρίστως διότι συζητοῦν περὶ τῶν προσεχῶν συμβάντων, τὰ ὅποια θὰ συμβοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ ἐλευθερωθῶν ἀπὸ τὴν βάρβαρον καὶ βαρβαρὴν δουλείαν. . . » Μεταξὺ τῶν καθηγητῶν ἔλαβεν εἰς Ἰταλίαν καὶ τὸν περιλάλητον Ἰταλὸν φιλόλογον καὶ ἱεροκήρυκα Ἰωσήφ Βαριέρην.

Μετ' ἐπαίνου ἔλαβε τὸ διδακτορικὸν δῖπλωμα τοῦ Δικαίου.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν γενέτειραν πατρίδα καὶ γενόμενος δικηγόρος μίαν καὶ μόνην δίκην ὑπερησπίσθη.

Ἀδιακόπως ἐμελέτα. Προσεπάθη νὰ μελετήσῃ κατὰ βῆθος τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἔξῃ συγχρόνως ἐντελὴ γνῶσιν τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος. Διὸ συνέδεε φιλίαν μεθ' οἷον δῆποτε ἠδύνατο νὰ πληροφορήσῃ αὐτὸν περὶ τῆς τότε δούλης Ἑλλάδος. Ἐξῆ μόνον διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ αὕτη ἦτο τὸ μόνον ἰδεῶδες αὐτοῦ μέχρι θανάτου.

Συνδέσας φιλίαν μετὰ τῶν καταγινόμενων εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐξέγερσιν καὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν, οἵτινες ἦσαν τότε ἐν Ζακύνθῳ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ μυηθεὶς τὰ μυστήρια τῆς *φιλικῆς Ἐταιρείας*, ἔτρεξε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ὅπως ἀγωνισθῆ. Ἄλλ' ἀσθενήσας εἰς τὸ νησιδίον Κάλαιμον ἐνοσηλεύετο, ἕως οὗ μετέβη ὁ Δημήτριος Σιγοῦρος, πρῶτος ἐξάδελφος αὐτοῦ ἐκ μητρὸς, ὅπως ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν Ζάκυνθον.

* *

Παρηκολούθει νοερώς τὰς μάχας, ἔκλειε σχε-

πτόμενος τὰς δεινοπαθείας, τὰς καταστροφάς. Ἄλλ' ἔλυπειτο ὅτι χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας του δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι παρών, ἀγωνιζόμενος ὡς ἐπεθύμει.

Τέλος μετὰ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἀνεφάνη ἐκ νέου τὸ ἑλληνικόν. Ὁ Τερτσέτης οικονομικῶς ἔπασχεν. Ἡ φύσις του δὲν ἦτο διὰ δικηγόρον.

Ἐφυγεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον καὶ μετέβη εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ζήσῃ.

Ἦτο φίλος φίλτατος τῶν Ἡρώων, οἱ ὅποιοι ἐλευθέρωσαν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς Σολωμὸς πολὺ τὸν ἠγάπα καὶ συχνὰ τὸν ἐβοήθει χρηματικῶς. Τῇ 28 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1830, ὁ Τερτσέτης ἦτο εἰς Πάτρας καὶ διέμενε μετὰ τὴν οἰκογένειαν Βότσαρη ὡς οἰκοδιδάσκαλος. Ἡ ἡρωϊκὴ αὕτη οἰκογένεια τὸν ἠγάπα καὶ τοῦ ἀνεκούφιζε τὰς ἀνάγκας του. Πρὸς τοὺς ἄλλοις, γράφων πρὸς τὸν Σολωμὸν τοῦ ἐξήτει δέκα τάλληρα ὅπως μεταβῆ εἰς Ναύπλιον καὶ Αἴγινα διὰ νὰ εἴρῃ ἐργασίαν, τοῦ ἔλεγεν ὅτι ὁ Μουστοξίδης θὰ τὸν διώριζεν εἰς τι σχολεῖον, καὶ ὅτι τὰ δικαστήρια ἦσαν εἰς Βοστίσαν καὶ ὄχι εἰς Πάτρας καὶ συνεπῶς δὲν ἠδύνατο νὰ εἴρῃ ἐργασίαν.

Συγχρόνως τοῦ ἐξήτει συστατικὴν ἐπιστολὴν διὰ τὸν Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν συστήσῃ εἰς τὸν Μουστοξίδην.

Τὸ ποθοῦμενον ἐπέτυχεν διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐν Ναυπλίῳ, ὅτε ἐδημοσίευσεν τινὰ τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, τὰ ὅποια τῶρα εἶναι πολὺ δυσσεύρητα. Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Ὀθωνος διωρίσθη δικαστὴς ἐπὶ Ἀντιβασιλείας. Ἡ τραγικὴ δίκη τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ Δ. Πλακούτα, ἣτις ἔληξε νὰ καταδικασθοῦν εἰς θάνατον ὡς ἐνοχοὶ ἐσχάτης προδοσίας, εἶναι μία ἄσχημος, ἀσημολάτῃ σελὶς τῆς ἱστορίας τῆς Ἀντιβασιλείας ἐκείνης. Δικασταὶ ἦσαν ὁ Α. Βούλγαρης, ὁ Δ. Σοῦτσος, ὁ Φ. Φραγκόπουλος καὶ ὁ Γ. Τερτσέτης. Πρόεδρος δὲ ὁ Πολυζωΐδης. Πρῶτος ὁ Τερτσέτης προέβη εἰς τὴν διὰ μακρῶν ἀνάπτυξιν τῆς ἀθωωτικῆς γνώμης του. Ὁ πρόεδρος ἐπέισθη. Οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς δικασταί, ταπεινοὶ καὶ δουλόφρονες, ὑπέγραψαν τὴν ἀτιμωτικὴν ἀπόφασιν. Ὁ Τερτσέτης ἔδειξε μέγα θάρρος. Δὲν ἐφοβήθη τὴν ἐπέμβασιν τοῦ φαύλου ὑπουργοῦ τῆς Δικαιο-

σύνης Σχινᾶ. Οὗτος εἰς τὴν μειοψηφίαν ἐτόνισεν ὅτι ἡ γνώμη τῆς Ἀντιβασιλείας ἦτο νὰ ὑπογράψωσιν. Ἄλλ' οἱ δύο ἔμενον σιωπηλοί. Τότε ἐπαλαμβάνει ὁ ὑπουργός.

— «Νὰ ὑπογράψητε, σὰς διατάττω ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως.» Τότε ὁ Τερτσέτης ἀπαντᾷ:

— Θεωροῦμεν πολὺ ὑψηλὰ ἱσταμένην τὴν Δικαιοσύνην, ἐφ' ἧς στηρίζεται ὁ Θρόνος, ὥστε δὲν ὑπογράφουμεν τὴν ἀπόφασιν. Καὶ ὅταν ὁ Μάσσων, ὁ ἐπόπτης τῶν νόμων, ἠθέλησε νὰ τοὺς πείσῃ νὰ ὑπογράψωσιν, ὁ Τερτσέτης ἀγανακτῶν τοῦ εἶπε:

— «Ποῖος εἶσαι σὺ, ποῦ μετὰ τὸ πρόσχημα τῆς παιδείας, ἔλαβες ἀπὸ τὴν βασιλείαν ἐπάγγελμα τόσον ἐπικίνδυνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν τῶν ὑπηκόων; Ποῖος εἶσαι σὺ ποῦ παίζεις μετὰ ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεως μας; Τίποτε δὲν ἐφοβήσε τοὺς δύο τούτους δικαστάς, οὐδὲ αὐταὶ αἱ λόγαι τῶν στρατιωτῶν.

Ἡ ἔντιμος καὶ πατριωτικὴ στάσις τοῦ Τερτσέτη ἔτυχε τῶν ἐπαίνων πάντων τῶν ἠθικῶν καὶ ἐντίμων πολιτῶν. Περιέπεσαν ὅμως εἰς τὴν μὴν τῶν δουλολόγων καὶ αὐλοκολάκων. Ἡ ἄρνησις τῆς ὑπογραφῆς ὁμίλησε μὲν ἠθικῶς διὰ τὸν Τερτσέτην καὶ ἐκράτυνε τὴν ἐπὶ ἀκεραίου χαρακτήρος φήμην, ἀλλὰ, φυσικὰ τὸν ἐβλάψε πολὺ ὑλικῶς διότι καταλεγόμενος εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀποδοκιμασιμῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ οὐδεμίαν δημοσίαν θέσιν μέχρι τοῦ 1844. Ἐπίσης κατηγγέλθησαν οἱ δύο δικασταὶ ἐπὶ ἀρνήσει ὑπηρεσίας, ἀλλ' ἠθωώθησαν. Ὁ Τερτσέτης ἔλαβε καὶ τὸ θάρρος, τῇ 24 Σεπτεμβρίου τοῦ 1834, ἐν τῷ ἐν Ναυπλίῳ *ἐγκληματικῷ* Δικαστηρίῳ, νὰ ἐκφωνήσῃ ὠραίαν ἀπολογία, τὴν ὅποιαν ἐδημοσίευσεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1835 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: *Γεωργίου Τερτσέτη Ἀπολογία εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Α. Πολυζωΐδου δημόσιον κατηγορίαν ὡς ἐνόχων ἀμφοτέρων, ἀρνήσεως ὑπηρεσίας καὶ παραβιάσεως τῆς ἐχεμυθείας μετὰ σκοπὸν ἰδιοτελεῖ καὶ πρὸς βλάβην τοῦ Κράτους*».

* *

*

Πανθεὶς ὁ δίκαιος δικαστὴς, μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου διέμενε μελετῶν καὶ ἀκροώμενος τὰ μαθήματα τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς Γαλλίας καθηγητῶν, καθότι ἡ φιλομάθεια εἰς αὐτὸν ἦτο ψύχωσης. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Λονδίνον, ἔνθα

ἔμεινε μέχρι τοῦ 1844, καθ' ὃ ἔτος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας.

Τὰ πράγματα εἶχον πλέον μεταβληθῆ. Ἡ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτήρος του, ἐφέρετο ὡς παράδειγμα διδακτικόν. Τότε ἔδωκαν αὐτῷ ὡς πόρον ζωῆς τὴν διεύθυνσιν τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, τὴν ὅποιαν διετήρησε μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του.

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἔμεινεν ὅλως ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πλουτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης. Πάντοτε προσεπάθει νὰ ἐργασθῆ καὶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ μεγαλείου τῆς Πατρίδος. Κατὰ καιρὸν ἐταξείδευεν, ἰδίως εἰς Ἰταλίαν διὰ ἐθνικὰς ὑποθέσεις. Ὅτε ἦτο ἡ Ναυπλιακὴ Ἐπανάστασις, τῷ 1860, ὁ Τερτσέτης ὑπὸ τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ Φ. Δομενεγίνη ἐστάλη εἰς Ἰταλίαν πρὸς συνενόησιν μετὰ τοῦ Γαριβάλδου περὶ τῆς ἰταλοελληνικῆς συμπράξεως τῆς ἐπαναστάσεως σκοπὸν ἐχούσης τὴν πραγματοποίησιν τῆς *μεγάλης ἰδέας*. Ὁ Δομενεγίνης, ἦτο ἀνὴρ ὅλως καρδιὰ καὶ ἦτο τῆς ἰδέας ἀπὸ κοινοῦ Ἰταλοὶ καὶ Ἕλληνες νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα, ἀφοῦ ἡ Ἡπειρος ἦτο ἐτοιμὸς καὶ ἐκεῖ νὰ μεταβῆ ὁ Γαριβάλδης. Ὁ Τερτσέτης, ὅστις ἦτο ὅλως νοῦς, ἐπολέμησε τὴν γνώμην τοῦ Δομενεγίνη. Ἡ Ἑλλάς ἦτο ἀνέτοιμος, ἐβασίλευεν ἡ διχόνοια καὶ ἀντιβασιλικὸν ρεῦμα. Ὁ Γαριβάλδης ἐπεκύρωσεν τοῦ Τερτσέτη τὴν γνώμην. Οὕτως ὁ Τερτσέτης ἐξεπλήρωσε πατριωτικῶς τὴν ἐντολήν, ἣν ἔλαβε.

Πάντοτε συνετῶς ἐσκέπτετο ὁ Τερτσέτης προκειμένον περὶ ἐθνικῶν ὑποθέσεων. Ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τῆς πατρίδος ἀείποτε ἐργάζετο καὶ ὑπὲρ ταύτης συνεσκέπτετο καὶ μετὰ τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ Καβούρ, ὅτε παρουσιάσθη πρὸς αὐτόν, τῇ συστάσει τοῦ ἐπιφανοῦς Μαυμίανη, πρέσβευος τότε τῆς Ἰταλίας ἐν Ἀθήναις. Τῷ 1866, εἰς Ρώμην εὐρισκόμενος καὶ προσπαθῆσας νὰ ἐλύσῃ τὴν συμπάθειαν τοῦ Πάπα ὑπὲρ τῆς Κρήτης, ἔλαβε συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ποντίφηκος, ἀλλ' ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ, ἐπειδὴ ἐφοβήθη ὁ Πάπας μήπως ἡ μεσολάβησις του, ἀποβῆ μᾶλλον ἐπιζήμιος ὡς ἡ ὑπὲρ τῆς Πολωνίας. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ ἑλλητικὸν προξενεῖον, ἐώρτασαν τὴν 25 Μαρτίου μεγαλοπρεπῶς. Τότε ὁ πρόξενος Γκωτιὲ ἀπήγγειλε γαλλικοὺς στίχους κατὰ λόγους ὁ Τερτσέτης καὶ ὁ Λαβουλιέ. Ὁ μὲν ἰταλιστὴ ὁ δὲ γαλλιστὴ. Οἱ ρήτορες εἶχον ὡς θέμα

την Κρήτην. Ὁ Τερτσέτης ἠθέλησε νὰ τυπώσῃ εἰς τινὰ ἐφημερίδα τῆς Ρώμης τὸν λόγον του, ἀλλὰ δυστυχῶς, ἢ τότε λογοκρισία, δὲν ἐπέτρεψε καθὸ πολὺ φιλελεύθερον!

* *

Ὁ Τερτσέτης ἂν καὶ εἰς τὴν νεότητά του ἠγάπησε δυνατὰ ὠραίαν κόρην τῆς ὁποίας τὰ εὐμορφα χεῖλη τοῦ ἐδίδαξαν πρώτη φορά, τὰ πάθη καὶ τοὺς ἀναστεναγμούς τῆς ἀγάπης, οὐχ ἦττον ὁμως ἔμεινεν ἀνύπανδρος μέχρι τοῦ 1867, ὅτε συνεζεύχθη μετὰ λογίας γαλλίδος, τῆς Ἀδελαΐδος Germain, νέας τὴν ἡλικίαν, ἣ ὁποία μετέφρασεν ἀμέσως καὶ ἐκλεκτὰ ποιήματά του καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν Πίζῃ, τῷ 1867, ὑπὸ τὸν τίτλον: Poésies diverses de M. Georges Terzetti.

Ὁ Τερτσέτης ἐνυμφεύθη εἰς ἡλικίαν ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν. Ἦτο γάμος ἐκτιμῆσεως. Ἀπέκτησεν υἱόν, ὅστις ὁμως δὲν ἐκληρονόμησε τὸ πνεῦμα τῶν γονέων. Ἐχομεν παραδείγματα, ἴδια παρὰ τοῖς ποιηταῖς, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι ὁ ἔρωσ εἰς πάσας τὰς ἡλικίας εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς. Ὁ Ἡρακλῆς Σφύρτσας ποιητῆς ἐνυμφεύθη γέρον. Νέας ἐρωμένης εἶχον, εἰς λίαν προχωρημένην ἡλικίαν καὶ ὁ Γκαίτης, ὁ Βεραζέρος, ὁ Μαρέης, ὁ Ἀλεάδης, ὁ Σαῖν-Μπεβ καὶ ἄλλοι πολλοί.

* *

Ἐλθόμεν εἰς τὰ φιλολογικά του ἔργα. Καὶ κατὰ πρόπτον περὶ τῆς γλώσσης.

Ὁ Τερτσέτης ἦτο θιασώτης τῆς ζωντανῆς γλώσσης, τῆς δημοτικῆς. Καὶ τότε τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἦτο εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, οὕτως εἰπεῖν. Τότε περισσότεροι ἐνόμιζον ὅτι ἡ κοινὴ μας γλῶσσα θὰ ὀπισθοχωρήσῃ διὰ νὰ φθάσῃ τὸν Ξενοφῶντα, καὶ ὅτι ἡ δημοτικὴ μας δὲν εἶναι παρὰ διὰ τραγουνάκια, διότι με αὐτὴν δὲν ἐκφράζονται καλὰ αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι! Ἐπιπόλαιος σκέψις σχολαστικῶν. Ὑπῆρχον εὐτυχῶς καὶ πολλοὶ νομίζοντες ὅτι ἡ ἀληθὴς γλῶσσα τοῦ ἔθνους εἶναι ἡ ζωντανὴ διὰ τῆς ὁποίας δύναται τις νὰ ἐκφράσῃ τὰς μεγαλειτέρας ἰδέας καὶ νὰ πραγματοποιῆ οἰονδήποτε ζήτημα ὅσον καὶ ἂν εἶναι σοβαρόν.

Τὸ αὐτὸ συνέβαινεν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸ ἑξῆς αἰώνων. Ὁ Δάντες τὸ ἔλυσε. Ὁ μέγας οὗτος ποιητῆς, ἔλαβε τὸν Βιργίλιον διὰ διδάσκαλον, μόνον καὶ μόνον διὰ μίαν βοήθειαν, καὶ ὄχι νὰ

εἶναι μιμητῆς, ἀντιγραφεὺς. Τὸν ἠθέλε διὰ βοήθειαν πρὸς τελειοποίησιν τῆς τέχνης του, διότι εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὸν νοῦν, νέας ἰδέας εἶχε, νέας ἰδεώδη, νέαν τέχνην. Διὰ τοῦτο δὲν ἔγραψε, τὸ μέγα ἀθάνατον ἔργον του λατινικά, ἀλλὰ μετὰ τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀνύψωσε ἂν καὶ οἱ τότε ἰταλοὶ λογιώτατοι τὴν ἐνόμιζον ἀναξίαν σοβαρῶν ἔργων. Ὁ Δάντες ἔγραψε μετὰ τὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ancora le femminette comunicano, ἀλλὰ με ἐννοίας τῆς ὁποίας οἱ γυναικοῦλες δὲν ἠδύναντο νὰ καταλάβουν.

Τὸ αὐτὸ ἠθέλησε νὰ κάμῃ καὶ ὁ Σολωμὸς μας. Τοὺς σχολαστικοὺς λογιωτάτους περιεφρόνησε. Τίποτε δὲν τὸν ἐφοβέριζε: οὔτε τὴν φόρμαν, οὔτε τὰς λέξεις καὶ ἐκφράσεις. Ὅ,τι εἶχε ζωὴ, ὅ,τι ἔπαλλεν, ἦτο δι' αὐτὸν ἄξιον διὰ τὴν ποιήσιν του. Ἡ τέχνη του παρέλαβεν ὅ,τι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ ἔπαλλεν, ὅ,τι ὁ λαὸς ἠσθάνετο, ὅ,τι τὸ ἔθνος ἐκληρονόμησεν ἀπὸ ὠραίου, ἀπὸ καλόν, ἀπὸ ὠφέλιμον. Εἰς τὰ ὀλίγα καὶ ἀτελεῖ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔργα του, φαίνεται τὸ τραγικὸν καὶ τὸ ἀστεῖον, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ κοινόν, τὸ φρικῶδες καὶ τὸ συγκινητικόν, ἡ σάτυρα καὶ τὸ εἰδυλλιον, αἱ παραδόσεις καὶ ἡ ἱστορία, ἡ φύσις καὶ ὁ ἀνθρώπος, αἱ κακίαι καὶ αἱ ἀρεταί. Εἰς τὴν καρδίαν του ἔπαλλεν ἡ καρδία τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν διάνοιάν του, ἐνεφώλευεν ἡ ψυχὴ τοῦ ἔθνους. Ὁ Σολωμὸς διὰ τοῦτο ἠδυνήθη νὰ ἐκφράσῃ, μετὰ τὴν ζωντανὴν τοῦ λαοῦ γλῶσσαν, ὑψηλὰς ἰδέας, τῶν ὁποίων ὁ λαὸς δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ τὴν βαθεῖαν ἐννοίαν. Διὰ τοῦτο διὰ νὰ ἔχομεν καὶ ἡμεῖς φιλολογίαν ἀληθινὴν, πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν τοῦ Σολωμοῦ τὸ ἔργον. Ὁ Τερτσέτης ἦτο φίλος φίλτατος τοῦ Σολωμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔγεινε καὶ διδάσκαλός του, διότι τοῦ ἐτελειοποίησε τοῦ ἑστερεοποίησε τὰς περὶ ζωντανῆς γλώσσης ἰδέας του. Ἐνίοτε ὁ Τερτσέτης ἔγραψε μετὰ τὴν γλῶσσαν τῶν λογίων. Ὁ Σολωμὸς ἐθύμωνε. Τῇ 1 Ἰουνίου τοῦ 1833 ἔτους, ὁ Σολωμὸς ἔστειλε τῷ Τερτσέτῃ ἐπιστολήν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐν μεταφράσει παραθέτομεν τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα: «... Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, ἀρμόζει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Μακιαβέλλης δι' ὅλους τοὺς θεσμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι μόνη σωτηρία « εἰς πᾶσαν διαφθοράν εἶναι ἡ ἐπιστροφή εἰς τὰς ἀρχάς. Οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἑλλάδος γυ-

« ρίζουν πολὺ ὀλίγω. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἡ ἐπιστροφή εἰς τὰς ἀρχάς. Χαίρομαι νὰ πέρνωνται διὰ ξεκίνημα τὰ δημοτικὰ τραγούδια, ἢ ἤθελα ὁμως ὁποῖος μεταχειρίζεται τὴν κλέφτικη γλῶσσαν νὰ πέρνη τὴν οὐσίαν καὶ ὄχι τὴν μορφήν τῆς (lo facesse virtualmente « non formalmente), μ' ἐννοεῖς; Καὶ ὡς πρὸς τὴν ποιήσιν πρόσχε καλὰ, Γεωργιέ μου, ὅτι εἶναι βέβαια καλὸν νὰ θεμελιώνεται κανεὶς εἰς αὐτὰ τὰ τραγούδια ἀλλὰ δὲν εἶναι καλὸ νὰ σταματᾷ ἐκεῖ. Πρέπει νὰ ὑψώνεται κατακόρυφα. Ἡ κλέφτικη ποιήσις εἶναι εὐμορφη καὶ ἐνδιαφέρουσα, ὡς ἀνεπιτήδευτος ἐκφρασις, μετὰ τὴν ὁποίαν οἱ κλέφται ἐπαράστησαν τὴν ζωὴν τῶν, τὴν σκέψιν τῶν, τὰ αἰσθηματὰ τῶν. Δὲν ἔχει τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὸ στόμα μας. Τὸ ἔθνος ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τὸν θησαυρὸν τῆς ἀτομικῆς μας διανοίας ἐνδεδυμένον ἐθνικῶς. Ἄν ἡμεῖθα μαζί θὰ ὠμίλου, πιστεύω, καθαρῶτερα. Ἐδῶ με βιάζουν νὰ κλείσω τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ θελω νὰ κλέψω καιρόν, διότι ἔχω ἀκόμη κατὰ ἀπαραίτητον νὰ σοῦ εἰπῶ. Αὐτὸ τὸ ποιημάτιόν σου, ἦλθεν ἐγκαίρως νὰ με παρηγορήσῃ διότι μ' ἐτάραξαν πολὺ εἰς τὴν Κέρκυραν ἐκεῖνα τὰ πεζά σου... Διαβάζων αὐτὰ πιστεύω ἔκλαυσα. Πῶς λοιπόν; ἔλεγον, ὕστερα ἀπὸ τόσα καὶ τόσα ποῦ εἶπαμεν καὶ τόσον ποῦ ἐγελάσαμεν καὶ τόσον ποῦ ἀγανακτήσαμεν, πηγαίνει καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν πατριάν ἐκεῖνων οἱ ὁποῖοι φορεῖ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἑλλάδος; Τόσον ἐμεγάλωσεν ἡ θάλασσα τῆς ἐνόχου συνθηρίας, ἣ ὁποία βράζει τριγύρω γύρω του, ὥστε τὸν ἔκαμε νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ τελευταῖα ἀκρογῶγία τῆς εἶναι πράγματι ἐκεῖνα ὅλης τῆς Ἑλλάδος; Τὸ κάνει δι' ἀνάγκην;... »

Πράγματι ὁ Τερτσέτης ἔγραψεν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν λογίων. Τὸ ποιημάτιον, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Σολωμὸς εἶναι τὸ πρόπτον τοῦ Τερτσέτη ποιητικῶν ἔργων, ἐκ πεντακοσίων πεντήκοντα περίπου διμέτρων καὶ ἀνομοιοκαταλήκτων ἰαμβικῶν στίχων, τὸ ἐν Ναυπλίῳ δημοσιευθὲν τῷ 1833 καὶ ἐπιγράφεται μετριοφρόνως: Τὸ φίλημα, Δοκίμιον Ἐθνικῆς ποιήσεως. Εἶναι ὠραία ἄμα δὲ καὶ ἐθνικὴ προσφώνησις πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἐλευθέραν ἤδη καὶ πρὸς τὸν νέηλον τότε Ὀθωνα. Ὁ Τερτσέτης ἐν εἰδυλλιακῇ εἰκόνι παριστᾷ τὴν ἐν πολέμῳ καὶ ἐν ἐμφυλίῳ σπαραγ-

μοῖς καταπονεμένην Ἑλλάδα, περιμένουσαν τὴν ἀνατολὴν εὐτυχισμένων ἡμερῶν ἀπὸ τὸν νέον βασιλέα. Τὸ πρόπτον τοῦτο δοκίμιον κατέταξε δικαίως τὸν Τερτσέτην μετὰ τῶν ποιητῶν.

Ὅρθῶς ποιῶν τὴν ὀνόμασεν ἐθνικὴ τὴν ποιήσιν του, διότι πράγματι εἶναι τοιαύτη, διότι θαυμασίως ἐξέχει ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, καὶ περιγράφει λαμπρὰ τὰ τότε πάθη καὶ αἰσθηματὰ καὶ τὰς ἀρετὰς τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος.

Τοῦ πατριωτικοῦ τούτου ποιήματος παραθέτομεν τινὰς στίχους:

Ἑλλάδα μου, πατρίδα μου! Ὡ τάφε τῶν γονιῶν μου,
Ὡ καλὴ γῆ, ποῦ γενέθηκα πρώτη φορά τὸν ἥλιο
Κ' εἶδα τ' ἀστέρια τῆς νυκτὸς καὶ τὴν γλυκεῖα σελήνη,
Κ' ἤκουσα τὰ λαλοῦμενα στὸ ἦσυχ' ἀκρογῶγί.
Κ' εἶδα κοράσια νὰ πηδοῦν καὶ νέες πανδραμενές,
Καὶ τὸ φεγγάρι τὰ εὐαθὰ μαλλιά τους νὰ φωτίζη.
Τὰ παλληκάρια με φωνὴ ἀκοίμητη καὶ ὠραία
Ἐχολογοῦσαν τοῦ ἔρωτος ἢ τῆς ἀγῆς τὰ κάλλη.
Ἡ τὸν Μιαούλη τραγουδοῦν, ἢ τῶν Ψαρῶν τοὺς νέους,
Ποῦ καίον θάφτου τὸν ἐχθρὸν ἔς τὴν ὥρα ποῦ δειπνοῦσε.
Καλὴ πατρίδα μ', ἄκουσε νεώτατο τραγοῦδι!

Ὡσὰν παρθένα λυγρῆ ἔς τῆς νύκτος τὸ λουλοῦδι,
Π' ὄχει παιρνίδια καὶ χαρὲς, π' ὄχει δροσοῖτα χεῖλη,
Τέτοιαι λογῆς, Ἑλλάδα μου, ἢ εὐμορφία σου φέγγει,
Γιατὶ σ' ἐφίλησε καλὸς κ' ἀνδρειωμένους νέος.

Ἑλλάδα! πόσο ἐχάρηκες ὅταν ἔς τ' Ἀνάπλι εἶδες,
Εἶδες ὅσα ἄστρα τ' ὄραρον ν' ἀράζουσε καράβια.
Ἀπ' τὸ πωρὸ ἀράζανε ὡς τὴν δροσιὰ τῆς νύκτας,
Μ' ἀκοίμητα λαλοῦμενα καθένα ἠχολογοῦσε
Κ' ὅτι ἔρριχναν τὸ σίδερον κ' ἐνφ' ἔδαν τ' ἀκρογῶγί,
Ἀπὸ τοῖς βράχους τ' Ἀναπλιῶν μέγα τραγοῦδι βγαίνει.
Ὁμορφονίες καὶ γέροντες καὶ νέοι τραγουδοῦνε,
Μ' ἄνθη στολίζουν τὸν γιालὸ τὰ πάρθενα κοράσια,
Μ' ἄνθη ὅσα ἔχει ἢ ἀνοῖξί κ' ὅσα τὸ καλοκαίρι.
Φέγγει σταυρὸς βασιλικὸς ἔς τὰ κορφινὰ κατάρτια.
Ἡ δόλια Ἑλλάδ' ἀγράφτε ἀπὸ τὰ κορφοβοῦνια,
Μέσα ἔς τὰ πλοῖα δὲν πῆγαν νὰ ἰδῇ τὸν Βασιλέα,
Τί ἐγενέθησαν τὰ μάτια τῆς φόνους, θανάτους μύριους,
Καὶ νὰ μολῆν ἑλώπιτε τὸν νέον τὸν Βασιλέα τῆς!
Στὸν Πόρον σκάφτου μνημίαια, ἔς τὰ Σάλωνα καὶ σ' Ἄργος

Θάφτει ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸ ἀμόντες τὸν σκοτώσει.
Σέρονται τὰ μακρὰ μαλλιά ἔς τὴν ἄχαρὴ τὴ σκόνι.
Μαλλιά ποῦ δὲν τὰ πάτησεν ἐχθρὸς με τόσες μάχαις.
Καὶ τώρα μετὰ τὸν σὺντροφο φορεῖται οἱ σὺντρόφοι.
Πόσες φορές, ταλαπῶφο φεγγάρι, μέσ' ἔς τὴν νύκτα
Δεήθηκες τὰ σίγγεφα νάλλοδν νὰ σὲ σκεπάσουν,
Γιὰ νὰ μὴ βλέπῃς τ' ἀνοῖχτὰ τὰ χεῖλη τῶν ἀνθρώπων
Καὶ ταῖς βαθεῖς λαβωματιῆς μέσ' ἔς τὰ μεγάλα στήθη.
Παρὰ ποτὲς, Ἑλλάδα μου, ἢ εὐμορφία σου ἀνοῖγει

Κ' ὅσες φορές ἡ ἀνατολή χαιρέτησε τὴν πλάσι,
Ἄπο σὲ ὠραιότερα κάλλη ποτὲ δὲν εἶδε,
Οὔτε σὲ κόρη ἀνύπανθρη οὔτε σὲ πανδορεμένη,
Εἰς τὸ στεφάνι τοῦ χοροῦ ἢ στὲς χαρὲς τοῦ γάμου.

Πολλοὺς ὠραίους στίχους ἠδυνάμεθα νὰ ἐκ-
λέξωμεν ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ποιήματος,
ἀλλὰ συντομίας χάριν δὲν τὸ κάμνομεν.

Τῷ 1834 ἐδημοσίευσεν, τύποις Ἀντωνιά-
δου, τὸ σπανιώτατον σήμερον πρὸς εὔρεσιν:
Ἡ Ἀρραβῶν ἐπὶ εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων τοῦ
Πολυζωΐδου μετὰ τῆς Ραλλοῦ. Εἶναι τετρακόσιοι
περίπου ὁμοιοκατάληκτοι στίχοι. Δὲν εἶναι ἀπὸ
τὰ συνειδησιμὰ ἐπιθαλάμια. Ἐνῶ εὐχεται ὑπὲρ
τῶν νεονύμφων, ἐνθυμεῖται καὶ τὴν ἀγαπητὴν
τοῦ πατρίδα.

Ἴδου στίχοι τινες:

Μὲ τοὺς παλαιούς τοὺς ψάλτας
Νὰ ὁμοιάσω ποθῶ,
Ἄν μοῦ μέλει στήν Ἑλλάδα
Δόξα ποιητοῦ νὰ εἶδῶ.
Μὲ ἀνέοιτῃς ἡ τέχνη,
Καὶ γρωρίζω ὅσους ψαλμοὺς
Νέοι, νέες ἐτραγουδοῦσαν
Ἄπ' τοὺς παλαιούς καιροῦς.
Εἶναι νύχτα καὶ τ' ἀστέρια φέγγουνε ἔς τὸν οὐρανό,
Τώρα ταῖρια τ' Ἀηδονάκια κελαδοῦν εἰς τὸ δενδρό.
Μοιάζει ἄνοιξι ὅτι εἶναι καὶ ἡμέρα καθαρά
Κ' ὄχι νυχτικὸ ὀκιοῦδι καὶ χειμῶνος ἡ ἀρχή.
Καθαρὸς λάμπει καθρέφτης τοῦ πελάγον ἢ σιγαλιά,
Καὶ ὡσὰν λίρας ἀρμονία κάμνει ἡ ἀκρογιαλιά.
Ποῦς ἔς τὸ φέγγος τῶν ἀστέρων μὲ τόση ἔρχεται χαρά;
Δίνει καὶ ἀκτῖνες πέρνει μὲ τὴν οὐρανοφεγγιά.
Ἦ Ραλλοῦ ἓνα δακτυλίδι αὐτὸς βλέπω καὶ κρατεῖ.
Μὴ θαρρῆς πῶς σὸ τοῦ χαρίζεις, θὰ τοῦ δώσης ἄλλο ἐσύ.
Ἄχ! καθὼς ἔς τὰ δακτυλίδια κανεῖς ἄκρη δὲν θωρεῖ
Ἦμοια τέλος νὰ μὴν ἔχη ἢ φίλια σὰς ἢ πιστὴ.
Ἄχ! ποτὲ καὶ ἀπ' τὴν πατρίδα ἢ δική σας γενεά,
Ποτὲ δύο νὰ μὴν εἶρη καὶ νὰ ἀνθῆ παρτοεινιά.
Νᾶνα ἀθάνατη ταυριάζει τῶν γενναίων ἢ σπορά.
Οἱ γενναῖοι ἔς τὰ βασίλεια ζωῆ δίνουν καὶ χαρά.

Ἦμοια ἐκεῖνοι ποῦ ἀναφέρουν τὸν καιρὸν τῶν διχονοιῶν.
Κ' ἐμποδίζον ἔς τὴν Ἑλλάδα τῆς ἀγάπης τὸν καρπὸν.
Βασίλεια μου! δόξα νᾶχης, δόξα νᾶχης καὶ χαρά,
Ποῦ ἔβαλες ἔς τὰ περασμένα, λαοσώστρα ἀληθμονιά.
Σὺ δὲν ἤλθες νὰ ἐκδικήσης τὸν λακωνικὸ τὸν νιό,
Οὔτε αὐτὸν τὸν Ἀσπρομάλλη, ποῦ ἔχουν σφάζει εἰς τὸν ναό.
Βλέπω φέγγει ἄγιο χοῖμα εἰς τὴν θεία σου κεφαλή.

Βλέπω ἀμόλυκτο στεφάνι καὶ σταυροῦ λαμποβολή,
Εἰς αὐτὰ ποτὲ μὴ φθάση τῶν φατριῶν ἢ ἐπιβουλή!
Ἦ τὴν ὁμόνοια ὁ Βασιλιάς μας θὲ νὰ κτίσῃ οἰκοδομή.
Εἰς ἐσὲ ἢ φωνῆ ταυριάζει, ἢ φωνῆ ἢ Βασιλική,
Ποῦ ὁ γέρον Ἀρηόλαος σ' ἔναν φίλον του ἔχει πεῖ.
Ἦ τοῦ Βασιλείου μου τὰ σύνορα ἀπ' ἐδῶ εἶναι μακρὰ
Ἦ ὅπου φθάνουν τὰ κοντάρια μας, σύνορα ἔχομε καλά
Κ' ὅταν τᾶλγε ἐμελέτα ἔς τὴν Ἀσία νὰ διαβῆ,
Καὶ τὸν Πέροση νὰ κορημίσῃ κ' ἢ Ἑλλάδα νὰ χαρῆ.
Τοῦ Βασιλείου σου σιτὲς μέρες ἔχω ἔλαινο νὰ εἰπῶ...

Τῷ 1844 ἤρχισεν ὁ Τερτσέτης νὰ δημοσιεύσῃ
τὸ δυσεύρετον κατὰ πολὺ τώρα: *Ρήγαν*, περιο-
δικὸν ἐκτάκτως ἐκδιδόμενον, ἐν Ἀθήναις, εἰς
σχῆμα δέκατον ἔκτον. Εἶναι εἰς γλῶσσαν τῶν λο-
γίων. Εἶδομεν μόνον δύο ἀριθμοὺς, τὸν μὲν τοῦ
Αὐγούστου 1844, τὸν δὲ δευτέρον, τοῦ Μαΐου
τοῦ 1845. Δὲν ἐπέτυχεν τοῦ σκοποῦ του καὶ φυ-
σικὰ ἔπασσε.

Τῷ 1847 ἐδημοσίευσεν ἐν Ἀθήναις τὴν Ἀ-
πλὴν Γλῶσσαν, συλλογὴν ποιημάτων καὶ διηγή-
σεων, μὲ τὸ ρητὸν τοῦ Schiller: *Εἰμαι συμπο-
λίτισσα τῶν μεταγεγεστέρων*, Ich bin ein
bürger derer welche kommen werden. Εἰς
τὴν συλλογὴν ταύτην ὁ Τερτσέτης περιέλαβεν
ὄχι μόνον ἰδίας αὐτοῦ ποιήσεις, ἀλλὰ καὶ τι-
νας ἄλλων ποιητῶν ἀνωδύμως καὶ δύο δημοτικὰ
τραγουδία. Ἀναμφισβήτητοι τοῦ Τερτσέτη ποιή-
σεις αἱ ἑξῆς: *Τραγοῦδι τῶν Ἀθηναίων 2 Φε-
βρουαρίου 1837* (ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῆς Βασιλίσσης
Ἀμαλίας).— *Αἱ Φλόγες*.— *Ἡ Ἀγλαΐα* (Τρι-
κούπη).— *Ἡ πλάνη τοῦ χοροῦ* (Ἐλίζα Κατα-
κουζινοῦ, τὸ γένος Ἀρμανοπεργ).— *Ἡ ραχοῦλα*
τῆς Αἰγίνης.— *Τὸ ἄστρο τῆς ἀγῆς καὶ τὸ τρι-
αντάφυλον*.— *Ἡ Ἀναστασία* (Κόρη Μ. Βότσαρη).
— *Ὁ Ἰμπραῖμης καὶ ὁ Κιονταχῆς*.— *Τὰ μάτια*
τῆς Ἐρωμένης.— *Ἡ ἀπιστία*.— *Εἰς τὴν Γλυκε-
ρία*.— *Ἡ καρδιά*.— *Ἰγνος*.— *Ἐπιγραφὴ Κή-
που*.— Περιλαμβάνει τοῦ Σ. Τρικούπη τὸ: *Τὶ*
τιμὴ ἔς τὸ παλληκάρι.— *Τὴν διαθήκην τοῦ Μπά-
ῦρων καὶ τὴν Αἰμῆν καὶ τοῦ Σολωμοῦ*.— *Διὰ*
τὸν θρόνον τοῦ Ἀπλαστοῦ. Τὰ δὲ περὶ τῆς συλ-
λογῆς ταύτης εἶναι τὰ ἑξῆς: *Εἰς τὴν Ἀνθή*.—
Ἐλεονώρα τοῦ Bürger.— *Τιμωρία καὶ μετά-
νοια*.— *Ἀναφορὰ εἰς τὴν Βουλὴν* (ἀποσπάσ-
ματα).— Καὶ εἰς τοὺς Ἀναγνώστιας.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΟΥΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΣΚΗΝΗ II

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΑΙ ΜΑΙΡΗ

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Ἔλα νὰ φύγουμε!

ΜΑΙΡΗ.— Δὲ θὰ τολμοῦσα ποτέ!

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Σκλάβο!... Ὁ φόβος σὲ κάνει
ν' ἀπαρτίσαι τὴ ζωὴ!

ΜΑΙΡΗ.— Γιατί;... Μήπως τόπλαμε τῆς μα-
μᾶς;... Μήπως μᾶς ἀρνήθηκε;

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Χμ!.. Ὁχι!.. Αὐτὸ δὲ μοῦ
φτάνει!.. Δὲ θέλω νὰ σὲ δώσουνε στήν ἀγάπη
μου... Θέλω νὰ σὲ πάρω ἐγώ!.. Δὲ θέλω νᾶρ-
θῆς σὲ μένα γιατί θὰ σ' ἀφίσουνε τάχα ἐλεύθερη,
μὰ θέλω νὰ βάλῃς δικαστὴ τὴ θέλησί σου καὶ
νὰ λευθερωθῆς μόνη ἀπ' τὰ δεσμά σου...
Ἄκόμα θέλω νὰ θανατώσης τὸ βρονκόλακα τῆς
γενιᾶς σου ποῦ κορυιάζει μέσα σου καὶ νὰ γίνῃς
σὺ ἡ ἀρχὴ μᾶς καινούργιας ζωῆς!.. Ἀρνήσου
τα ὅλα κ' ἔλα μαζί μου.

ΜΑΙΡΗ.— Ἀγάπη μου!

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Ὅτι σὲ τριγυρίζει θὰ πεθάνῃ,
Μαίρη!... Πρέπει νὰ πεθάνῃ, γιατί εἶναι ἄσχημο!

ΜΑΙΡΗ.— Μὲ τρομάζεις!..

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Θυμᾶσαι τὸ παραμῦθι τῆς γι-
αγῆς;

ΜΑΙΡΗ.— (Σὰ νὰ προσπαθῆ νὰ θυμηθῆ).—... Τῆς
γιαγῆς!

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Ναι!... «Μιά φορὰ ἦταν ἓνας
βασιλεὺς καὶ μιὰ βασίλισσα κ' εἶχαν καὶ μιὰ μο-
νάκριβη θυγατέρα, τὴν πεντάμορφη Κρινοῦλα,
ποῦ θὰ κληρονομοῦσε μιὰ μέρα ὅλο τὸ βίος του
κι' αὐτὴν ἀκόμα τὴ χρυσὴ κορῶνα τοῦ πατέρα
της... Κάποτε τῆς μάγισσας ὁ γυιὸς τραγουδι-
στῆς ντυμένος ἐδιάβηκ' ἀπὸ τὴν πολιτεία κείνη...
Ἀπίστωνε τὴ βασίλισσάν τὴν πεντάμορφη, τὴν
ἀγάπησε κι' ὠρκίστηκε νὰ τηρε κλέψη καὶ στὰ
μαγικά παλάτια τῆς μάγισσας τῆς μάννας του
νὰ τηρε φέρῃ.

ΜΑΙΡΗ.— (Ποῦ ἀρχίζει νὰ θυμᾶται τὸ παραμῦθι).—
Ναι!... «Τῶμαθ' ὁ βασιλεὺς κι' ἀπ' τὸ κακό του

πῆγε νὰ σκάσῃ. Ἄν τοῦπερνε ὁ τραγουδιστῆς
ἐκεῖνος τὴν πεντάμορφη, σὰν ἔκλεινε τὰ μάτια
του μιὰ μέρα, θὰ χάνονταν καὶ τὸ βασίλειο του
ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη... Χωρὶς Βασιλεῖ θὰ τᾶρ-
παζαν οἱ ἐχθροὶ του!.. Τὶ νὰ κάνῃ;.. Ἐπρό-
σταξε κ' ἐκλείσανε στὸν πύργο τὸν ἐφτάμηλο τὴν
Κρινοῦλα!..

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Ἡ ἀγάπη ὁμως τοῦ τραγουδι-
στῆ τὸν σήκωσε ψηλά, περὶ ψηλά ἀπὸ τοὺς τοί-
χους τοὺς ἐφτάμηλους τοῦ Πύργου... Κ' ἐνῶ ἡ
πεντάμορφη θλιμμένη κάθονταν στὸ δῶμα καὶ
τὴ μοναξιά της ἔκλαιγε, ἐκεῖνος σὰν ἀπὸς χου-
μάει, τὴν ἀρπάζει καὶ νικητῆς εὐτυχισμένος, στὴ
μάγισσα τὴ μάννα του τὴν πάει.

ΜΑΙΡΗ.— Σὰν ἐγεννιώταν ὁμως ἡ Κρινοῦλα,
ἡ Μοῖρα ἢ καλόμοιρη τοῦ σπιτιοῦ της, χρυσὴ
ἀλυσσοδίτσα στὸ λαιμὸ τῆς πέρασε καὶ τῆς εὐχῆ-
θηκε ποτὲ νὰ μὴν μπορέσῃ νὰ λησμονήσῃ τοὺς
γονιούς της καὶ νὰ πορῆ μακρὰ τους... Πο-
νοῦσε τώρα ἡ Κρινοῦλα κ' ἔλυνε ἀπὸ τὴ μιὰν
ἀγῆ στήν ἄλλη... Τὰ μαγικά τῆς μάννας εἶ-
πανε στὸ γυιὸ τῆς μάγισσας τὴν ἀφορμῆ, κ' ἐκεῖ-
νος ἀσυλλόγιστα καὶ μεθυσμένος ἀπ' τὴν πρώτη
νίκη του ἄρπαξε τὴ χρυσὴ ἀλυσσοδίτσα νὰ τὴν
ξεπεράσῃ ἀπ' τὸ λαιμὸ τῆς σαστικῆς του!.. Ὁ
τρολλὸς!.. Ἡ ἀλυσσοδίτσα κολλημένη στὸ λαιμὸ
της ἦταν!.. Τραβῶντας τὴν ἐξέσχισε τὶς σάρκες
στὸ μεθύσι του καὶ πέθαν' ἡ βασίλισσάν τὴ
Πεντάμορφη!..

ΣΚΗΝΗ 12

Οἱ ἴδιοι καὶ ἡ ΚΑΤΙΝΑ (ἐπιτρέτριά)

ΚΑΤΙΝΑ.— (Μπαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιὰ, στὴν
Μαίρη).— Ἡ ράφτρα, κυρία, σὰς περιμένει νὰ δο-
κιμάσετε τὸ φουστῆγι σας.

ΜΑΙΡΗ.— Οὐφ κι' αὐτή!.. τώρα βρέθηκε νᾶρ-
θῃ!.. (στὸν Περικλῆ) Δὲ θὰ φύγῃς; •

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. (Στῆ) — Θέλεις νὰ μείνῃ τῆς μά-
γισσας ὁ γυιὸς;

ΜΑΙΡΗ.— Ναι!.. (τοῦ σφίγγει τὸ χέρι καὶ φεύγει
βαστικῆ).

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— (Στῆ Κατίνα).— Ὁ κ. Θαλίδης εἶν'
ἀκόμα πάνω;

ΚΑΤΙΝΑ.— Ναί!.. Κάνουν ακόμα πρόβα με την κ. Ἐλένη!... νὰ ἰδῆτε πῶς τὰ λένε!.. (προσποικεῖται)... «Σ' ἀγαπῶ»!... «Σ' ἐλατρεύω»!... χὰ!.. χὰ!.. χὰ!..

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Καλά!.. καλά!.. πήγαινε!.. (Ἡ Κατίνα φέγγει. Ὁ Περικλῆς συλλογισμένος, ἀνάβει ἕνα τοιγάρο καὶ βηματίζει κάμποσο. Κάποτε, βγαίνει στὴ βεράντια. Ἀκουμπάει στὸ πεζοῦλι τῆς βεράντιας καὶ κνιτάζοντας κατὰ τὸν κήπο ἐξακολουθεῖ νὰ κεντρίζει).

ΣΚΗΝΗ 13 ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

ΘΑΛΙΑΣ, ΕΛΕΝΗ σὲ λόγο ΠΕΡΙΚΛΗΣ
καὶ ΓΙΑΓΚΟΣ (σύζυγος τῆς Ἐλένης)

(Ἀμέσως σχεδόν, ἀφοῦ πρῶτα ἀκονοθοῦν λόγια εὐθυμία μετ' ἀπ' τὴ σκηνή, μπαίνουν ὁ Θαλίδης κ' ἡ Ἐλένη. Ὁ Περικλῆς τοὺς ἀντιλαμβάνεται χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθοῦν αὐτοὶ καὶ κρύβεται).

ΘΑΛΙΑΣ.— (Μπαίνοντας πίσω ἀπ' τὴν Ἐλένη).— Ἄ ὄχι!.. Ἄθετεῖτε τὸ λόγο σας!

ΕΛΕΝΗ.— (Μὲ γέλοιο)— Γιατί;...

ΘΑΛΙΑΣ.— Τὶ εἶχαμε συμφωνήσει!... Ἄν ἤξερα τὸ μέρος μου θὰ μοῦ δίνατε ὅ,τι θὰ σὰς ἐζητοῦσα.

ΕΛΕΝΗ.— (Μὲ γέλοιο πάντοτε κ' ἐρωτοτροποῦσα).— Ναί!.. μὰ δὲν φανταζώμουν ποτέ!..

ΘΑΛΙΑΣ.— Τὸ λάθος δὲν εἶναι δικό μου!..

ΕΛΕΝΗ.— (Κάθεται στὸν καναπέ καὶ τὸν κνιτάζει ἐρωτοτροποῦσα πάντοτε)... Ἐπιμένετε λοιπόν:

ΘΑΛΙΑΣ.— (Πλησιάζοντάς την)— Ἄν δὲν σὰς εἶμαι τόσο ἀντιπαθητικός!..

ΕΛΕΝΗ.— Ὅρῖστε λοιπόν!.. (τοῦ δίνει τὸ χέρι της νὰ φιλήσῃ).

ΘΑΛΙΑΣ.— (Ἀολάζοντάς το μὲ μισοπλεγμένη φωνή).— Σὰς ἀγαπῶ!... Σὰς ἀγαπῶ!.. Εἶναι καιρὸς

τώρα, πὸν ζητοῦσα ναῦρω τὴν κατάλληλη εὐκαιρία νὰ σὰς ἀνοίξω τὴν καρδιά μου... Σὰν εἶμασι' ἀπάνω καὶ κάναμε πρόβα, γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐνόμισα πῶς ἤμουν γὰρ ὁ ἀληθινὸς Ρωμαῖος... Λίγο ἔλειψε νὰ σὰς ἀγκαλιάσω... νὰ σὰς σφιγξω στὸ στήθος μου... νὰ ἔτσι! (τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴν σφιγγεῖ).

ΕΛΕΝΗ.— (Ταραγμένη) Ὅχι ἐδῶ!.. ἤσυχαστε!.. μπορεῖ νὰ μὰς δὴ κανεῖς!.. (ἀλλάζοντας τόνο, σὰ νὰ κἀν πρόβα) «Ὁ εἶναι μέρα!.. Πήγαινε!.. φύγε Ρωμαῖε, φύγε!.. Κορναλὸς εἶναι αὐτὸς ὁποῦ βραχνὰ φωνάζει καὶ μ' ἄγριο κελάδημα ξεσχίζει τὸν ἀέρα!.. Ὁ φύγε, πήγαινε... Τὸ φῶς αὐξάνει καὶ πληθαίνει!..

(Φαίνεται ὁ Γιαγκὸς στὴ βεράντια ἐρχόμενος ἀπ' ἔξω. Ὁ Περικλῆς, πὸν ἔχει παρακολουθεῖ ἀόρατος τὴ σκηνή, τοῦ κάνει νόημα νὰ μὴ προχωρήσῃ, γιὰ νὰ μὴ διακόψῃ τὰς τὴν πρόβα).

ΘΑΛΙΑΣ.— (Προσποικεμένος κ' αὐτὸς πῶς κάνει πρόβα)— Λάμπει τὸ φῶς κ' ἡ Μοῖρα μας θολώνει καὶ μαυρίζει.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— (Πὸν ἔχει προχωρήσει στὴ σκηνή καὶ πλησιάζει τὴν Ἐλένη χωρὶς οὔτε αὐτὴ οὔτε ὁ Θαλίδης νὰ τὸν ἔχουν ἀντιληφθῆ; προσποικεμένος κ' αὐτὸς πῶς ἵπκοζοῦνται τὴν παραμάνα τῆς Ἰουλιέτιας).

— Κυρία Ἰουλιέτια μου, ... ἔρχεται ἡ μητέρα σου... Τὸ νοῦ σας ἔχετε!..

ΓΙΑΓΚΟΣ.— (Ἐνθουσιασμένος)— Μπράβο!... μπράβο!.. Ἐξοχα!.. (χειροκροτεῖ).

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.— Μπράβο!.. μπράβο!.. Βίς!.. (χειροκροτεῖ).

(Γελοῦν ὅλοι. Ὁ Θαλίδης καὶ ἡ Ἐλένη εἶναι τρομαγμένοι καὶ προσπαθοῦν μὲ μιὰ προσποιητὴ εὐθυμία νὰ κρύψουν τὴν ταραχὴ τους. Μέσα στὰ γέλοια καὶ στὰ χειροκροτήματα κλίνει ἡ ἀνάλια).

(Τέλος τοῦ πρώτου μέρους)

ΧΡ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

Ὁ μακαρίτης πατέρας μου ἐφρόντιζε μὲ κάθε τρόπον νὰ μὲ κάμῃ καλὸν χριστιανόν. Ἀπὸ μικρὸ παιδάκι μ' ἔπερνε πάντα μαζί του εἰς τὴν ἐκκλησιὰ ὄχι μόνον τὰς μεγάλας ἐορτὰς καὶ τὴν σαρακοστήν καὶ τὸ Δεκαπενταῦγουστο, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου καὶ

εἰς κάθε παραμονὴν τῶν γνωστοτέρων ἁγίων τῆς Θρησκείας μας. Ἡ μεγαλύτερη χαρὰ του ἦτο νὰ μὲ βλέπῃ νὰ κάνω σταυροὺς καὶ νὰ προσκυνῶ εἰκονίσματα, καὶ ἡ μεγαλύτερη θλίψις του νὰ μὲ πιάνῃ πολλὰς φορὰς νὰ κλειῶ ἀπὸ παιδικὴν κούρασιν τὰ ματάκια μου καὶ νὰ

γέρνω τὸ κεφάλι μου ὡς ἐπὶ σταυροῦ κρεμιάμενος κατὰ τὰς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου Κανόνος, κατὰ τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς Θεοτόκου καὶ πρὸ πάντων τὸ Μεγαλοβδόμαδο. Φοβερὴ ἀνησυχία τὸν ἐτυραννοῦσε τότε μήπως γίνω ἄθεος, ὅταν μεγαλώσω, καὶ συχνὰ μοῦ ἔλεγε αὐστηρά: «Παιδί ἐσὺ, παιδάκι μου, καὶ νὰ νυστάξῃς, ὅταν διαβάζον τὰς προφητεῖες Ἱερεμία τὸ ἀνάγνωσμα, σοφία, πρόσχωμεν! Ἐγκληματεῖς! Ἐγὼ στὴν ἡλικία σου δοῦλενα γιὰ τὸ ξερὸ ψωμί δώδεκα, δεκαπέντε ὥρες τὴν ἡμέρα, καὶ ἀλλοίμονό μου ἂν μ' ἔπερνε ὁ ἕννος ὁ μάλιστα μου μὲ ξύλιζε ἀλύπητα καὶ μοῦ τὸν ἔδιωχνε γιὰ μέρες — γι' αὐτὸ, ὅπως ξέρεις, πάσχω καὶ ἀπὸ ἀγρυπνίας τώρα στὰ γεράματα — καὶ σύ, παιδί μου, νὰ κοιμᾶσαι, ὅταν διαβάζον τὸ πρῶτο Βαγγέλιο τῆς μεγάλης Πέμπτης; Ντροπή σου! Ἐλα, παιδάκι μου, πάρε τώρα δέκα λεφτὰ καὶ τρέξε νὰ φᾶς τηγανίτες, ἀλλὰ μὲ τὴ συμφωνία νὰ μὴ νυστάξῃς ἀπόψε πὸν θὰ διαβάσουν τὸ μεγάλο Κανόνα! Ἄν δῶ καὶ δὲν κουνιέται σὰν μεθυσμένου τὸ κεφάλι σου, θὰ σοῦ ἀγοράσω γιὰ τὸ Πάσχα ἕν' ἀρνάκι τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου νὰ τὸ βόσκησ μιὰ βδομάδα, νὰ γίνῃ παχουλὸ-παχουλὸ καὶ νὰ τὸ φᾶμε στὴν ὑγεία σου, παιδί μου, τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ!» Ἄλλὰ φεῦ! πάντα μὲ τὴν ὄρεξιν ἔμενα, καὶ τὸ ἀρνάκι ποτὲ δὲν μοῦ τὸ ἀγόραζε ὁ πατέρας μου.

Καὶ δὲν μοῦ ὑπέσχετο ἀρνάκια μονάχα ὁ φτωχὸς μου πατέρας. «Φτάνει, μοῦ ἔλεγε ἄλλοτε, νὰ μοῦ διηγηθῆς σήμερα, πὸν θὰ κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ὁ παππᾶ-Γαρνέλης, ὁ ρήτορας τῆς ἐκκλησίας μας, τί εἶπε, καὶ ἂν μοῦ τὸ πῆς, θὰ σὲ πάρω τῆς Παναγίας στὸ πανηγύρι τοῦ Ποταμοῦ μὲ τὰμάξι!» Τότε ἔβαζα τὰδύνατα δυνατά μου ὁ καῦμένος νὰ καταλάβω τί ἔλεγε ὁ παππᾶ-Γαρνέλης, ὁ ρήτορας τῆς ἐκκλησίας μας, διότι ἐλαχταροῦσα—ἄχ! πῶς ἐλαχταροῦσα!—τὰ πανηγύρια τῶν ἐξοχῶν τοῦ τόπου μου. Ἄλλὰ ὅπως ἤμουν, φαίνεται, ἄθεο παιδάκι, δὲν κατόρθωνα ποτὲ νὰ καταλάβω τὰ βαθειὰ νοήματα τῆς ἀρχαϊκῆς γλώσσης τοῦ ἱεροκήρυκος, κ' ἐθύμωνα πολὺ τὸν πατέρα μου καὶ τόσο περισσότερο ὅσον, ἀγράμματος αὐτὸς, ἐπερίμενε ἀπὸ τὰ κολυβογράμματα τοῦ παιδιοῦ του—ἤμουν τότε εἰς τὸ Δημοτικὸν ἀκόμη—νὰ

μάθῃ τί ἤθελε νὰ διδάξῃ ἀπὸ τὸν ἄμβωνα ὁ φιλόσοφος παππᾶ-Γαρνέλης. Κ' ἔτσι ὁ πατέρας μου ἐσημάτιζε ἐδραιότερα τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶμαι προωρισμένος νὰ γίνω μιὰν ἡμέραν πέρα καὶ πέρα ἀντίχριστος, καὶ πρὸς σωφρονισμόν μου ὄχι μόνον τῆς Παναγίας δὲν μ' ἔπερνε εἰς τὸ πανηγύρι τοῦ Ποταμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἤθελε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκόμη καὶ νὰ καθίσω εἰς τὸ τραπέζι μαζί του.

Ἡ φιλοσοφία του ὅμως ἐφεύρισκε πολλὰς τέχνας διὰ νὰ μὴ μὲ πάρῃ πλέον ὁ ἕννος εἰς τὴν ἐκκλησιὰ καὶ διὰ νὰ ξυπνᾷ τὸ πνεῦμά μου, ὥστε νὰ κατορθώνω καὶ τοῦ παππᾶ-Γαρνέλη τὸ κήρυγμα νὰ καταλαβαίνω. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἤμουν τὸ πιὸ ἐντροπαλὸ παιδάκι τῆς πατρίδας μου, ὁ πατέρας μου ἤρχισε νὰ ὑποπτεύεται ὅτι μοῦ λείπει τὸ θάρρος μόνον καὶ ὅτι δὲν ἐπῆρα τὸν ἀέρα τῆς ἐκκλησίας διὰ νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου εὐρίσκομαι μέσα εἰς τὸ σπῆτι μου καὶ ἔχω ὅλας τὰς ψυχικὰς μου διασκεδάσεις. Ἐσοφίσθηκε λοιπὸν ὁ καλὸς μου πατέρας πρῶτα-πρῶτα νὰ μοῦ ἀγοράσῃ ἕνα μικροῦτσικο ράσο νὰ τὸ φορῶ κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας καὶ νὰ συνοδεύω τοὺς παππάδες κρατῶν πότε τὸ θυμιατό, ὅταν ἔλεγαν τὸ Εὐαγγέλιο, πότε τὸ κερί των, ὅταν ἐδιάβαζαν εἰς τὰς κηδεῖας τὴν εὐχὴν ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν κεκοιμημένων, καὶ πότε τὸν δίσκον τοῦ ἀντιδόρου, ὅταν τὸ ἐμοίραζε ὁ παππᾶς λέγων: «Εὐλογία Κυρίου καὶ ἔλεος ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς!» Πόσῃ ὅμως δυσκολίαν, πόσα βάσανα ἐτραβήξε ὁ πατέρας μου ὅσο νὰ μὲ καταπέσῃ νὰ φορέσω αὐτὸ τὸ ράσο! Γλυκὰ μοῦ ἔπερνε, παιγνιδάκια μοῦ ἀγόραζε, λαγούς μὲ πετραχήλια μοῦ ἔταζε! Ἐγὼ τοῦ ἔλεγα σὰν ἀγρίμι στερεότυπα: «Ντρέπομαι, πατέρα, ντρέπομαι!» Καὶ ὁ πατέρας μου ἀπηλπίετο διὰ τὸ μέλλον μου καὶ μοῦ ἀπαντοῦσε σοβαρά: «Νὰ ὑπηρετῆς τὸν Κύριον ἡμῶν ντρέπεσαι; Ντροπή σου, ἄθεε! Δὲν βλέπεις πόσα ἀρχοντόπαιδα φοροῦν ράσα καὶ κρατοῦν τὸ θυμιατό, τὸ κερί, τὸ δίσκο τοῦ παππᾶ; Ἄ! μ' ἀπελπίσεις, παιδί μου! Κακοῦργος θὰ γίνῃς!.. Ἐλα παιδάκι μου, νὰ ζῆς, μὴ χαλᾶς τὸ χαιτῆρι τοῦ πατέρα σου, καὶ θὰ σοῦ πάρω τὰ Χριστούγεννα καινούρια παπούτσια!» Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ πατέρα μου ἦτο μεγάλο πρᾶμα δι' ἐμὲ, διότι, ὅπως ἤμουν φιλό-

τιμο παιδί, ἀλλὰ φτωχό, κ' ἐφοροῦσα συνήθως μπαλωμένα παπούτσια, ἀπέφευγα τοὺς συνομηλικούς μου διὰ νὰ μὴ μὲ περιφρονοῦν ὡς κακοντυμένον, κ' ἔβραζα ἀπὸ τὴν ντροπὴ μου. Ἄλλὰ πάλαι θὰ ἔσκαζα ἀπὸ τὴν στενοχώρια μου νὰ φορῶ ράσα. Μολαταῦτα ὑπεχώρησα καὶ τὰ ἐφόρεσα μόνον ἀφ' οὗ μ' ἐθερμοπαρακάλεσε ἡ μητέρα μου, τὴν ὁποίαν ἔξαιρετικὰ ἀγαποῦσα, μὲ τὴν συμφωνίαν ὅμως νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ σιμά μου διὰ νὰ τὴν βλέπω καὶ νὰ πέρνω θάρρος. Ἄλλὰ τὸ χριστιανικὸ τοῦτο τέχνασμα τοῦ πατέρα μου ἀπέδειξε, πρὸς δυστυχίαν μου, καθαρώτερα τὴν ἀθείαν μου. Τὴν πρώτην φορὰν δηλαδὴ πού ἐκρατοῦσα μαυροφορεμένος καὶ ξανθομάλλης τὸ κερὶ τοῦ παπᾶ εἶχα τόσο κατακοκκινήσει κ' ἐθάμπωσαν τόσο τὰ μάτια μου, ὥστε λίγο ἔλειψε νὰ τοῦ κάψω τὰ ψαρὰ μαλλιὰ, τοῦ ἐγέμισα ὅμως τὰ κατάχρυσα ἄμφια ἀπὸ κεριά, καὶ ὁ παπᾶς μ' ἐκαταράσθη καὶ μοῦ εἶπε: «Ἀναθεματισμένε, μοῦ χάλασες τὴ στολή μου! Ἔτσι προσέχεις, Σατανᾶ;» Κ' ἐκατακοκκίνησε περισσότερο ἀπὸ ἐμέ, ὁ πατέρας μου ὅμως μοῦ ἀγόρασε εὐτυχῶς τὰ καινούρια παπούτσια, ἀλλὰ μ' ἐνουθετοῦσε ὄρες νὰ προσέχω καλύτερα ἄλλην φορὰν. Ἐν τούτοις τὴν ἄλλην φορὰν ἔκαμα κάτι φοβερώτερο. Ὅπως εἶχα τὸν δίσκον μὲ τὸ ἀντίδορον ἔτοιμον νὰ τὸν φέρω τοῦ παπᾶ εἰς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας καὶ ὅπως ἀπὸ ὄρθρου βαθέος εὐρισκόμιον εἰς ὀρθοστασίαν νηστικὸς καὶ ρασοφορεμένος διὰ τὸ καλὸ τῆς ψυχῆς μου, ἐσκανδαλίσθηκα ἀπὸ τὴν λαίμαργίαν τοῦ στομάχου μου, καὶ ἐκεῖ λοιπὸν πού ἔλεγε ὁ παπᾶς: «Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε...» ἔχασα σὰν ἀρόταστο πετεινάρι κάμποσα κομματάκια ἀντίδορο πίσω ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βῆμα. Ἄλλ' «ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα», καὶ ὁ κανδηλανάπτης εἰσελθὼν ἔξαφνα εἰς τὸ Ἱερό διὰ νὰ σβύσῃ τὰ κεριὰ μ' ἐμάτιασε τρώγοντα, καὶ ἀπελισμένος, διότι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας δὲν θὰ ἔμενε ἀρκετὸν ἀντίδορο διὰ τὸν καφέ του, μ' ἐμαρτύρησε εἰς τὸν ἱερέα. Τότε ὁ πατέρας μου εἶδε φῶς φανερό, ὅτι εἶμαι, καλὲ, ἐκ φύσεως κακοῦργος, καὶ μοῦ ἔδωκε ξύλο κ' ἔπαινε νὰ μοῦ δίνῃ λεφτὰ διὰ νὰγορᾶω γλυκὰ καὶ τηγανίτες, θερμότατα ὅμως ἐπαρακάλεσε τὸν φίλον τοῦ ἱερέα νὰ μὴ μοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ ὀφφίκιον νὰ τοῦ κρατῶ τὸν δί-

σκον, καὶ, διὰ νὰ μαλάξῃ τὴν δικαίαν ὀργὴν του, τοῦ ἔστειλε τὰ Χριστοῦγεννα ἓνα θαυμάσιον διάνον, μὲ ὅλη τὴ φτώχεια του. Καὶ ἔτσι ὁ ἐλεήμων ἐκεῖνος παπᾶς μ' ἐδέχθηκε τέλος καὶ πάλαι εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἐκκλησίας, ἀφοῦ ὅμως μ' ἐτιμώρησε ἐπὶ τρεῖς μὲν ἑβδομάδας νὰ μὴ φορῶ τὸ ρασάκι μου, ἐπὶ ἓνα μῆνα δὲ νὰ μὴ τρώγω κρέας. Κ' ἐδόξασα τὸν θεὸν ἐκ βάθους καρδίας διὰ τὴν ἔξαιρετην αὐτὴν ποιήν, διότι πράγματι μοῦ ἔκαμε πολὺ καλὸ εἰς τὴν υγείαν.

Μόλις ὅμως ἐτελείωσε ἡ τιμωρία μου αὐτὴ, φεῦ! ἔξανάρχισαν πάλαι τὰ βάσανά μου μὲ τρόπον μάλιστα τραγικώτατον καὶ ἀλησμόνητον εἰς τὴν ζωὴν μου ὅλην. Ὁ παπᾶς ἐκεῖνος δηλαδὴ πεισθεὶς ὅτι ὁ πατέρας μου εἶναι λαμπρὸς χριστιανός, ὕστερα ἀπὸ τὸν θαυμάσιον διάνον πού τοῦ ἔχαρισε, διὰ νὰ τοῦ δεῖξῃ τὴν εὐαρέσκειάν του καὶ διὰ νὰ μὲ φιλοτιμήσῃ, φαίνεται, περισσότερο, μοῦ ἀνέθεσε καὶ ὑψηλότερον ὀφφίκιον κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐδυσπιστοῦσε, ὑποθέτω, εἰς τὸ καθαρὸν τῆς καρδίας τῶν φτωχῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας του, ἀπεφάσισε νὰ βάζῃ ἐμὲ νὰ γυρίζω τὸν δίσκον «πρὸς βοήθειαν τοῦ ἱερέως μας», ὑπηρεσίαν, πού ἐφρόντιζα νὰ ἐκτελῶ κάθε Κυριακὴν μὲ ζῆλον ἔξαιρετικόν, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔδειχναν δυστυχῶς καὶ οἱ ἐκκλησιαζόμενοι, διότι ὁ μέσος ὄρος τῶν εἰσπραξέων δὲν ἐπερονοῦσε τὰ ἐξήντα ἕως ἑβδομήντα λεφτὰ τῆς δραχμῆς. Ὅταν ὅμως ἦλθε τὸ Πάσχα, ὁ δίσκος μου ἐξεχείλισε ἀπὸ δραχμῆς καὶ μισόφραγκα. Τὸν ἐγύριζα μισὴν ὥραν ἀκούραστος, καὶ τόσος κόσμος ἦτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὥστε καὶ τὸ προαύλιό της ἦτο γεμάτο. Ἐβγήκα λοιπὸν καὶ εἰς αὐτὸ καὶ ἐμάζευα τὰ βοηθήματα τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν ὅλος ἐνδιαφέρον διὰ τὸ εὐλογημένον βαλάντιο τοῦ ἱερέως μου. Ἄλλὰ ὁ Σατανᾶς τῆς ἀνομίας τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἡμέραν ἐδιάλεξε νὰ μὲ κολάσῃ πολὺ ἄσχημα. Εἰς τὸ προαύλιο δηλαδὴ ἦτο κ' ἓνας πού ἐπουλοῦσε ἔξοχο μαντολάτο τῆς Ζακύνθου. Ἐγὼ, ἅμα τὸ ἐμάτιασα, ἔξεροκατάπια, ἀνεστέναξα κ' ἐμπήκα τέλος εἰς τὸ Ἅγιο Βῆμα μὲ δυσκολίαν βαστάζων τὸν καταγεμισμένον δίσκον. Ἐπῆρα λοιπὸν ἓνα σακκούλακι, ὅπου ἄδειαζα πάντα τὰς εἰσπράξεις μου, καὶ ἔχουσα τὰ λεφτὰ ὅλα, ἀλλὰ τόσα ἦσαν ὥστε

ἓνα ἀσημένιο μισόφραγκο δὲν ἔχωροῦσε νὰ μπῆ μέσα. Τότε ἐγὼ—ἄχ! πατέρα, δυὸ μῆνες μ' ἄφινες πρὸς τιμωρίαν μου χωρὶς ἓνα γλυκό, χωρὶς μισὸ πιᾶτο τηγανίτες!—ἔκρινα δίκαιον νὰ τὸ κρύψω! γλήγωρα-γλήγωρα εἰς τὸ θηλάκι μου διὰ νὰ τὸ μεταγγίσω ἔπειτα εἰς τὸν πωλητὴν τοῦ μαντολάτου ἐκείνου. Ὁ παπᾶς μου ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκαταγίνετο εἰς τὸ ἱερώτερο καθῆκόν του, ἀφωσιωμένος ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν καθαγίασιν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου. Ἐδέετο λοιπὸν μὲ θείαν κατανύξιν καὶ μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίαν κοινωσίαν νὰ κατέλθῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅλη δὲ ἡ γῆ νὰ ἐβούλιαζε, ἦτο τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ τὸ καταλάβῃ ἐκείνην τὴν φρικτὴν στιγμὴν ὁ ἀπὸ τὴν ἱερωτέραν συγκίνησιν κατεχόμενος παπᾶς μου. Ἄλλὰ—ὦ τῶν θαυμάτων τοῦ θαύματος!—ἐκεῖ πού ἔχωνα μὲ τρόπον καὶ ἀπόλαυσιν τὸ ἀσημένιο μισόφραγκο εἰς τὸ θηλάκι μου, μία φωνὴ τρομερῆ: «Σὲ βλέπω, κλέφταρ!» τὸ ἔκαμε νὰ κυλίσῃ ἀδέξια εἰς τὸ πλακοστρωμένον ἔδαφος, ἐν ᾧ τὰ ἐκπληκτὰ μάτια μου ἐκαρφώθηκαν μαγνητισμένα εἰς τὸ σκυμμένο ταπεινότητα κεφάλι τοῦ ἱερέως πού τώρα μοῦ ἐφάνταζε ὅλο σὰν ἓνα τερατώδες κυκλώπειο μάτι Σατανᾶ τριγυρισμένο ἀπὸ μυστήρια, γένεια καὶ μαλλιά ἐπαναστατημένα σὰν ἐρεθισμένες ὄχεντρες, ἀπὸ ρουθούνια διάπ' ατα πού ἔβγαζαν φαρμακερῆς φλόγες κολάσεως κατ' ἐπάνω μου καὶ ἀπὸ ἓνα μισοκλεισμένο στόμα μὲ ἀκόθαρτα καὶ σκυλίσια δόντια πού ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐπικαλῆται σεμνὰ-σεμνὰ τὴν ἐπιφοίτησιν καὶ εὐλογίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἂν καὶ εἰς ἐμὲ ἐφαίνετο ὅτι ἀναθεματίζε τὴν μάννα μου καὶ τὸν πατέρα μου—τὸν εὐσεβῆ πατέρα μου πρὸ πάντων—καὶ ὅλα μου τὰ πεθαμένα καὶ τὰ ζωντανὰ μέχρι γενεῶν τεσσαράκοντα! Πόσῃν ὥραν διήρκεσε ἡ ἀλησμόνητη αὐτὴ σκηνὴ δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἐνθυμοῦμαι ὅμως ἄριστα ὅτι ὁ παπᾶς ἐκεῖνος προτοῦ νὰ μὲ διώξῃ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν του, μόλις ἐτελείωσε ἡ λειτουργία, χωρὶς νὰ βγάλλῃ κἂν τὰ λαμπριᾶτικα ἄμφιά του, μ' ἔγδυσε ὁ ἴδιος, μοῦ ἔβγαλε καὶ τὰ παπούτσια διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν ἐκλεψα οὔτε λεφτὸ ἀπὸ τὰ ἐλέη τοῦ δίσκου—μακάριοι οἱ ἐλεήμονες!—μοῦ ἔδωκε καὶ δυὸ τρεῖς μπάτσους καταγοιμένους—μακάριοι οἱ

πρᾶεις!—διὰ τὸ ἀπίστευτο κακούρημά μου (ἦμουνα τότε δέκα ἐτῶν παιδάκι)—ἄφετε τὰ παιδία ἐλθεῖν πρὸς με τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν! καὶ μ' ἔδιωξε εἰπὼν μὲ ὕφος ἀπαίσιον: «Ὑπαγε εἰς τὸ πῦρ τὸ ἔξωτερον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ»!...

Ἐννοεῖται ὅτι μὲ τὰ καμώματά μου αὐτὰ ὁ πατέρας μου δὲν ἐπέρασε καὶ πολὺ καλὸ Πάσχα ἐκείνην τὴν φορὰν, ἀλλὰ καλύτερό μου πάντοτε, διότι τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτήρος τὴν ἔκαμα ἐνταφιασμένος ζῶν εἰς μίαν θεοσκοτεινὴν ἀποθήκην ἀπὸ κάρβουνα τοῦ σπιτιοῦ μου νηστικὸς ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὄνειρευόμενος, ἔξυπνος, ὅτι ὅλο μαντολάτο ἐρρουκάνιζα. Ἄλλὰ ἡ τιμωρία μου αὐτὴ ἦτο προσωρινὴ καὶ δὲν ἦτο τίποτε ἀπέναντι τῶν ἔξαιρετικῶν μέτρων πού ἐσκόπευε νὰ λάβῃ ὁ πατέρας μου ἐναντίον μου μετὰ τὸ τέλος τῶν ἑορτῶν. Πράγματι, ὅταν ἦλθε ἡ Δευτέρα τοῦ Θωμᾶ, ὁ πατέρας μου μ' ἐπῆρε μαζί του κ' ἐπήγαμε εἰς ἐνὸς παπᾶ πού πρώτην φορὰν τὸν ἐγνωρίζα. Τὸν ἔλεγον παπᾶ-Λευτέρη. Εἰς τὸν δρόμον ὁ πατέρας μου μοῦ εἶπε αὐστηρὰ—καὶ ἦτον ἡ πρώτη φορὰ πού μοῦ ὠμίλησε καὶ πού τὸν εἶδα ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Πάσχα: «Ἄν δὲν σὲ διορθώσῃ κι ὁ θαυματουργὸς παπᾶ-Λευτέρης, θὰ σὲ διώξω ἀπὸ τὸ σπίτι μου καὶ πήγαινε ὅπου θέλεις, κακοῦργε, κλέφταρ!» Ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε, ἤρχισα ὅμως νὰ τρέμω, τόσο πιά σέβας μ' ἔπαινε, ὅταν ἐπρόκειτο νὰντικρύσω ἱερέα τοῦ Ὑψίστου. Ὁ πατέρας μου σὰν νὰ εὐχαριστήθηκε πού μὲ εἶδε νὰ φοβοῦμαι κ' ἐμουρμούρισε μὲ κατάνυξιν: «Νὰ δώσῃ ὁ θεὸς νὰ σώσῃς τὸ παιδί μου, πάτερ Λευτέρη μου, θαυματουργέ!»

Τοῦ πάτερ Λευτέρη τοῦ θαυματουργοῦ ἡ ἐκκλησία εὐρίσκετο εἰς ἔσοχὴν μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Κερκύρας, πλησίον τῶν Ἁγίων Δέκα. Ἦτο παρεκκλήσιο ἄλλο παμπάλαιο, μὲ πολὺ ὀλίγους ἐνορίτας καὶ χωρὶς κανένα σχεδὸν εἰσόδημα. Καὶ ὅμως τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πού ἔκλεψα τὸ μισόφραγκο ἡ δόξα καὶ ἡ φήμη του ἐφθανε τοὺς οὐρανούς. Ἐδὲ γὰρ θὰ τὸ μάθετε παρακάτω ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ θεοσεβεστάτου πατέρα μου, διότι ἐγὼ εἶμαι τώρα ἀθῶο παιδάκι ἀπόρη, ἂν καὶ κλέφταρος, καὶ ὀδηγοῦμαι σὰν στραβὸς

ἀπὸ τὸν γεννήτορά μου τὴν Δευτέραν τοῦ Θωμᾶ εἰς τοῦ πάτερ Δευτέρη διὰ τὸ μὲν γιάνη τὰ μάτια τῆς ψυχῆς. Εἶχαμε ξεκινήσει διὰ τὸ παρεκκλήσιο ἀπὸ τὰ ξημερώματα. Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι μ' ἔπερνε τόσο προῖ ὁ πατέρας μου ἀπὸ ἐντροπὴν του νὰ μὴ μὲ ἴδῃ ψυχὴ ἀνθρώπου καὶ εἶπε: «Ὁ κλέφταρος περνάει, τὸ παιδί τοῦ κῆρ Ἀντώνη, τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ!» Ἄλλὰ τίποτε ἀπ' αὐτὰ! Ἐπήγαμε τόσο προῖ εἰς τοῦ πάτερ Δευτέρη, μόνον καὶ μόνον διὰ τὸν εἶδον εἰς καιρὸν, καὶ μολαταῦτα, ὅταν ἐφθάναμε εἰς τὸ ἐκκλησάκι, πολλὸς κόσμος ἔμπαινε κ' ἔβγαινε κατεχόμενος ὅλος ἀπὸ ἐνθεον ζῆλον καὶ χριστιανικὸν μυστηκισμόν. Ὅσοι ἐπήγαιναν, ἐκρατοῦσαν κεχοιμαρένια κερὰ ἢ μεγάλες μπουτίλιες λάδι καθαρώτατο ἢ κρασί παλαιὸ ἢ σακκούλια ποῖος καφὲ καὶ ποῖος ζάχαρι καὶ ὅσοι ἔφευγαν πάλιν, ἐδιάβαιναν κάτωχοι καὶ σὺν μεθυσμένοι ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμόν, διότι εἶχαν ἐπισκεφθῆ τὸν πάτερ Δευτέρη κ' ἔλαβαν τὴν εὐλογίαν του. Καὶ ὅλοι ἐκαλημέριζαν ἀδελφικά, σεμνά τὸν πατέρα μου καὶ τοῦ ἐκονοῦσαν μαζί καὶ τὸ κεφάλι κυττάζοντες με ὡς νὰ ἤθελαν νὰ τοῦ εἶπουν: «Καλὰ ἔκαμες καὶ τὸ ἀποφάσεις! Θὰ τὸν σώσῃ, τὸν κλέφταρον, ὁ θαυματουργὸς παπᾶς μας!» Ὅταν ἐφθάσαμε τέλος εἰς τὸ παρεκκλήσιο, εἶδαμε κ' ἐπάθαμε ὅσο νὰ εἰσελθούμε. Ὁ πατέρας μου, μολονότι προχωρημένης ἡλικίας καὶ μολονότι ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ ψυχρὸς, ἔβγαλε τὸ καπέλλο του πολὺ προτοῦ νὰ πατήσουμε μέσα καὶ ἤρχισε τοὺς σταυρούς, κ' ἐπειδὴ εἶδε νὰ μὴν κάμω κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο, ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀφηρημάδα μου βέβαια, μού ἀφῆρεσε ὁ ἴδιος ἀπότομα τὸ σκουφάκι, κ' ἐγὼ ἀρχίθησα τότε νὰ τρέμω ὑπερβολικά, αὐτὴν τὴν φορὰν, τὸ ὁμολογῶ, ἀπὸ τὸ δυνατὸ κρούσθαι αἰσθάνθηκα. Ἀρχετὰ καλὰ δὲ ἐτιμωρήθηκα διὰ τὴν ἀσεβειάν μου, διότι μ' ἔπιασε δυνατὸ σὺνὰ καὶ ὅλο ἐφτερνίζομουν παρὰ τὰς ἐπιλήξεις τοῦ πατέρα μου λέγοντος ἐξακολουθητικὰ πρὸς ἐμέ: «Πάψε! κρατήσου! ἂν εἶχες φόβον Θεοῦ, δὲν θὰ κρουολογοῦσες! Πῶς δὲν κρουολογῶ ἐγὼ; Βλέπεις, παιδί μου, τὰ ποτελέσματα τῆς ἀσεβείας σου; Σταυροκοπήσου γλήγορα!» Κ' ἐγὼ ὅλο ἐσταυροκοποῦμουν κ' ἐφτερνίζομουν μαζί. Τέλος ὕστερα ἀπὸ πολλὴν ὥραν κατωρθώσαμε νὰ χωθοῦμε εἰς τὸ ἐκκλησάκι μέσα τὸ καταπλημμυρισμένο ἀπὸ ἀνθρώπους ἐργατικὸς καὶ ἀπὸ

ἰλαρὰν φωτοχυσίαν. Καὶ τὰ βαρεῖα χνώτα τῶν πιστῶν καὶ οἱ καπνοὶ τῶν κανδηλιῶν καὶ τῶν κεριῶν ἐπέδρασαν εὐεργετικὰ εἰς τὸ σὺνὰχι μου καὶ ἔπαυσα νὰ φτερνίζωμαι, ὅχι ὁμως καὶ νὰ σταυροκοποῦμαι διὰ τὸ ἔκτακτο θαῦμα πρὸς χαρὰν μεγάλην τοῦ πατέρα μου λέγοντος τώρα πάλιν ἐξακολουθητικὰ πρὸς ἐμέ: «Βλέπεις τὴ δύναμι τῆς ἐκκλησίας μας; Τὸ σὺνὰχι σου ἔπαψε διὰ μᾶς! Ἐχε λοιπὸν, παιδί μου, φόβον Θεοῦ καὶ θὰ πάψῃς καὶ νᾶσαι κακοῦργος μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ παπᾶ-Δευτέρη μας τοῦ θαυματουργοῦ... Κύτταξέ σου καλὰ, ὅταν θὰ μᾶς κραξῆ στοῦ Ἁγίου Βῆμα μέσα, νὰ πέσης καὶ φιλήσης ταπεινὰ τὰ πόδια τοῦ γιὰ νὰ σὲ γιάνη ἀπὸ τὰ πάθη σου! Τώρα ἔχει ἄλλους μέσα στοῦ Ἁγίου Βῆμα βλέπεις; οἱ πόρτες ὅλες εἶναι κλεισμένες! Ἐχε τὸ μάτι σου γαρίδα κατὰ πάνω τῆς Ὁραίας Πύλης! Τώρα θ' ἀνοιξῆ! Τὴν βλέπεις; Ἀργοκινεῖται! νά! ἀνοίγει! Ἄνοιξε... Νᾶτος ὁ ἅγιος μας ἀνθρώπος! Σταυροκοπήσου!» Καὶ πράγματι ἡ Ὁραία Πύλη τοῦ Ἁγίου Βήματος ἀνοίξε τότε κ' ἐφάνηκε ὁ θαυματουργὸς παπᾶ-Δευτέρης εὐλογῶν καὶ ἀγιᾶζων τοὺς σταυροκοπομένους πιστοὺς. Τὸ πρόσωπό του ἦτο... πῶς ἦτο; Δὲν ἐνθυμοῦμαι καλὰ τώρα, διότι, ὅπως ξέρετε, εἶμαι ἀθῶο παιδάκι ἀκόμη, ἂν καὶ κλέφταρος πάντα, ἔχετε ὁμως ὑπομονὴν καὶ παρακάτω θὰ σᾶς παρουσιασθῆ μονάχος μετὰ ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειαν. Τώρα ἐκεῖνο ποὺ θυμοῦμαι εἶναι ὅτι ὁ παπᾶ-Δευτέρης, ὅταν ἐφάνηκε εἰς τὸ Ἁγίο Βῆμα, ἐκύτταξε τὸ ἀμέτρον πλῆθος δεξιά καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ πάνω ἕως κάτω. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἐκρατοῦσαν ἐπιδεικτικὰ καὶ ἕνα χάρισμα εἰς τὸ χέρι πρὸς βοήθειαν τῆς ἐκκλησίας ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πατέρα μου. Καὶ ἐδῶ ἐδείχθηκε ἀμέσως ἡ φιλευσπλαχνία καὶ τὸ φιλελεῆμον τοῦ παπᾶ-Δευτέρη, διότι, μολονότι ὁ φτωχὸς πατέρας μου εἶχε ἀδειανὰ τὰ χέρια καὶ τελευταῖος ὅλων ἐμπῆκε εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὑψίστου, αὐτὸν ἐπροτίμησε πρῶτον νὰ φωνάξῃ διὰ τὸ ἀκούσῃ τὸν πῆνον τοῦ ἀρκεσθῆναι νὰ εἶπῃ σεμνὰ καὶ γελαστὰ τὸ εὐαγγελικὸ ρητόν: «Καὶ ἔσται ὁ ἔσχατος πρῶτος, τέκνα μου!» Ὁ πατέρας μου σαστισμένος διὰ τὴν ἐξαρετικὴν ἐκτίμησιν τοῦ παπᾶ-Δευτέρη εἰς τὸ ἀτομὸν του, ὤρμησε πρὸς τὸ Ἁγίο Βῆμα κ' ἐξέχασε νὰ μὲ πάρῃ μαζί του· ἀλλὰ τότε ὁ θαυματουργὸς παπᾶς τοῦ ἐφώ-

ναξε αὐστηρά: «Πῶς; μόνος ἦλθες; ποῦ εἶναι λοιπὸν ὁ Ἀντίχριστος ποὺ μοῦ εἶπες;»

— Ἐδῶ εἶναι, πάτερ μου! ἐψιθύρισε περισσότερο στενοχωρημένος ὁ πατέρας μου, καὶ ἐκραξε: «Γιάννη! Γιάννη! ποῦ εἶσαι;» Κ' ἐγὼ, θέλετε ἀπὸ παιδικὴν ἀφέλειαν, θέλετε ἀπὸ τὸ αἰσχρὸς μου, διότι ἐνόμιζα ὅτι ἄκουα: «Κλέφταρε, κλέφταρε, ποῦ εἶσαι;» ἐμαυζεύθηκα σὺν πουλάκι τὸ χειμωνιάτικο βράδυ στοῦ δένδρου, καὶ ὅλο ἐβούρζαν ταυτιά μου. Διὰ μᾶς ὁμως ἐπάγωσα κ' ἔμεινα γητευμένος σὺν κορδαλὸς ποὺ πέφτει στὰ γύγια γερακιῶν, διότι ὁ παπᾶ Δευτέρης ἐξαφνικὰ εὐρέθη κ' ἐμπροστά μου καὶ μ' ἔπιασε χαλύβδινα ἀπὸ τὸ τρυφερὸ χεράκι καὶ μ' ἔσυρε πρὸς τὸ Ἁγίο Βῆμα εἰπὼν με φωνὴν βροντώδη: «Προσελθέτω ὁ κατηχούμενος!» Ἐπειτα τὶ συνέβηκε δὲν γνωρίζω· ξέρω μονάχα ὅτι, ὅταν συνῆλθα ἀπὸ τὴν τρομάρα μου καὶ ἀνοῖξα τὰ μάτια μου, τὰ ἔκλεισα διὰ μᾶς περισσότερο τρομασμένος, διότι ἤσχηκα ἀπόλυτη καὶ σκοτάδι βαθὺ ἀπλώνετο γύρω μου. Ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσω τὴν ψυχρικὴν μου κατάστασιν ἐκείνην τὴν στιγμὴν. Ἦθελα νὰ φωνάξω τὸν πατέρα μου, νὰ κλάψω, νὰ δεηθῶ, νὰ βῆξω, νὰ κινήθω, καὶ δὲν ἠμποροῦσα τίποτε νὰ κάμω, καὶ ἤμουν ζωντανὸς «καὶ ὁμως ζῶν δὲν εἶχα», καὶ ἡ μόνη παρηγορία μου ἦτον ὅτι ἐνόμιζα ὅτι ἤμουν ἀποθαμμένος! Ἀλλὰ πρὸς μεγαλύτερην δυστυχίαν μου τὸν φανταστικὸν ὕπνον τοῦ θανάτου μου τὸν ἐτάραξε διὰ μᾶς ἕνα σούσουρο ἀπὸ κάτι ποὺ ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο καὶ ὅλο σιμά μου εὐρίσκετο. Ἡ παιδική μου φαντασία τότε εἶχε τόσον ἐξαφθῆ, ὥστε τὸ κάτι αὐτὸ ἀνέστεινε ἀπὸ τὰ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου μου ὅλας τὰς προγονικάς μου ἐντυπώσεις ἀπὸ τὰ τέρατα καὶ τοὺς Βελζεβούλ τῆς Κολάσεως καὶ ἀπὸ τοὺς καλικαντζάρους καὶ τοὺς βροντόλακας ποὺ τριγυρίζουνε τὰ μεσάνυχτα εἰς τὰ κοιμητήρια. Ἐνας χορὸς λοιπὸν ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐσύρετο εἰς τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς μου, καὶ τὰ ἄσεμνα σχήματά των μού ἐφαίνοντο ὅτι ἐσυνοδεύοντο ἀπὸ γέλοια καὶ τραγούδια καὶ σφυρίγματα σατανικά, καὶ τὰ καγγάζοντα πρόσωπά των μού ἐφάνταζαν ὡς ῥύγγη γουρουνῶν καὶ ρινοκέρων καὶ ἵπποποτάμων, καὶ τὰ πόδια των ποὺ ἐχτυποῦσαν δαιμονισμένα τὸ ἔδαφος ἐπαραιορφέροντο εἰς τὴν

φαντασίαν μου ὡς πόδια ἀπὸ ἄλογα πεταλωμένα, ἀπὸ γεράκια καὶ λεοντάρια με νύχια φοβερὰ εἰς δξύτητα καὶ τερατώδη εἰς μήκος. Καὶ τὸ κάτι ἐκεῖνο ποὺ ἐσουσοῦριζε γύρω μου, ὅσο ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο, τόσο μού ἐφαίνετο ὅτι μ' ἐπλησίαζε, καὶ τὰ βρωμερὰ χνώτά του μού ἐφέρνην τώρα ἀπερίγραπτην ἀηδίαν, καὶ ἤρχισαν νὰ ἀναισθητῶ, καὶ μία χαρὰ ὑπερβολικὰ ἠδονικὴ ἐκαταστάλαζε ἐλαφρότερη καὶ ἀπὸ τὸν αἰθέρα εἰς τὴν παραλύουσαν καρδίαν μου, διότι νεκρονόμενος δὲν θὰ αἰσθανόμουν πλέον τίποτε. Ἄλλὰ τὸ κάτι ἐκεῖνο, σὺν τὴν ἐμυρίσθηκα καὶ αὐτὸ ὅτι τὰ χνώτά μου ἤρχισαν νὰ βρωμοῦνε θανατίλα, διὰ μᾶς μ' ἐπλησίασε, μ' ἔσφιξε εἰς τὴν ἀγκαλιά του καὶ μού ἐφώναξε «Τρ! τρ! τρ!» καὶ σὺν τὴν ἀγανακτοῦσε, διότι δὲν ἠμποροῦσε νὰ βγάλῃ ἄλλας λέξεις ἀπὸ τὸ «τρ!» αὐτό, μ' ἐξανάσφιξε δυνατώτερα κ' ἔπειτα μ' ἔσπρωξε ἄγρια καὶ ἤρχισε νὰπομακρύνεται καὶ νὰ ξαναφωναῖζῃ «Τρ! τρ! τρ!». Ἄλλὰ τότε διὰ μᾶς ἀνοῖξε κ' ἕνα μακρυνὸ παραθυράκι καὶ μαζί μετὰ τὸ θαμπὸ ἀλλὰ σωτήριο ἀκτινοβόλημα ποὺ ἔχυνε γύρω μου ὁ πατέρας μας ἤλιος ἄκουσα πάλαι τὴν βροντώδη φωνὴν τοῦ παπᾶ-Δευτέρη λέγοντος: «Σατανᾶ! Ἀποδαῦτε! σὺ εἶσαι καὶ χουγαῖεις «Τρ! τρ;» Ὑπαγε καὶ κρύψου εἰς τὰ βῆθη τῆς φωλεᾶς σου, Ἀποδαῦτε κατηραμένε!» Τότε εἶδα τὸ κάτι ἐκεῖνο νὰ χάνεται ἀπ' ἐμπρός μου με βήματα χολὰ, ἀλλὰ τρεχάτα—τρεχάτα.. Ἐκεῖ ὁμως ποὺ ἔβλεπα με βλακωμένα μάτια νὰ ἐξαφανίζετο αὐτὸς ὁ τερατώδης Ἀποδαῦτος, ἐφανερώθη σὺν μαῦρο φάντασμα ἀπέναντί μου ὁ παπᾶ-Δευτέρης καὶ, χωρὶς νὰ προφτάσω νὰρθώσω λέξιν, μού ἐκινεῖτο ἀπειλητικὰ τὸ χέρι του καὶ ἔλεγε μαζί με ὕφος μυστηριώδες.—Τὸν εἶδες τὸ Σατανᾶ; βγήκε ἀπὸ τὸν Ἄδη γιὰ νὰ σ' ἀρπάξῃ ζωντανὸ στὰ βῆθη τῆς Κολάσεως! Μετανοεῖς, Ἀντίχριστε, ἢ θέλεις νὰ τὸν φωνάξω τὸν Ἀποδαῦτο νὰ σὲ πάρῃ μία καὶ καλή; λέγε!

Κ' ἐγὼ, ἀθῶο παιδάκι τὸ καῦμένο, τί ἄλλο εἶχα νὰπαντήσω παρὰ νὰρχίσω τὰ κλάματα καὶ νὰ τρέμω σὺν τὸ ροδοκάλαμο ποὺ τὸ δέρνει ξαφνικὸς ὁ βορριάς; Ἄλλὰ τὰ δάκρυά μου δὲν ἀρκοῦσαν εἰς τὸν θαυματουργὸν ἱερέα νὰ τὸν πείσουν ὅτι μετανόω, καὶ μ' ἐξαναρώτησε λοιπὸν αὐστηρότερα: «Μετανοεῖς, Ἀντίχριστε, ἢ ὄχι;

Τὰ δάκρυα εἶναι ὑποκρισία! Ὁ καθαρὸς λόγος εἶναι ἡ ἀλήθεια! Λέγε! Μετανοεῖς»;

— Ναι! ναι! ἐμουρμούριζα τρεμουλιαστὰ κ' ἔκλαια μὲ λυγμούς.

— Ὅλοι τοῦ Ἄδου οἱ Βελζεβοῦλ θὰ παρακο-
λουθοῦν τὰ βήματά σου, γιὰ νὰ σ' ἀρπάξουν με
τὰ νύχια των, ἂν ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς δὲν
κάμης ὅ,τι σὲ διατάξω! Θὰ τὸ κάμης, Ἀντί-
χριστε;

— Θὰ τὸ κάμω! θὰ τὸ κάμω! ἐφώναξα τώρα
χωρὶς νὰ κλαίω πιά.

— Λοιπὸν σὲ διατάζω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ
τοῦ ζῶντος γιὰ νὰ ξεπληρώσης τὸ φριχτὸ ἀμάρ-
τημα εἰς τὸ ὁποῖον ὑπέπεσες μὲ τὸ νὰ κλέψης,
Ἀντίχριστε κ' ἐξάδελφε τοῦ Ἀποδαύτου, μισὸ
φράγκο ἀπὸ τὰ ἱερὰ κέρδη τῆς ἐκκλησίας, σὲ
διατάζω, ναι, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος
γιὰ ἓνα χρόνον ἀπὸ σήμερον νὰ ρίχνης ὅσα χρή-
ματα σοῦ δίνει ὁ ἀγαπητὸς μοι καὶ θεοσεβέ-
στατος πατέρας σου εἰς τὸ κουτὶ τῆς ἐνορίας ταύ-
της, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ ξεσυνειθίσης νὰ
λατρεύης τόσο τὰ ἀργύρια! Καὶ ἓνα λεπτὸν ἂν
λαμβάνης, πάλαι εὐπρόσδεκτον εἶναι εἰς τὸν ναὸν
τοῦ Κυρίου ὅπως ὁ μακάριος ὀβολὸς τῆς χήρας.
Καὶ ὅταν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου, νὰ τὸ ρί-
χνης πρῶτα εἰς τὸ κουτὶ μὲ εὐλάβειαν καὶ ἔπειτα
νὰ προσεύχῃσαι ὄχι ὅπως οἱ Φαρισαῖοι ἐπιδει-
κτικὰ, ἀλλὰ μὲ ταπεινῶσιν χριστιανικῆν ὅπως ὁ
ἀγαπητὸς μοι καὶ θεοσεβέστατος πατέρας σου.
Καὶ νὰ μὴ λείψῃς ποτὲ ἀπὸ τὸ νάκουῃς τὴν θεῖαν
λειτουργίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, καὶ ἐγὼ
βλέπων σε θὰ κρίνω κατὰ πόσον διορθώσεαι.
Καὶ νὰ μὴ τολμήσῃς ποτὲ νὰ κλείσῃς τὰ μάτια
σου κατὰ τὰς θείας ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας
μου, διότι τὰ δῶρά σου ὅλα θὰ ἴναι ἄδωρα
πλέον διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ οἱ Βελζεβοῦλ
τῆς Κολάσεως ποὺ θὰ παρακολουθοῦν μ' ἐκεῖ-
νον τὸν Ἀποδαῦτό μου ἄγρυπνοι τὰ βήματά σου
θὰ σ' ἀρπάξουν με τὰ φοβερά νύχια των εἰς τὸ
πῦρ τὸ ἐξώτερον! Σὲ τιμωρῶ τόσο ἐπιεικῶς,
μόνον καὶ μόνον διότι εἶσαι πολὺ παιδί ἀκόμη,
ἂν καὶ κλέφταρος, ἀλλὼς τὸ κακούργημά σου
δὲν θὰ εὔρισκε συγχώρησιν οὔτε εἰς τὴν παρού-
σαν ζωὴν οὔτε εἰς τὴν μέλλουσαν! Λέγε λοιπὸν
ἡμπορεῖς νὰ ἐκτελέσῃς ἀλάνθαστα τὴν ποινήν
σου αὐτήν;

Ἐγὼ ποὺ ἐπερίμενα νὰ καταδικασθῶ τοῦλάχιστον

χιστον εἰς τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον διὰ τὸ ἔγ-
κλημά μου ἐκεῖνο, ἔμεινα κατενθουσιασμένος διὰ
τὴν τιποτένιαν τιμωρίαν μου, καὶ ἀνυπόμονος νὰ
γλυτρώσω ἀπὸ τὴν τυραννίαν ἐκείνην ἐφώναξα
ζωηρότατα:

— Μπορῶ! Μπορῶ! πάτερ μου!

— Ἐχει καλῶς! εἶπε τότε μεγαλοπρεπῶς ὁ
πάτερ-Λευτέρης, καὶ μ' ἔσυρε πλησίον του καὶ τὸ
πρόσωπό μου ἐπλέχθη εἰς τὰ ράσα του—
γιατὶ νὰ μοῦ φανῇ ὅτι ἐκουλούριασε τὸ κεφα-
λάκι μου κανένας τερατώδης βόας;—καὶ τὰ
χέρια του βαρεῖά ἔπεσαν κατ' ἐπάνω μου—
γιατὶ νὰ μοῦ φανῇ ὅτι εὐρέθηκα πλακωμέ-
νος κάτω ἀπὸ τὰ θεμέλια τοῦ Ἄδου;—καὶ
πρῶτα ἀρχίνησε νάνασαινη βαθεῖα, καὶ τὰ χλω-
ρόξανθα μαλλάκια μου ἔφριζαν καὶ τὰ ὀλό-
θερμα χνώτα τῆς ἀναπνοῆς του ἐπάγωναν τὴν
καρδοῦλά μου. Ἐπειτα τέλος ἤρχισε μεγαλό-
φωνα νὰ ἐξορκίζῃ τὰ δαιμόνια τῆς Κολάσεως
ὅσα ἐτυραννοῦσαν κ' ἐκόλαζαν τὴν ἀμαρτωλὴν
ψυχὴν μου νὰ βγοῦνε γλήγωρα ἀπὸ μέσα μου—
γιατὶ νὰ μοῦ φαίνεται ὅτι τώρα ἴσα-ἴσα ὅλοι οἱ
Βελζεβοῦλ ἔμπαιναν εἰς τὸ σῶμά μου;—καὶ νὰ
πάνε νὰ κρυφθοῦνε διὰ μιᾶς εἰς τὸν Ἀποδαῦ-
τον ἐκεῖνον. Καὶ τώρα πλέον μοῦ ἐπέεξε ἐπί-
μονα τὰ τρυφερὰ μηλίγγια μὲ τὰ εὐλογημένα
δάκτυλά του καὶ μοῦ ἐφαίνετο ὅτι πυρωμένα
σουβλιὰ ἐτρυπούσανε τὸ κρανίον μου, καὶ ἀκο-
λούθως μοῦ ἔτριβε συγχρόνως καὶ τὰ ματόκλα-
δά μου μὲ τὴν σιδερένια παλάμη του κ' ἐφώ-
ναξε: «Δαιμόνια τοῦ Ἄδου, σὰς ἐξορκίζω νὰ
ἐξέλθετε ὅλα διὰ μιᾶς ἀπὸ τὸ σαρκίον τοῦ παι-
δίου τούτου καὶ νὰ ὑπάγετε, ἀγέλη τῶν χοίρων,
νὰ εἰσέλθετε καὶ σεῖς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κατηρα-
μένου Ἀποδαύτου! Ἐξέλθετε λέγω! ἐξέλθετε! Σὰς
ἐξορκίζω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος!» Καὶ
ἐν ᾧ ἔδιδε τὰς διαταγὰς αὐτὰς εἰς τοὺς Βελζεβοῦλ
ὁ παπᾶ-Λευτέρης, ἀγρίευε ἐπικίνδυνα, κατεχό-
μενος ἀπὸ ἱερὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ μοῦ ἐπέεξε
φοβερώτερα τώρα τὰ τρυφερὰ μηλίγγια καὶ μοῦ
ἔτριβε ἐπιμονώτερα τὰ ματάκια μου, κ' ἐγὼ ποὺ
ἐνόμιζα ὅτι ἤθελε νὰ μοῦ τὰ βγάλῃ καταληφθεὶς
ἀπὸ ἀγωνίαν ἤρχισα πλέον νάνασαινω δυνατὰ
κ' ἐβρογκοῦσα μαζί κ' ἐσπαρταροῦσα σὰν που-
λάκι ποὺ πιάνεται στὸν δίκανον κάμποσα δευτε-
ρόλεπτα. Καὶ αὐτὸ ἦτον ἡ σωτηρία μου, διότι
ὁ παπᾶ-Λευτέρης μόλις μ' εἶδε εἰς αὐτήν

τὴν κατάστασιν, ἀφήρησε διὰ μιᾶς τὰ χέρια του
ἀπὸ πάνω μου, μ' ἐσήκωσε νευρικὰ καὶ μ' ἀγ-
κάλασε θερμὰ ὡς ἀνεξίκακος πατέρας τὸν ἄσω-
τον υἱὸν καὶ μοῦ εἶπε: «Σώθηκες τέκνον μου!
Σώθηκες! Τὰ δαιμόνια τῆς ἀμαρτίας ἔφυγαν
ἀπὸ μέσα σου! Εἶδες μὲ πόσῃ ἀγωνίαν σπαρ-
ταροῦσες; λεγεῶνες Βελζεβοῦλ εἶχες εἰς τὴν ψυ-
χὴν σου! Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ σὲ δολοφονοῦσαν
ὅπως ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ σῶμά σου μὲ τόση δυσ-
κολία καὶ μὲ τόσες κλωτσιὰς ποὺ ἔδιναν τῆς
ψυχῆς σου! Τώρα σώθηκες! σώθηκες! Εἰς τὸ
ἐξῆς θάσαι καλὸς χριστιανὸς! Καὶ μὴν ξεχνᾷς
νὰ κάνῃς ὅ,τι σὲ διατάξα!... Ἐλα τώρα νὰ δῆς
τὸ φῶς τοῦ ἡλίου πόσο λάμπει γλυκύτερο, κατα-
χαρούμενο κι αὐτὸ διὰ τὴν σωτηρίαν ἐνὸς
ἀπολωλότος προβάτου! Πᾶμε ἔξω εἰς τὴν
αὐλὴν ὅπου μᾶς περιμένει καὶ ὁ ἀγαπητὸς
μοι καὶ θεοσεβέστατος πατέρας σου!» Καὶ
μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἤρχισε νὰ μὲ σύρῃ ἔξω
τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκρατοῦσα δυνατὰ κλει-
σμένα τὰ μάτια μου ἀπὸ τὸν φόβον μήπως
τὰ ἀνοίξω καὶ τὰ καταλάβω ξερριζωμένα, κ'
ἐβαστοῦσα δυνατὰ τὰ μηλίγγια μου ποὺ ἐβού-
ζαν ἀκόμη διὰ νὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ μυαλό
μου εἶναι εἰς τὴν θέσιν του... Καὶ ὅταν εὐρέ-
θηκα ξάφνου εἰς τὸ προαύλιο καὶ εἶδα τὸ φῶς
τοῦ ἡλίου, ἐθαμπώθηκα, καὶ ὅταν ἀντίκρουσα
καὶ τὴν μαγικὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως μὲ τὰ
χλοερώτατα δένδρα τῆς καὶ τὴν σμαραγδίζου-
σαν πρασινάδα τῆς, τερψίθυμη γαλήνη ἐχύ-
θη εἰς τὴν καρδοῦλά μου, καὶ ὅταν ἐρρου-
φοῦσα τὸ τρυφερὸ ἀεράκι τῆς ἐξοχῆς μυρω-
μένο μὲ τὲς ἐφωδιὰς τοῦ ρόδου καὶ τῆς βιολέτ-

τας, αἰσθανόμενα νεκρανάστασιν μέσα μου,
καὶ ὅταν ἀντίκρουσα καὶ τὸν πατέρα μου, ἔχα-
μογέλασα, ἐσκίρτησα σὰν ἀρνάκι ποὺ ξαναβρί-
σκει τὴν μάννα του κ' ἐφώναξα τρελλὰ: «Μπα-
μπᾶ! μπαμπᾶ μου!» καὶ ὡς ἀστραπὴ ἐλευθε-
ρώθηκα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ παπᾶ-Λευτέρη κ'
ἔπεσα εἰς τὴν θερμὴν ἀγκαλιὰ τοῦ γεννήτορός
μου, καὶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ πῶ τίποτε πιά,
καὶ ὅλο ἔκλαια καὶ ὅλο ἔσφιγγα τὸν πατέρα
μου, καὶ διὰ νὰ μὲ ξεκολλήσουν ἀπὸ πάνω του
ἐκείνην τὴν στιγμὴν θὰ ἔπρεπε νὰ ξεκολλη-
θοῦν καὶ αἱ σάρκες του κολλημέναι εἰς τὰ χέρια
μου...

Ὁ ἀγαπητὸς μου πατέρας εἶχε κατευχαρι-
στηθῆ, φαίνεται, ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψυ-
χικῆς θεραπείας, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ εἶχε ὑπο-
βάλλῃ ὁ παπᾶ-Λευτέρης, καὶ μ' ἔσφιγγε καὶ
αὐτὸς δυνατὰ, καὶ ὅταν καὶ ὁ θαυματουργὸς
ἱερεὺς τοῦ εἶπε: «Τέκνον μου, σώθηκε ὁ υἱὸς
σου! Σώθηκε!» μ' ἐφίλησε φίλοστοργότατα, κ'
ἔπειτα ἐφίλησε μ' εὐγνωμοσύνην καὶ τὸ χέρι
τοῦ παπᾶ-Λευτέρη καὶ κρυφὰ-κρυφὰ καθὼς
διὰ νὰ μὴν ἐννοήσῃ ἡ ἀριστερά του τὶ ἐποίει
ἡ δεξιὰ του, τοῦ ἔδωκε κάτι πρὸς «βοήθειαν τῆς
ἐκκλησίας» καὶ ὁ παπᾶ-Λευτέρης τὸν ἠλόγησε
καὶ τοῦ εἶπε: «Ὁ Κύριος νὰ σοῦ χαρίσῃ τὰ
καλὰ τοῦ Ἀβραάμ ἕως γενεὰς δεκατέσσερας!
Εὐλογία Κυρίου καὶ ἔλεος ἔλθοι ἐπὶ τὸν οἶκόν
σου!» Καὶ ἔπειτα ἐφύγαμεν, ἐν ᾧ τὸν παπᾶ-
Λευτέρη ἐπερικύκλωναν τώρα νέα πλήθη, ὄχλος
ἀμαρτωλῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀσθενέστερος
τὴν ψυχὴν παρὰ τὸ σῶμα καὶ τυφλὸς «τὰ
τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα».

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

(Ἀκολουθεῖ τὸ τέλος).

I.

Ἄν κάποτες ἡ λύρα μου ἀντήχησε σ' τὰ δάση
Οἱ ἤχοι τῆς προμῆνυσαν γιὰ σὲ ζωὴ θλιμμένη,
Κι' ἀπ' τῆς εὐχῆς σου τῆς βουβῆς καμμιὰ δὲν ἔχει πιᾶσει
Κ' ἔπεσες θῦμα δίκαιον σ' τὴν ἄγριαν εἰμαρμένη.

Μὰ ὁ σπαραγμός σου πόνος μου καὶ σ' τὴν ἀπάτη ἀκόμα,
Γιατί πρέπει τὰ μάτια μου νὰ εἶνε δακρυσμένα
Νᾶρχονται οἱ Νύμφες τῶν δασῶν νὰ μὲ φιλοῦν σ' τὸ στόμα
Τὰ δάκρυα μου παίρνοντας γιὰ φίλτρα μαγεμένα.

II.

Ζωὴ γλυκειὰ πὺν πέρασες καὶ δὲν γυρίζεις πάλι
Οὔτε μὲ τὴν ἀγάπη μου κι' οὔτε τὴν πρώτη ὀρμὴ μου,
Ἄν τώρα ἐμπρός μου ἀπλώνεσαι μεστὴ χυμούς καὶ κάλλη
Κ' ἐσὺ φαρμάκι ἐπότισες τὴν ἀφελῆ ψυχὴ μου.

Μὰ ὅσο μακρὰν μου χάνεσαι σ' τὰ τρισβάθα τοῦ χρόνου
Τὸ βλέμμα μου τὸ νοερὸ σ' ἀκολουθεῖ θλιμμένο
Κι' ἀκούω τὸν ἀντίλαλο τοῦ παλαιοῦ μου πόνου
Μὲς σ' τὴν καρδιά μου ν' ἀντηχῆ σὰν σήμαντρο σπασμένο.

III.

Ὡ Μοῦσα, ἀπ' τῆς ἀγάπης μου ἡ πειὸ πιστὴ καὶ θεία
Ποῦ πάντα μέσα σ' τὴν ζωὴ καλλύνεις
Αὐτὸ τὸ μέγα τίποτε μὲ τραγικὴ ἀρμονία
Καὶ τὸν μεγάλο πόνου μου κρατῶνεις.

Δὲν σοῦ κακόχω τὴν στοργὴ πὺν τρέφεις σὺ γιὰ μένα
Ὅσ' ἀκριβὰ κι' ἂν τώρα μοῦ στοιχίζει,
Ὅπως τὰ δέντρα τ' ἀφυλλα, πὺν στέκουν γυμνωμένα,
Τὴν ἀνοιξί, πὺν πάλι τὰ στολίζει.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Χωριάτικο σπίτι, καλὰ σιγουρισμένο καὶ παστρικό.
Στὸ βάθος μιὰ πόρτα πὺν φέρνει σ' ἄλλο δωμάτιο.
Δεξιὰ ἄλλη πόρτα πὺν βγαίνει στὸ δρόμο. Ἀριστερὰ
παράθυρο μὲ γλάστρες βασιλικό. Ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ πα-
ράθυρο μπαίνει τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Στὸν τοῖχο
ἕνας σοφᾶς κι' ἀποπάνω κάδρα κρεμασμένα. Δίπλα
ἕνα κομὸ. Σκαμνιά καὶ καρέκλες ἐδῶ κι' ἐκεῖ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Η Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ—ΜΑΡΙΑ

Ἡ Μαρία μ' ἐν' ἄσπρο φόρεμα ἀποπάνω ὡς κάτω,
λίγο ἀνοιχτὸ στὰ στήθια, κάθεται δίπλα στὸ παράθυρο
σὲ μιὰ καρέκλα μὲ τὰ μαλλιά λυμένα σὲ πλάτες.
Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τῆς ἀσημόνει τὰ μαλλιά. Ἡ
θειά-Βασιλικὴ ὄρθια ἀποπίσω τῆς τὴ χτενίζει, πα-
σπατεύοντας τὰ μαλλιά τῆς μὲ τὰ χέρια τῆς. Ἡ Μα-
ρία κρατᾷ στὰ δυνὸ τῆς χέρια ἕναν ἀρχαῖο αὐγο-
ειδῆ, καθρέφτη ἀπὸ μέταλλο γυαλισμένο, μὲ χερσοῦλι
ἀποκάτω.

ΜΑΡΙΑ — (Μελαγχολικά, σὰν ἀφηρημένη). Ὁ
καθρέφτης μιᾶς Πεντάμορφης! Τῆς τὸν ἐθά-
ψανε μαζί τῆς σὰν ἐπέθανε, νὰ καθρεφτίζεται
καὶ μὲς στὴ μαύρη γῆς.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Στοχάσου, κόρη μου. Πό-
σες γενιὲς περῶσαν!

ΜΑΡΙΑ — Πόσα χρόνια καὶ καιροί... Κά-
ποια Πεντάμορφη! Καὶ χάθη ἡ ὠμορφιά τῆς
καὶ ξεχάσθηκε μὲς στὰ βαθειὰ σκοτάδια. Καὶ σὰν
ἄνοιξαν τὸν τάφο τῆς...

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Στοχάσου. Καὶ σὰν ἄνοι-
ξαν τὸν τάφο τῆς...

ΜΑΡΙΑ — Σὰν ἄνοιξαν τὸν τάφο τῆς, τὸν
ἐρημο σιμὰ στὰ κόκκαλά τῆς — χρογία καὶ και-
ροὶ — σιμὰ στὰ κόκκαλά τῆς ὁ καθρέφτης τῆς.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄμοιρη! Ὁ καθρέφτης
μιᾶς Πεντάμορφης.

ΜΑΡΙΑ — Νὰ καθρεφτίζεται βαθειὰ καὶ μὲς
στὰ Τάρταρα.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Καὶ ποῦ μαθὲς τὸν βρῆκε

ὁ Ποιητὸς; Παράξενο ἀλήθεια τὸ εὔρεμα. Πα-
ράξενο τὸ χάρισμά του.

ΜΑΡΙΑ — Μικρὸ παιδὶ σὰν ἦταν, ἔχει νὰ
τὸ πῆ, μ' ἄλλα παιδάκια ἀντάμα, στὸ χωράφι
τοὺς σκαλιζανε. Κ' ἐκεῖ πὺν ἀνακατέβανε τὰ χῶ-
ματα σ' ἕνα λιθάρι σκόνταψαν. Κάτω ἀπ' τὸ
λιθάρι ἕνα μνήμα. Μὲς στὸ μνήμα κόκκαλα κι'
ἕνας καθρέφτης. Ἔτσι ἦταν οἱ καθρέφτες τὸν
παλιὸ καιρὸ. Ὁ δάσκαλος τὸ εἶπε...

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἀνατριχιάζω πὺν τὸν
βλέπω.

ΜΑΡΙΑ — Καὶ μοῦπ' ὁ Ποιητὸς σὰ μοῦ τὸν
ἔδωκε; Πάρτονε, χάρισμά σου. Κι' αὐτὴ πὺν τὸν
κρατοῦσε σὰν κι' ἐσένανε ὠμορφη, μὰ πὺν ὠμορ-
φη δὲν ἦταν... Κ' ἐμένα μούρθανε τὰ κλάματα.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Γιατί, μαθὲς; Τὴν πε-
θαμένην ἐλυπήθηκες; Τὴν πεθαμένη τὴ χι-
λιόχρονη;

ΜΑΡΙΑ — (ἀναστενάζει). Κ' ἐγὼ καλὰ δὲ
ξέρω. Τάχα ἐκείνηνε, τάχα τὸν ἑαυτὸ μου, τάχα...
ποιοὺς ξέρει. Βούρξωσαν τὰ μάτια μου.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Θαυμαστικά). Καὶ πῶς
τὸν ἔκανες! Γυαλίζει σὰ χρυσάφι.

ΜΑΡΙΑ — Πράσινη σκουριὰ τὸν εἶχε σκεπα-
σμένο. Θυμᾶσαι θειά; Καὶ μοῦπε ὁ Ποιητὸς
(ἀναστενάζει), καλὴ του ὥρα. Βλέπεις ἐτοῦτη τὴ
σκουριὰ τὴ πράσινη; Εἶνε φαρμάκι δυνατὸ.
Θεὸς φυλάξει.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Φαρμάκι... Γιὰ στοχάσου.

ΜΑΡΙΑ — Φαρμάκι. Τὰ κάλλη τῆς καθρέ-
φτιζε ἡ Πεντάμορφη σὺν γυαλισμένο τὸ μπα-
κίρι. Κ' ἔγινε ἡ ὠμορφιά τῆς πράσινο φαρμάκι,
πίκρα καὶ θανατικό. Τί παράξενο. Καὶ πῆρα τὴ
σκουριὰ καὶ τὴν ἐφύλαξα μὲς στὸ χρυσὸ κοντάκι.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Χριστὲ καὶ Παναγιά! Τὴ
νὰ τὴν κἀνης;

ΜΑΡΙΑ — Τὴ νὰ τὴν κἀνω.... Ἔτσι, γιὰ
θυμητικὸ παράξενο. (Σκύβει καὶ δακρύζει).

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Παράξενα τὰ λόγια σου,

Μαρία μου. Καί ἡ φωνούλα σου θλιμμένη ἀπόψε. Γιατί; Δὲ βαστάω νὰ σ' ἀκούω παραπονεμένη. (Τῆ χαϊδεύει). Σὰν ἔχασα τὸ φῶς μου — ἄς εἶν' καλὰ τὰ δάκρυα — ἄλλη χαρὰ στὸν κόσμο δὲν μ' ἀπόμεινε ἀπ' τὴ φωνούλα σου. "Ὀλος ὁ κόσμος μιὰ φωνὴ γλυκεῖα εἶναι γιὰ μένα τώρα. Πές μου τί ἔχεις; (Τελειώνει τὸ χτένισμα. Ἡ Μαρία σηκώνεται φτυάνει τὰ μαλλιά της μὲ τὰ χέρια της καὶ πάει πρὸς τὸ παράθυρο. Κυττάζει μιὰ στιγμὴ ὄξω. Ἡ θειά-Βασιλικὴ κάθεται).

ΜΑΡΙΑ — Τίποτε θειά. Εἴμ' ἄτυχη. Τώρα τὸ νοιώθω.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Γιατί τὸ λές παιδί μου. "Ὀλες τίς χάρες σοῦ τίς ἔδωκεν ἡ Παναγιά. "Ὁμορφιά καὶ καλωσύνη.

ΜΑΡΙΑ — Φαρμάκι ἢ ὁμορφιά μου κ' ἢ καλωσύνη μου καῦμός.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τὸν κόσμο λογαιάζεις; Πάντα ζηλόφθονος ἐστάθηκε.

ΜΑΡΙΑ — Τὸν κόσμο! Πότε τὸν λογάρισα;

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Καὶ σὲ χαϊρόμουνα στ' ἀλήθεια. Κι' ἄς σὲ μάλ्लωνα καμμιὰ φορὰ. Ποτὲ μαράζι στὴν καρδιά δὲ τάβαλες τὰ λόγια ἐσὺ τοῦ κόσμου. Γιατί ἦσουν καλὴ καὶ πρόσχαρη καὶ μέτραγες τὸν κόσμο καὶ τὰ λόγια του μὲ τὴν καρδιά σου. Καὶ μὲς στὰ γέλοια σου πνιγότανε τοῦ κόσμου ἢ κακογλωσσιά. Γιατί εἶσαι πικραμένη τώρα; Πές μου το. Δὲ σὲ μαλλώνω. "Ἀπὸ τότε ποῦχασα τὰ μάτια μου, νὰ σὲ μαλλώσω δὲν μπορῶ, τὸ ξέρεις. "Ἀλλάξε ὁ κόσμος μέσα μου... Μὲς στὸ σκοτάδι βλέπω ἀλλοιώτικα τὸν κόσμο, τὸν μαύρουνε, τὸν ψεύτη κόσμο. Πές μου.

ΜΑΡΙΑ — Πῶς νὰ τὸ πῶ; Δὲν ξέρω. "Ἀλλοίμονο! Τάχατε ψὲς μὲ γέννησεν ἡ μάνα μου; (Σὲ λίγο) Χαρὰ δὲν εἶν' ἡ ἀγάπη; Κι' ἂν ἔβαλα, — ὅπως λές — ἀγάπη στὴν καρδιά μου, γιατί ἔχω τὸ σαράκι μέσα μου;

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μάννα σου εἶμαι, Μαρία, δυὸ φορὲς μάννα. Μῖλα καθαρά. τὸν ἀγαποῦσες τὸν Θανάση;

ΜΑΡΙΑ — Τὸν Θανάση; Τὶ τὸν μελετᾶς, θειά;

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Πῶς ἀδικοθανάτησεν ὁ ἄμοιρος! Κι' ὁ Ποθητὸς φονιάς του. Ποιὸς νὰ τῶλεγε. "Ἀπὸ καιρὸ ἔχουν νὰ ποῦν, πῶς τοῦ

τὸ φύλαγε... Θυμᾶσαι στοῦ κουμπάρου τὸ Δεκαπενταύγουστο;

ΜΑΡΙΑ — (Ἀφρημένη κυττάζοντας ὄξω). Θυμᾶμαι...

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μὴν τῶβαλες μαράζι κόρη μου; Πές μου. Μὰ καὶ ἡ τρομάρα, σὰν ἡ τύχη σ' ἔφερε, νὰ τονὲ ἰδίης μπροστά σου, μὲς στὸ δρόμο ποῦ περπατάγες, μπροστά σου σκοτωμένον... Δὲν εἶναι πρᾶμα τιποτένιο. (Ἡ Μαρία γυρίζει ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ πλησιάζει τὴ θειά της. Κάθεται ἀπὸ πάνω της. Ἡ θειά τῆς πέρνει τὰ χέρια καὶ τὰ χαϊδεύει).

ΜΑΡΙΑ — "Ἄκουσε, θειά. Θέλω νὰ σοῦ πῶ τὴν ἁμαρτία μου. Θέλω νὰ στὴν πῶ καὶ ντρέπομαι. Κακιὰ δὲν εἶμαι, ἐσὺ μὲ ξέρεις θειά, ξέρεις τὴ γνώμη μου.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — "Ἀγάπη μου, τί λόγια εἶνε τοῦτα ποῦ μοῦ λές. Μῖλα. "Ἀνοίξε τὴν καρδιά σου στὴ μανούλα σου.

ΜΑΡΙΑ — Σοῦ εἶπα πῶς ἔγινε τὸ πρᾶμα. Μὰ ὅλα δὲν στὰ εἶπα.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Μὲ προσοχὴ) Πές μου.

ΜΑΡΙΑ — Σοῦ ἀνιστόρησα τὸ τί καὶ πῶς καὶ πῶς τὴν ἄκουσα τὴν πιστολιά. Καὶ πῶς ὀλοέρημη πῆρα τὸ δρόμο σὰν τρελλή. Καὶ πῶς δὲν ἤξερα ποῦ πῆγαινα καὶ ποῦ πατοῦσα καὶ ποῦ βρισκόμουνα. Καὶ πῶς στρουφογυρίζανε τριγύρω μου τὰ δένδρα κ' ἡ καρδιά μου πῶς χτυποῦσε καὶ πῶς ἔκαμα νὰ πέσω δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς...

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Δὲν εἶνε μικρὸ πρᾶμα μαθές. Κ' ὕστερα;

ΜΑΡΙΑ — Σὰν ἔστριβα τὸ μονοπάτι, βλέπω ἔξαφνα ζερβά μου σ' ἓνα φράχτη, ἓνα κορμὶ ποῦ μαύριζε. "Ἐκανα νὰ τρεξῶ, νὰ χαθῶ, τὰ μάτια νὰ γυρίσω νὰ μὴ δῶ. Μὰ κἄτι μὲ τραβοῦσε πάλι, κἄτι μούλεγε στὸ φράχτη νὰ γυρίσω, νὰ κυττάξω. Δὲν ἐμπόρεσα.

*Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τ' ἤθελες νὰ γυρίσης; Συφορά!

ΜΑΡΙΑ (Ταραγμένη). Γύρισα. "Ἀνάσκειλα ἦταν ξαπλωμένος ὁ Θανάσης. Τὸ ἄσπρο του πουκάμισο κοκκίνιζε ἀπ' τὸ αἷμα. Στάθηκα. Ἄξες καὶ τὸ αἷμα μὲ τραβοῦσε καὶ μὲ κάρφωνε στὰ πόδια μου. Τὸν κύτταξα. Τὰ μάτια του μισανόιχτά, μισανοιχτά τὰ χεῖλια. Πῶς μοῦ φάνηκε!

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — "Ἄμοιρος! Τὸν ραγίστηκε ἡ καρδιά σου.

ΜΑΡΙΑ — (Φέρνει τὰ χέρια στὸ πρόσωπο μὲ ντροπὴ). Πῶς νὰ στὸ πῶ, μανούλα; Καὶ μόνο ποῦ τὸ συλλογίζομαι, κολάζεται ἡ ψυχὴ μου. Μὴ μ' ἀποπάρης. Δὲν τὸ θέλω.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ (τρομαγμένη). Τί θεὸς νὰ πῆς; Δὲ σὲ καταλαβαίνω.

ΜΑΡΙΑ — Ἄντὸ ποῦ ντρέπομαι. Δὲν ξέρω πῶς μοῦ φάνηκε. Θεέ μου συχώρεσέ με! μάνα μου πῶς νὰ τὸ πῶ; μιὰ συχασιά σὰν νᾶνοιωσα. Τὰ μάτια τὰ μισανοιγμένα, σὰν νὰ μ' ἔβλεπαν μ' ἀδιαντροπία ἀντρίκια μοῦ φανήκανε. Τὰ χεῖλια τὰ μισανοιγμένα σὰν νὰ μούλεγαν μὲ μιὰ φωνὴ συρμένη ἀγάπης καὶ παινέματα καὶ παρακάλια κ' ἄνοστα λόγια. Ἄξες καὶ ἤθελε στασιό μου νὰ μὲ σύρη ἀπλόνοντας τὰ χέρια του, στὴν ἀγκαλιά του νὰ μὲ σφίξει ἀδιάντροπα. Κι' ἀνατρίχασα κ' ἔφυγα κ' ἡ καρδιά μου ραγίστηκε καὶ λαχταροῦσε...

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Γιὰ τὸν ἄμοιρο... Καὶ ποιὸς δὲν τὸν ἐπόνεσε;

ΜΑΡΙΑ — (Μὲ λυγμούς). Γιὰ τὸν φονηᾶ του λαχταροῦσε. "Ἐτσι ποτέ μου δὲ λαχτάρισε ἡ καρδιά.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Συφορά μου, τί ἄκουσα. "Ἐνα φονηᾶ! (Χτυπάει ἡ πόρτα).

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Συνερχομένη). Ὁ Μ. Θύμιος θὰ εἶναι. (Ἡ Μαρία πάει πρὸς τὴ πόρτα). Τοῦτα νάρθη νὰ πάμε μαζὴ στὴ χάρη τους. Παραμονὴ ἀπόψε. Διὰ τὰ ὄρφανὰ καὶ τὲς κοπέλλες διαφεντεύει στὸ Θεὸν ὁ "Ἄγιος. "Ἐτοιμάσου, κόρη μου. Βοήθειά σου νᾶνε...

ΜΑΡΙΑ — (Πηγαίνοντας νᾶνοῖξῃ). "Ὁχι, θειά. Θὰ πέσω νὰ κοιμηθῶ. Δὲν εἶμαι καλά. Σύρε μὴν σοῦ μὲ τὸν κουμπάρο... Ἡ Μαρία ἀνοίγει τὴν πόρτα. Μπαίνει μέσα ὁ Θύμιος).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Μ. ΘΥΜΙΟΣ, Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΜΑΡΙΑ,

Μ. ΘΥΜΙΟΣ — Καλησπέρα παιδί μου. (Δίνει τὸ χέρι στὴ Μαρία καὶ τὴ χαϊδεύει στὸ μάγουλο). ΜΑΡΙΑ. — Καλησπέρα θειέ.

Μ. ΘΥΜΙΟΣ — (Προχωρεῖ καὶ δίνει τὸ χέρι καὶ στὴ Θ. Βασιλική). "Ἐ, ἦρθα νὰ σᾶς πᾶρω. Κι' ἀπὸ χρόνον μὲ τὸ καλὸ, ἢ μέρη ποῦ ξημερώνει αὔριο βοήθειά μας.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Καλῶς τον τὸν κουμπάρο. Σὲ περιμέναμε. Ἡ Μαρία δὲν εἶναι τόσο καλὰ, θὰ πάη νὰ πέση. Μοναχὴ μου θάρθῶ.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Μπᾶ! τ' εἶν' αὐτὰ. "Ἀρρωσταίνουν κ' οἱ κοπέλλες; Τότε τί νὰ ποῦμε ἐμεῖς οἱ γέροι; "Ἄς κάτσω λίγο. (Κάθεται. Ἡ Μαρία ἀκουμπάει στὸ παράθυρο γυρίζοντας τὴν πλάτη πρὸς τὰ ὄξω. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τῆς ἀσημόνει τὰ μαλλιά. Στέκεται συλλογισμένη μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα μπρὸς τὴν ποδιά της). "Ἀγκαλιὰ κάλλια θὰ κάνη νὰ μὴν ἔρθη τὸ κορίτσι... Καθ' ἐμπόδιο γιὰ καλὸ.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Ταραγμένη). Γιατί, κουμπάρε; Τί θεὸς νὰ πῆς.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Τίποτα. "Ἐνα λόγο εἶπα... (Ἡ Μαρία προσέχει ἀνήσυχη).

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μὲ βάζεις σ' ἔννοια, κουμπάρε. Μῖλα ξάστερα.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ. — Ξάστερα μιλάω. Δὲν εἶπα τίποτα. Θέλω νὰ πῶ γι' αὐτὰ ὅπου γενήκανε.

ΜΑΡΙΑ — (Πλησιάζει μὲ προσποιημένη ἀταραξία). Τί ἔτρεξε κουμπάρε; Μήπως;... Κάτι μᾶς κρύβεις. Μὴν τὸν πιάσανε τὸν Ποθητό;

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — "Ἐγινε τίποτα μαθές, κουμπάρε; Μῖλα.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Σὲ καλὸ σας... Τὶ νὰ γίνη; Τίποτα δὲν ἔγινε. Μὰ καὶ τὰ λόγια, θέλω νὰ πῶ, τοῦ κόσμου τὰ λόγια κακὸ πρᾶμα εἶναι. Τὸν τόπο μας τὸν ξέρομε.

ΜΑΡΙΑ (Ἡσυχώτερη). "Ἀπὸ λόγια...

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τί ἔχουνε μαθές νὰ ποῦνε. Δὲν τρῶνε τὴ γλῶσσά τους;

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Μὲ τὴ Μαρία πιὰ τὰ βάλανε. Σὰν ἔγινε—κακὴ ὥρα—καὶ τοῦτο τὸ φονικό.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Καὶ τί ἔφταιξε μαθές τὸ κορίτσι; "Ἡ γιατί εἶναι πρόσχαρη καὶ γλυκομίλητη... (Ἡ Μαρία σκύβει κάτω συλλογισμένη).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Κι' αὐτὸ, κουμπάρε, βλέπεις φταιξίμο τὸ θέλει ὁ κόσμος.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — "Ἡ γιατί εἶναι ὁμορφὴ καὶ τὴ ζηλοφθονᾶνε οἱ γυναῖκες;

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Φταιξίμο κ' αὐτὸ. Τὴν ὁμορφιά κρυμμένη μὲς στ' ἀπόσκιο, ταπεινὴ καὶ χαμηλοβλεποῦσα—δὲν τὰ ξέρεις τάχατε;— ὁ κόσμος τὴ γυρᾶ.

Θ.-ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Πές της τα νὰ τᾶκούση.

Τόσες φορές ξγίνα κακιά. Μὰ τὸν κόσμον καλύτερά της τὸν ἤξερα.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Τὶ νὰ τὰ λέμε τώρα; Ἄδικα τὴν πιζαίνουμε κι' ὦρα δὲν εἶναι γιὰ κουβέντες. Ἄλλα νὰ ἰδοῦμε τώρα...

ΜΑΡΙΑ — (Μὲ καινούργια ἀνησυχία). Κουμπάρε, κἀτι μᾶς κρύβεις. Ναι. Κἀτι μᾶς κρύβεις. Μασημένα τὰ λόγια σου καὶ δὲ μ' ἀρέσουν. Μίλα, πὲς τὴν ἀλήθεια. Ὅ,τι κρύβεις μέσα σου φανέρωσέ το. Βρίσε, μάλλωσέ με σὰν πατέρας, τὰ φταιξιμάτα πὲς μού τα ὅλα. Δὲν μοῦ κατοφραίνονται. Δὲν εἶμαι τώρα πιὰ ἡ Μαρία ὅπως μ' ἤξερες. Ἦτανε μία Μαρία... Πιὰ δὲν εἶναι. (Κλαίει).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — (Μὲ λυπημὸ κατάκαρδα). Μὴν κλαῖς, παιδί μου. Ὅλα θὰ περάσουνε.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἀπλόνοντας πασπατεντὰ τὰ χέρια). Μάτια μου μὴν κλαῖς. Μὴ μοῦ κατοκαρδίξεις, ματάκια μου. Θὲ νὰ περάσουν ὅλα.

ΜΑΡΙΑ — Δὲν εἶμαι πιὰ ἡ Μαρία. Κλείστε με στὸ σκοτεινὸ κατώϊ, σκλάβρα μὲς τὰ σίδερα, ἥλιος νὰ μὴ μὲ ἴδῃ κι' ἀνθρώπου μάτι. Ἔσβυσε ὁ κόσμος γιὰ τὰ μένα... (Κλαίει).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Κλούβια κι' ἀπιαστα παιδί μου. Τί λόγια εἶναι τοῦτα;

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Πονετικά). Μαρία, παιδί μου. Τοῦ κόσμου λόγια λογαριάζεις;

ΜΑΡΙΑ (Ἐξακολουθεῖ δίχως νὰ προσέχῃ). Κλείστε με στὸ σκοτεινὸ κατώϊ, χρόνια καὶ καιρούς, νὰ σβύσῃ ἡ ὠμορφιά μου νὰ χαθῇ, ἂν εἶναι ἀλήθεια ὅ,τι βάζει ὁ νοῦς μου. Εἶδεμῆς... (Πέφτει στὰ πόδια τοῦ Μ. Θύμιου μὲ τὰ δάκρυα). Κουμπάρε, Μπάρμπα Θύμιε, πατέρα μου, πὲς μου τὴν ἀλήθεια. Πὲς μου τὴν. Πάλλικαρήσια σκότωσέ με, μὴ μὲ τυραγῆς. Κουμπάρε, πατέρα μου! (Τοῦ φιλεῖ τὰ χέρια).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Σὲ καλὸ σου παιδί μου, τί ἔπαθες;

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μαρία, παιδί μου. (Τὴν ἀγκαλιάζοντε κι' οἱ δύο).

ΜΑΡΙΑ — (Μὲ δυνατοὺς λυγμούς). Τὸν ἐσκοτώσανε τὸν Ποθητὸ καὶ μοῦ τὸ κρύβουνε... (Σωριάζεται κάτω μ' ἀναφύλλητά).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — (Ξαφρισμένος). Ποιὸς εἶπε τέτοιο λόγο; Ὅρκιο καὶ σταυρὸ σοῦ κάνω.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μαρία παιδί μου. Σήκω ἀπάνω. Μὴν κλαῖς, παιδί μου. Στὸ κακὸ μὴν

πάῃ ὁ νοῦς σου. (Ἡ Μαρία κοιτάται σὰ λιγοθυμισμένη).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — (Σιγὰ πρὸς τὴν Θ. Βασιλική). Τί θὲ νὰ ποῦν τὰ λόγια αὐτὰ;

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Σιγὰ). Σὸντ, κουμπάρε. (Τοῦ γνέφει πὸς θὰ τοῦ μιλήσῃ ἄλλην ὥρα. Προσπαθοῦνε κι' οἱ δύο νὰ τὴν συνεφέρουνε. Ἡ Θεῖα Βασιλικὴ μιλεῖ τώρα δυνατότερα). Δὲν βασιταίε βλέπεις πιὰ τὸ κορίτσι νὰ βλέπῃ φονικά κι' ὁ κόσμος νὰ τῆς τὰ φορτώνῃ... (Σὲ λίγο τὴν συνεφέρουνε. Ἡ Μαρία σηκώνεται ἀπάνω σὰν ἀλαφιασμένη).

ΜΑΡΙΑ — Δὲν εἶναι ἀλήθεια, εἶπες, κουμπάρε; Δῶσέ μου τὰ χεράκια σου νὰ τὰ φιλήσω. (Τοῦ φιλεῖ τὰ χέρια καὶ κάθεται σταυροπόδι κόντὰ του. Ἡ Θεῖα Βασιλικὴ τῆς χαϊδεύει τὸ κεφάλι).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Παστρικά νὰ σᾶς τὰ πῶ, νὰ μὴν πηγαῖν ὁ νοῦς σας σὲ κακὸ. Γιατί καὶ τὴν ἀλήθεια τὴν περνάει ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου στὴ λαχτάρα τοῦ κακοῦ. (Προσέχοντε καὶ οἱ δύο ἀνήσυχες). Θέλουν νὰ ποῦνε τάχα πὸς ὅλα τὰ κακὰ ἀπ' τὴ Μαρία ἤρθανε στὸν τόπο μας καὶ πὸς τὰ παλληκάρια σφάζονται στὰ πόδια της καὶ μὴ γυρεύεις. Καὶ πὸς τάχα τὸ φονιά τὸν Ποθητὸ, στὸ σπίτι σας τὸν κρύβετε καὶ πὸς τὸν εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους νὰ μπαῖνῃ νύχτα...

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Χριστὲ καὶ Παναγιά. Πῶς τὸ βαστάς τὸ ψέμα;

ΜΑΡΙΑ — (Μὲ στυγερά ταραχή). Τὸν εἶδαν; (Εἰρωνικά τάχα). Καὶ ποιὸς τὸν εἶδε;

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Νά! ἡ προκομμένη ἡ Γρηῖα-Καλή, ἡ ξεορκίστρα, τοῦ Σπανοβαγγέλι ἡ μάννα.

ΜΑΡΙΑ — (Πετάγεται ἀπάνω). Ἡ γρηῖα ἡ Καλή; Ἡ γρηῖα ἡ Καλή εἶπες; (Αγρόνι τὸ χεῖλὶ της μὲ ἀνησυχία κρυφὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Αὐτὸ μαθὲς τὸ σάφαλο. Γιατί ξαφνίξεσαι; Δὲν τὴν ἔξερες.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τρομάρα της.

ΜΑΡΙΑ — (Μὲ ταραχή). Ἡ γρηῖα Καλή! (Φέρνει τὸ χεῖρ της στὸ κεφάλι). Δὲν βαστάω πιὰ. Θὰ πάω νὰ πέσω. Δυὸ τριβέλια τὰ μελίγια μοῦ τρυπᾶν. Καληνύχτα, κουμπάρε (τοῦ φιλεῖ τὸ χεῖρ). Καληνύχτα θεῖα. (Τῆς φιλεῖ τὸ χεῖρ).

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Σύρε νὰ πέσης, παιδί μου, σὰν εἶσαι ἀνήμπορη. Ἄσε τίς συλλογές.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Στὸ καλὸ, παιδί μου. (Χωρατεύοντας μὲ καλοσύνη). Φτοῦ! νὰ μὴν ἀβασκαθῆς. Μοῦγινες ἀπ' τὰ κλάματα σὰν τὸ τραντάφυλλο. Φτοῦ! Καληνύχτα. (Ἡ Μαρία φεύγει σιγὰ, σταματᾷ μὰ στιγμὴ στὸ παράθυρο, σὰ νὰ πέρῃ ἕναν ἀνασασμὸ καὶ μπαίνει στὴν κάμαρη κλείνοντας τὴν πόρτα πίσω της).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΜΠΑΡΜΠΑ ΘΥΜΙΟΣ—ΘΕΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τί ἦτανε πάλι αὐτὰ, κουμπάρε; Νᾶξερες πὸς τὴν καίγετ' ἡ καρδιά μου.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Κνττάζοντας γύρω του). Δὲν εἶναι αὐτὰ μονάχα. Μακάρι νᾶτανε.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μοῦκόψες τὰ ἦπατα. Τί μοῦ μέλλεται νὰκούσω ἀκόμα.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Τὸ πρᾶμα ἄναψε καὶ κόρωσε, θεῖα Βασιλική. Τὸ καλὸ ποῦ σᾶς θέλω—ἔτσι στὴν ἀγάπη ποῦ σᾶς ἔχω—νὰ φύγετε τὸ γλιγορώτερο ἀπ' τὸ χωριό. Θὰ βροῦμε τρόπο. Σ' ἄλλο χωριό, μακρὰ, σὲ ἄλλον τόπο. Δὲν σᾶς σηκώνει πιὰ ὁ τόπος. Εἶδεμῆ, τὸ τί μπορεῖ νὰ γείνῃ ἕνας Θεὸς τὸ ξέρε.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τί λὲς κουμπάρε; Μίλα καλά. Δυστυχία μου.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Τί λέω; Ἐγὼ τὸ ξέρω πὸς τὸ λέω. Φαρμάκι εἶν' ἡ καρδιά μου καὶ τὸ στόμα μου ἀψιφιά.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄλλοίμονό μου!

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Ἄναψε τὸ χωριὸ καὶ κόρωσε. Τοὺς ἄντρες οἱ γυναῖκες, οἱ ἀδερφάδες τοὺς ἀδερφοὺς, τὰ παιδιά τους οἱ μαννάδες, τοὺς ἀνάψαν τὰ μυαλά. Κατάλαβες; Νὰ τὴν κἀψουν ζωντανὴ γυρεύουνε, νὰ τὴν πομπέψουν θέλουν.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Συφορὰ μου στὰ γεράματα!

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Μακελιὸ γέννηκε τὸ χωριὸ μας! κρᾶζοντε. Ἄπο μὰ μᾶγισσα, Νεράιδα. Τὸ αἷμα τῶν παλληκαριῶν τὴ γῆς ποτίζει, γιὰ μὰ τρισκατάρατη. Μαννάδες κλαῖνε καὶ γυναῖκες μαυροφόρεσαν. Ἔτσι φωνάζουν. «Κι' ὁ Θεὸς μας μᾶς ὠργίστηκε μ' αὐτὰ ποῦ βλέπει, ἄλλοι λὲν καὶ βλαστημοῦν. Κατὰ διαόλου τὰ σπαρτά, τὰ ζωντανὰ φοφᾶνε, καὶ διψᾷ ἡ γῆ σταλιά νεράκι κι' οὔτε σύννεφο δὲ φαίνεται». Κακὰ σημάδια τᾶχουν καὶ Θεοῦ μηνύματα.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄλλοίμονό μου, ἀλλοῦ!

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Καὶ μὲς στὴ λύσσα καὶ τὴ μάνητα νᾶσου σηκώνεται στὴ μέση τῆς γρηῖας ξεορκίστρας ὁ ὕγιος, τῆς Γρηῖα-Καλῆς κάθεται καὶ λέει: «Ἔτσι μᾶς πρέπει καὶ καλὰ παθαίνομε. Κι' ἄλλες μεγάλες συφορές μᾶς ἐτοιμάζει ὁ Παντοδύναμος. Σὰν τὸ σκυλὶ στ' ἀμπέλι πῆγε ὁ ἄντρας τῆς Μάρθας. Καὶ τὸ φονηᾶ του ἡ ξελογιᾶστρα του τὸ κρύβει νύχτα μὲς στὸ σπῆτί της. Καὶ τὸ χωριὸ τὴν καμαρόνει... «Στὰ λόγια τοῦτα μείνανε ὅλοι μὲ τὸ στόμα τ' ἀνοιχτό.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τί λόγια λὲς κουμπάρε. Τὸ φονιά ἐμεῖς; Στὸ σπίτι μας φονηᾶ;

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Εἶπα κι' ἐγὼ μαθὲς μήπως τὸν συμπονέσατε καὶ ξέρω γώ. Δὲν εἶν' ἀλήθεια; Δὲν ἔπερασ' ἀποδοῦ.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Καὶ δὲ γυρίζεις καὶ δὲν ψάχνεις γύρω σου; Μόνο πιστεύεις;

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Χαρά μου νᾶβγω ψεύτης. Δόξα σοι ὁ θεός. Μὰ στὸ χωριὸ ὅλοι πέρα τὸ πιστέψανε. Σὰ τοῦ πελάου τὸ κῆμα φούσκωσε ἡ μάνητα. «Φωτιά» εἶπ' ἕνα στόμα. «Νὰ τοὺς κἀψωμε ζωντανούς», «Νὰ τὴν πομπέψωμε, ἄλλος εἶπε, πίστομα στὸ ζῶ ἀπάνω...» Καὶ μὴ ρωτᾶς τί ἄλλα καὶ τί ἄλλα. Κολλάει δὲν ἔχει πιὰ κουμπάρα μου. Πρέπει ἀπ' τὸ χωριὸ νὰ φύγετε. Τὸ γρηγορώτερο.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄχ, δὲ βαστάω πιὰ.

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Κάνε, κουράγιο. Τίποτα μὴν τῆς εἰπῆς ἀπόψε τῆς Μαρίας. Πᾶμε στὴν ἐκκλησιά. Μεγάλος καὶ θαυματοουργὸς εἶναι ὁ Ἄγης. Νᾶνάψης μὰ λαμπάδα στὴν εἰκόνα του, νὰ τὸν παρακαλέσης. Καὶ ταχὺν τὰ λέμε τί καὶ πὸς. (Ἀκούεται ἀπ' τὸ βάθος τοῦ σπιτιοῦ ἡ Μαρία πὸν τραγουδᾷ ἕνα σκοπὸ λυπητερό. Ὁ Μ. Θύμιος.) Δὲν κοιμήθηκεν ἀκόμα. Πῶς τὴν καίγετ' ἡ καρδιά μου. Τραγουδάει κι' ἄλλοίμονο δὲ ξέρε.

Θ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Γλυκεῖα φωνούλα. Ἦλιε στὰ σκοτάδια μου. (Κλαίει).

Μ.ΘΥΜΙΟΣ — Μὴν εἶσαι λιγόννη, κουμπάρα. (Σκονπίζει κι' αὐτὸς μὲ τὸ χεῖρ τὰ μάτια του). Πᾶμε στὴν ἐκκλησιά. Πάρε καὶ τὸ κλειδί καὶ κλείδωσε ἀπόξω. Δὲ θ' ἀργίσουμε. (Κλείνει τὸ παράθυρο, σβένει τὸ φῶς ἡ Θ.Βασιλική. Γίνεται σκοτάδι. Φεύγουν μπροστὰ ὁ Μ. Θύμιος,

πίσω ή Θ. Βασιλική, βασιτώντας τον απ' τὸ χέρι με μιὰ λαμπάδα.)

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ (Φεύγοντας). Για τὴ Μαρία νὰ τὴν ἀνάψω, κουμπάρε. Τάμα τὴν εἶχα γιὰ τὴς χαρὲς τῆς. Μὰ στὴν κακιά τὴν ὥρα πιὸ χρειαζόμενη τοῦ Ἁγίου ἢ χάρη. (Φεύγουσε).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

MARIA (Μοναχή τῆς).

(Ἀπ' τὴ ξεροβιά πόρτα μπαίνει σιγά ἡ Μαρία μ' ἓνα ἄσπρο ἀπλὸ φόρεμα, με τὰ μαλλιά δεμένα σὲ μακρὰ πλεξίδια, κρατώντας ἓνα λυχνάρι στὸ χέρι. Γίνεται φῶς στὴ σκηνή. Ἡ Μαρία προχωρεῖ κ' ἀφί- νει τὸ λυχνάρι ἀπάνω στὸ τραπέζι.)

MARIA — Τάχα θάρθῃ ἀπόψε; Δὲν ξέρω. Ἐνα φόβο ἔχω μέσα μου. Κι' ἂν τὸν πιάσανε; Κι' ἂν ἡ γοργὴ ἢ στρίγγλα;... (Κάνει σὰ νὰ διώχνῃ μιὰ σκέψη). Ἄς μὴν τὸ μελετᾶω τὸ κακό. (Σβύνει τὸ λυχνάρι, προχωρεῖ κ' ἀνοίγει τὸ παράθυρο. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ μπαίνει μέσα. Ἡ Μαρία κοιτάζει μιὰ στιγμή ὄξω, ὕστερα γυρίζει πάλι μέσα). Στὴ ράχη τοῦ βου- νοῦ ἔσκασ' ἡ Πούλια. Στὸν δρόμο θὰ εἶναι κ' ἔρχεται. Πῶς θὰ τὸν ἀφίσω νὰ φύγῃ; Δὲν θὰ τὸν ἀφίσω. Θὰ τὸν κρατήσω στὴν ἀγκαλιά μου, πάντα. (Τραβᾶει τὸ σκαμνὶ κοντὰ στὸ παράθυρο, κάθεται, ἀκουμπάει με τὸν ἄγ- κωνά τῆς στὸ παράθυρο καὶ στηρίζει τὸ κεφάλι στὴν ἀπαλάμη κοιτάζοντας ὄξω. Τραγουδάει σιγά).

Τώρα τὰ πουλιά, τώρα τὰ χελιδόνια
Τώρα οἱ πέρδικες γλυκολαλοῦν καὶ λένε:
Ἐύπνα, ἀφέντη μου, ξύπνα γλυκέ μου ἀφέντη.
Ἐύπνα ἀγκάλιασε κορμὶ κυπαρισσένιο
Κι' ἄσπρονε λαιμό.

(Τὴν ὥρα πὸν ξεφηνχάει τὸ τραγοῦδι τῆς ἀκούε- ται ἓνα ἑλαφρὸ σφύριγμα ἀπὸ τὸν δρόμο. Ἡ Μαρία σὰ νὰ ξυπνήσῃ ἀπ' ὄνειρο. Σκίβει ἀπ' τὸ παράθυρο).

Ἡ ἀγάπη μου... (Πρὸς τὸ δρόμο). Πουθενά!
ΦΩΝΗ — (Ἀπ' τὸ δρόμο). Εἶσαι μοναχὴ σου Μαρία;

MARIA — Δὲν εἶμαι μοναχὴ, σὰν πάντα εἶ- μαι μαζί σου. Ἐλα μέσα;

ΦΩΝΗ — (ἀπ' τὸ δρόμο). Εἶν' ἢ φωνούλα

σου ποὺ κάνει τὰ γλυκόλογα γιὰ εἶνε τὰ λόγια ποὺ γλυκαίνουν τὴ φωνούλα σου; Πές μου, Μαρία.

MARIA — Τὰ κάνει καὶ τὰ δυὸ γλυκὰ ἢ ἀγάπη σου. Ἐλα μέσα φοβᾶμαι μὴ σὲ ἴδουν ἔλ' ἀγάπη μου.

(Ὁ Ποθητὸς σκαρφαλώνει ἀπ' τὸ παράθυρο μπαίνει μέσα. Τὴν ἀγκαλιάζει. Φιλιῶνται.)

MARIA — Στάσου, ἀγάπη μου, ἄφισέ με.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Ἐτσι με διώχνεις; Τότε γιατί μ' ἔφερες;

MARIA — Κ' ἐγὼ δὲν ξέρω. Ἄφισε νὰ κλείσω τὸ παράθυρο. (Ἐνῶ κλείνει τὸ παρά- θυρο). Κ' ἐσένα φεγγαράκι μου, μὴ σοῦ κακο- φανῇ, κ' ἐσένα θὰ σὲ διώξω. (Γελάει παιδικά- στικα).

ΠΟΘΗΤΟΣ — Γιατί τὸ κλείνεις ὄξω; Ξέρει ὅλα μας τὰ μυστικά. Δὲν τὰ ξέρει Μαρία; (Σκί- βει καὶ τὴ φιλεῖ στὸ λαιμό).

MARIA — Τὰ ξέρει μὰ εἶνε μαρτυριάρικο... (Σὰν ἔκλεισε τὸ παράθυρο ἡ Μαρία ἀνάβει τὸ λυχνάρι βιαστικά).

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἐνῶ ἡ Μαρία ἀνάβει τὸ λυ- χνάρι). Ὁ λύχνος εἶνε ποιὸ πιστὸς στὰ μυστικά τῆς ἀγάπης. Πόσες φορές τὸν ζήλεψα τὸν λύχνο σου! Θυμᾶσαι ποῦ στὸ τραγουδοῦσα; Τοῦ λύ- χνου τὸ τραγοῦδι τὸ θυμᾶσαι;

MARIA — Ἄς σὲ ζηλέψῃ ἐκεῖνος τώρα. (Γυ- ρίζει καὶ βάζει τὰ δυὸ χέρια τῆς ἀπάνω στοὺς ὄμους τοῦ Ποθητοῦ. Τὸν κοιτάζει στὰ μάτια). Γιὰ πές μου ἀγάπη, ποῦ ἦσαν ὅλη μέρα;

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἀναστενάζει). Ποῦ ἦμουνα! Κρυμμένος σὰν τὸ ἀγρίμι μέσα στὰ κλαδιά. Ὅλοι παραμονέβουν τὸν φονηᾶ. Δὲν τὸ ξέρεις; Τὸ αἷμά του διψᾶνε.

MARIA — Μὴν τὰ λές ἀντὰ τὰ λόγια... (Τὸν ἀγκαλιάζει).

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Τῆς χαϊδεύει τὰ μαλλιά). Τὸ συλλογιστικὸ καλὰ, Μαρία; Ἐνα φονηᾶ ἔχεις καὶ τὸν σφίγγεις μέσ' στὰ στήθη σου. Ἐνα φονηᾶ.

MARIA — Τὸ χέρι ποῦ χαϊδεύει τόσο ἀπαλά, φονηᾶ δὲν εἶνε χέρι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Ἄλλοίμονον! Κι' ὥστόσο... Πῆρε, ζωὴ ἀνθρώπου, Ὁ Θεὸς χωρέσει με!

MARIA — Ζωὴ σὰν εἶμπορεῖ νὰ πάρῃ καὶ ζωὴ νὰ δώσῃ σὰν μπορῇ, Θεοῦ εἶνε χέρι. Μοῦ- δωκες ζωὴ Ποθητέ...

ΠΟΘΗΤΟΣ — Σοῦδωκα τὴ δική μου, πάρ- τηνε. (Τὴ φιλεῖ στὸ στόμα). Ἐλα σιμά μου νὰ κα- θίσῃς, μάτια μου. (Τὴ σέρνει στὸ ντιβάνει κάθε- ται δίπλα).

MARIA — (Βιαστικά καὶ χαϊδευτικά). Γιὰ πές μου, ἀλήθεια, ποῦ ἦσαν σήμερα, κρυμμένος ὅλη μέρα; Νᾶξερὲς πὼς ἔτρεμα γιὰ σένα, μὴ σὲ πιάσουνε. Ὅσο ποῦ νᾶρθῃ ἡ ὥρα νὰ σὲ ἴδω ἔτρεμεν ἢ καρδιά μου σὰν τὸ φυλλοκάλυμο. Καὶ τὸ φεγγάρι ποῦ πρωτόειδε τὴν ἀγάπην μας, κρυφὰ τὸ ἀναρωτοῦσα μὴ σ' ἀπείκασε. Ὁρὲς ἀκουμπισμένη στὸ παράθυρο, περίμενα νὰκούσω τὴν περπατησιὰ, ποῦ μ' ἔμαθε νὰ ξεχωρίζω ὁ ἔρωτας, μὲς στὴς νυχτιᾶς τοὺς ἤχους καὶ τοὺς στεναγμούς, Ἄγάπη μου, καὶ ἔλεγα στὰ βατρά- χια νὰ σωπάσουνε, καὶ στὰ σκυλιὰ ποῦ μακρυνὰ γαυγίζανε νὰ βουβαθοῦν. Κ' ἔλεγα καὶ στὸ γοῦλλο τὸ κλαψιάρη, ποῦ τραγουδεῖ κρυμμένος στὴν κληματαριά, νὰ βουβαθῇ τοῦ ἔλεγα, κ' ἐγὼ κρατοῦσα τὴν ἀναπνοήν μου μὲς στὰ στήθια μου, γιὰ νὰ μοῦ φέρῃ τ' ἀγεράκι τὸ γλυκὸ, σὰ χαϊδεμα τῆς νύχτας καὶ τῆς μοναξιάς, τὸ μύνημα πὼς ἔρχεται ἢ ἀγάπη μου. Πές μου ποῦ ἦσαν ὅλη τὴ μέρα Ποθητέ; Πές μου.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Τὰ βάσανά μου νὰ στὰ εἰπῶ, γιατί; Ἦρθα νὰ τὰ ξεχάσω μὲς στὸν κόρφο σου.

MARIA — Τρέφεται με τοὺς πόνοὺς ἢ ἀγά- πη μας. Τὸ λέει κάποιος λόγος. Καὶ τοὺς ἀπο- ζητάει—ἀλήθεια τί παραξένο!— νὰ κἀνῃ τὴ χαρὰ μας πιὸ τρανώτερη. Τώρα τὸ νοιώθω. Πρὶν δὲν τῶνοιωθα.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Κρυμμένος μὲς στὸ λόγγο ὀλομερὶς, κρυμμένος, σὰν τὸ λάφι τὸ λιγόνυχο, ποῦ τὸ σκοτάδι περιμένει γιὰ νᾶρθῃ στὴ ρεμα- τιά τὴ δίψα του νὰ σβύσῃ, ἔτσι πρόσμενα, τὴ νύχτα τὴ γλυκειά, στὸν κόρφο σου νᾶρθῶ νὰ ξεδιψάσω. Καὶ μὲς στὸ λόγγο τὰ δεινὰ ποῦ σάλευαν γιὰ σένα μοῦ μιλοῦσαν. Καὶ στὴς σπη- λιές, ποῦ τ' ἀγριοπερίστερα πετούσανε νὰ κρύ- ψουν τὴν ἀγάπην τους, τὴ μοναξιά φαρμάκι μοῦ τὴν κἀνανε. Ἀνάθεμα τὸν Ἥλιο, μέσα μου ἔλεγα, ποῦ ἀργεῖ νὰ βασιλέψῃ, τ' ἄστρο νὰ φανῇ, τ' ἄστρο καὶ τὸ φεγγάρι τῆς ἀγάπης μου.

MARIA — (τὸν κοιτάει περίεργα στὰ μάτια). Μοῦ λές, ἀλήθεια Ποθητέ; Πές μου. Πές μου το γιὰ νὰ πῶ πὼς ψὲς γεννήθηκα καὶ σήμερα τὸν Ἥλιο πρωτοβλέπω.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Ἄν εἶμπορῇ τὸ ψέμα καὶ ματόνει τὴς καρδιές, πάρτο πὼς εἶναι ψέμα.

MARIA — Φοβᾶμαι νὰ πιστέψω. Τόσον ὄμορφη, χρυσέ μου, εἶν' ἢ ἀλήθεια στὰ χεῖλάκια σου, ποῦ μοιάζει με τὰ ψέμματα καὶ με τὰ πα- ραμύθια. (Σηκώνει τὴν ποδιά τῆς καὶ σκουπίζει τὰ μάτια τῆς).

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Τὴν ἀγκαλιάζει). Κλαῖς Μαρία;
MARTA — Σοῦ φαίνεται παραξένο ἀλήθεια... Ἐχουν νὰ τὸ ποῦν, πὼς τῆς Μαρίας τὰ μάτια δὲ δακρῦσανε ποτέ.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Κλαῖγαν γι' αὐτὴν τὰ μάτια τῶν παλληκαριῶν. Κλαίγανε... (συλλογίζεται).

MARIA — Τώρα ἦρθε ἡ ὥρα μου νὰ κλά- ψουν τὰ δικὰ μου. Τῆς καρδιάς τὴ βρῦση τὴν κρυφὴ, στὴ στερεμένη βρῦση μοῦ τὴν ἀνοίξες. Ἐσὺ μὲ τὸ χρυσὸ κλειδάκι μοῦ τὴν ἀνοίξες.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Χαϊδευτικά). Ἐγὼ θὰ στὴ στερέψω πάλι. Ἐγὼ τὰ δάκρυά σου θὰ τὰ πιῶ, θὰ τὰ στραγγίξω σὰν τὸ ἀθάνατο νερὸ στὴ μαρ- μαρένια βρῦση. (Τῆς φιλεῖ τὰ μάτια). Δὲ θέλω νὰ τὰ βλέπω βουρκομένα τὰ ματάκια σου.

MARIA — (Πάντα δακρυσμένη). Ἄλλοίμονο! Φοβᾶμαι πὼς ἢ βρῦση ποῦ ἀνοίξε καὶ τρέχει μέσα μου, δὲν ἔχει στερεομὸ κ' ἀνάπαρη. Μιὰ νερομάνα μέσα μου ἀναβροῦζει. Κι αὐτὰ, φαρ- μακεμένα τὰ νερά τῆς. Φοβᾶμαι Ποθητέ. Φο- βᾶμαι. Πάρε με στὴν ἀγκαλιά σου. (Πέφτει στὰ στήθια του). Ἄκου πὼς σπαρταρεῖ μου ἢ καρδιά, σὰν τ' ἄφτερο πουλάκι ποῦ ξεπέταξε πρώτη φο- ρὰν ἀπ' τὴ φωλιά του καὶ τὸ παραμονεύει ὁ κυ- νηγός. Φοβᾶμαι, Ποθητέ.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Μὲ γλυκεῖα εἰρωνεία). Φο- βᾶσαι;

MARIA — Δὲν εἶμαι πιά ἢ Μαρία ἢ Πεντα- γιώτισσα. Ἡ σκλάβα σου εἶμαι. Ἡ σκλάβα τῆς ἀγάπης... Φοβᾶμαι, Ποθητέ. Μαζὴ σου πάρε με. Νὰ φύγῃς δὲ σ' ἀφίνω. Δὲν σ' ἀφίνω πιά; Μαζὴ σου θάρθω. Μὲς στὸ λόγγο τὸ βαθὺ μαζὴ σου νὰ κρυφτῶ. Μὲς στὴς σπηλιές μαζὴ σου. (Γαντζώνεται ἀπάνω του). Δὲ σ' ἀφίνω πιά. Φοβᾶμαι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Χαϊδεύοντάς τὴν). Πῶς εἶ- ναι βολετό; Τὶ λές; Τὶ λές Μαρία; Κάνε ἀπο- μονή. Ταχὰ θὲ νᾶρθῶ πάλι. Κανένας δὲν τὸ ξέρει τὸ πὼς ἔρχομαι, πάρεξ ἢ νύχτα μόνο, ποῦ μὲ κρύβει στὰ σκοτάδια τῆς.

ΜΑΡΙΑ — Όχι, φοβάμαι. Μη ρωτᾶς πολλά. Ἐγὼ τὸ ξέρω. Νὰ ξανάρθῃς δὲ μπορεῖς. Δὲν κάνει νὰ ξανάρθῃς πιά. Ἐγὼ θάρθῶ μαζί σου. Πάρε με.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Τι λόγια εἶν' αὐτὰ; Ὁ φόβος σου σὲ κάνει καὶ παραμιλᾷς. Ταχυνά θὲ νάρθῶ πάλι. Δὲ σου τῶπα; Δὲ σου τῶταξα;

ΜΑΡΙΑ — Όχι. Τὸ ταχυνά εἶναι μακρυνά, καλέ μου. Δὲν εἶναι σήμερα. Δὲ φεύγεις Ποθητέ, δὲ φεύγεις μοναχός σου. Ἀπάνω σου γαντζόνομαι καὶ δὲ μὲ ξεκολλᾷς καὶ σέρνομαι μαζί σου.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Γιὰ μένανε φοβᾶσαι;

ΜΑΡΙΑ — Γιὰ σένανε, γιὰ μένα δὲν τὸ ξέρω. Φοβᾶμαι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Σηκώνεται ἀπάνω). Ὁρα μου εἶναι. Ἄν μ' ἀγαπᾷς νὰ φύγω θὰ μ' ἀφίσης. Δὲ σου τῶπα, ἀγάπη μου; Ταχυνά θὲ νάρθῶ πάλι.

ΜΑΡΙΑ — (Κακιωμένη καὶ μὲ ταραχή). Καλί. Φύγε. Φύγε σὰ θέλῃς. Μὰ στὸ λέω ἂν δὲν ἐρθῆς, στὸ λέω νὰ τὸ ξέρῃς...

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Τρομαγμένος). Τί;

ΜΑΡΙΑ — Τὸ βλέπεις τοῦτο; (Δίχνει ἀπάνω στὸ τραπέζι μιὰ κοῦπα ἀσημένια). Τὸ φαρμάκι τὸ ἀψύ, τὸ πράσινο φαρμάκι ποὺ τὸ δούλεψαν τῆς ὠμορφιάς τὰ μάγια στὸν καθρέφτη τὸν παλιό, τὸ πράσινο φαρμάκι μὲ τὰ χέρια μου μὲς στ' ἀσημένιο τὸ ποτήρι τῶλνωσα, μὲ τὸ γλυκὸ κρασί τὸ ἀνακάτεψα. Κι' ἂν δὲν ἐρθῆς σὰν ἔβγη ἡ Πούλια ἢ χρυση, τὸ πέρνω καὶ τὸ πίνω.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Πετάγεται κατὰ τὸ τραπέζι νὰ πιάξῃ τὸ ποτήρι). Τί εἶπες; Τῶχουσα. Ποῦ εἶναι;

ΜΑΡΙΑ — (Τὸν βασιάει). Στάσου Ποθητέ. Δὲν θὰ τὸ χύσης. Όχι... (Ἄξαφρα ἀκούγεται ταραχή ὄξω στὸ δρόμο σὰν ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζυγόνουν. Φωνὲς ξεχωρίζουν. Ὁ Ποθητὸς κ' ἡ Μαρία στέκονται σὰν κερωμένοι κι' ἀφιγκράζονται.)

ΠΟΘΗΤΟΣ — Ἄκουῦς;

ΜΑΡΙΑ — Τι εἶναι Ποθητέ; Ἄχ! πῶς τρέμω! Γιὰ σένανε φοβᾶμαι... (Χώνεται στὴν ἀγκαλιά του). Ποθητέ!

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Προσέχει. Ἀνήσυχος θέλει νὰ τὴν ἡσυχάσῃ). Μὴν τρέμῃς ἔτσι ἀγάπη μου. Δὲν εἶναι τίποτα. (Οἱ φωνὲς ζυγόνουν ὀλοένα. Ξεχωρίζουν φοβέρες καὶ κατάρεις.)

ΜΑΡΙΑ — Φύγε Ποθητέ. Κρύψου. Ποῦ νὰ σὲ κρύψω; Ἐσένανε γυρέβουνε. Κάποιος σὲ πρόδωκε. Αὐτὴ ἡ γρη῏α ἢ στρίγγλα. Ἐσένανε γυρέβουνε. Ποῦ νὰ σὲ κρύψω;

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Βάζει τὸ χέρι στὴ μέση καὶ πιάνει τὸ λάζο του). Ποιὸς εἶναι; Ἄς ἐρθῇ! Κρύψου ἐσὺ, Μαρία. Ἐμένανε γυρέβουνε. Γυρέβουν τὸ φονηᾶ. Ἄς μὲ πιάσουν. Μέσα τους περῶ κι' ἀνοίγω δρόμο μὲ τὸ λάζο μου καὶ φεύγω.

ΜΑΡΙΑ — (Γαντζωμένη ἀπάνω του). Όχι. Δὲ σ' ἀφίνω. Ἐμένα σκοτώσε καὶ φύγε. Σὰ μὲ σκοτώσης πρῶτα φύγε ἕστερα... Δὲ σ' ἀφίνω. (Οἱ φωνὲς ἀγριεύουν πολὺ κοντὰ στὸ σπίτι).

ΜΙΑ ΦΩΝΗ — (Ἀπόξω). Ἦρθε ἡ ὥρα τῆς! Τὰ κοίματά τῆς θὰ πλερώσῃ ἢ στρίγγλα...

ἌΛΛΗ ΦΩΝΗ — (Ἀπόξω). Φωτιά. Βάλτε φωτιά στὶς θημιονιές. Φωτιά νὰ νάνῃς νὰ κορώσῃ! Φωτιά στὴ στρίγγλα.

ἌΛΛΗ ΦΩΝΗ — (Ἀπόξω). Φύλα τὴν πόρτα ἐσὺ. Τὴν πόρτα φύλα, ὡς νὰ κορώσῃ...

(Ὁ Ποθητὸς ξεφεύγει μὲ μάνητα ἀπ' τὰ χέρια τῆς Μαρίας, ποὺ πέφτει λιγοθυμισμένη ἀπάνω στὸ σοφᾶ. Τραβάει τὸ λάζο του καὶ ὀρμαίει στὴ θύρα. Τὴν ἀνοίγει μὲ τὸ ἓνα χέρι, βασιῶντας ψηλὰ τὸ λάζο του μὲ τὸ ἄλλο. Ἡ σιλονέττα τοῦ Σπανοβαγγέλη ξεχωρίζεται πεντάσχημη στὴν θύρα σὰ νὰ θέλῃ νὰ φράξῃ τὸ πέρασμα. Ἐνας λάζος ἀστράφτει μὲς στὸ σκοτάδι.)

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Στῆθος μὲ σῆθος μὲ τὸ Σπανοβαγγέλη). Ἐσὺ εἶσαι μολυντῆρι; Ποιὰ κόλαση σὲ ξέρασε ἐδωπέρα;

(Ἐνῶ, στὸ βάθος πάντα τῆς θύρας φαίνεται πῶς ὁ Ποθητὸς πάει νὰ κατεβάσῃ τὸ λάζο του ἀπάνω στὸ Βαγγέλη, ἐκεῖνος σκύφτει καὶ τοῦ μπηγεί τὸ μαχαῖρι κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλη. Ὁ Ποθητὸς πισσοδρομαίει πίσω λαβωμένος καὶ πέφτει κάτω. Ἡ Μαρία ἀπὸ τὸν κρότο τοῦ σώματος ποὺ σωριάζεται συννεφέρνη ἀπ' τὴν λιγοθυμιά τῆς καὶ σηκώνεται σὰν ἀλαφιασμένη, μὲ τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα, λὲς καὶ δὲν καταλαβαίνει τί γίνεται γύρω τῆς. Ἄξαφρα βλέπει κάτω τὸν Ποθητὸ καὶ μπηγεί μιὰ φωνή, ποὺ ραγίζει τὶς πέτρες, ὄρθια μπροστὰ ἀπ' τὸ πῶμα, κνιτάζει ἄγρια καὶ φοβισμένα πρὸς τὴν θύρα, ποὺ στέκεται μαρμαρωμένος ὁ Σπανοβαγγέλης. Ἐχει τὰ χέρια ἀπλωμένα πρὸς τὰ πίσω, σὰ νὰ θέλῃ νὰ

φυλάξῃ τὸ πῶμα, σκύβοντας μπροστὰ, ἀπαράλλαχτα σὰν τὴ κλώσσα, ποὺ κνιτάζοντας κατὰματα τὸν ἐχθρὸ, ἀπλόνει τὶς φτερούγες τῆς σὰν ἀσπίδες στὰ μικρὰ ποὺ στέκονται ξοπίσω τῆς. Στὸ κάδρο τῆς θύρας ξεχωρίζουν κι' ἄλλες σιλονέττες. Ἐνα ζωηρὸ κόκκινο φῶς μπαίνει ἀπ' τὸ παράθυρο μὲ τρεξίματα πυκνὰ ἀπ' τὶς θημιονιές ποὺ καίγονται).

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — (Πεντάσχημος μὲ σαρδῶνιο γέλιο). Κλάψτονε τώρα τὸ φονηᾶ... Τὸν ἀγαπητικὸ σου κλάψτονε!

ΜΑΡΙΑ — (Σὰν τρελλή). Όχι! Δὲν κλαίει, δὲν κλαίει ἢ νύφη ποὺ παντρεύεται. Κ' ἐγὼ τοῦτη τὴν ὥρα στεφανόνουμαι καὶ πέρνω τὸν καλὸ μου. (Ἀπλόνει τὸ χέρι δίπλα στὸ τραπέζι καὶ παίρνει τὴν ἀσημένια κοῦπα, ποῦχει μέσα λωμένο τὸ φαρμάκι τοῦ παλιοῦ καθρέφτη). Τὸ γλυκὸ κρασί, ποὺ βλόγησε ὁ παππᾶς καὶ μᾶς ἐκέρασε, ἢ νύφη τ' ἀποσώνει. (Πετάει κάτω τὸ ποτήρι).

ΜΙΑ ΦΩΝΗ — Τί κάνει; Σάλεψεν ἢ φρένα τῆς.

ἌΛΛΗ ΦΩΝΗ — Μὲ τὴ φωτιά παντρεύεται καὶ μὲ τὴν Κόλαση.

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — (Δείχνοντας τὸ πῶμα). Στὸ νυφικὸ κρεβάτι ὁ γαμπρὸς σὲ καρτερεῖ. Χά, χά!

ΜΑΡΙΑ — (Δίχως νὰ γυρίσῃ πίσω). Σὲ νυφικὸ κρεβάτι ὁ γαμπρὸς μὲ καρτερεῖ.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ — Σάλεψε ἢ φρένα τῆς. Κόρωσε ἢ φωτιά. Μακραίνετε παιδιά! Μακραίνετε! (Οἱ φλόγες μπαίνουν ἀπ' τὸ παράθυρο καὶ γλόφουν λαίμαργα τὰ ξύλα. Ὁλη ἢ κάμαρη τώρα φωτίζεται ἄγρια. Ὁ Σπανοβαγγέλης μ' ἓνα σατανικὸ γέλιο πισσοδρομαίει καὶ χάνεται μὲ τοὺς ἄλλους. Οἱ φλόγες χίνονται τώρα κι' ἀπ' τὴν θύρα καὶ μοναχὴ καὶ, μοναχὴ ἀνάμεσόν τους, ζωσμένη ἀπ' τὴν φωτιά ἢ Μαρία).

ΜΑΡΙΑ — (Κνιτάζοντας πάντα σὰν τρελλή στὴ θύρα, μὲ ἄγριο ξεφρονητό). Στὸ νυφικὸ κρεβάτι ὁ γαμπρὸς μὲ καρτερεῖ... Στὰ σπίνια σας γυρίστε καλεσμένοι, καὶ διαλαλήστε στὸ χωριὸ μὲ τᾶργανα, πῶς στεφανώθηκε ἡ Μαρία ἢ Πενταγιώτισσα... (Σὰ νὰ τῆς πέφτῃ λιγοθυμιά, παραπατάει, στριφογυρίζει στὸν τόπο καὶ πέφτει μαλακὰ ἀπάνω στὸ πῶμα. Τὸ ἀγκαλιάζει καὶ τὸ φιλεῖ στὸ στόμα. Ἡ ἀδλαία κρῖνει σιγὰ καὶ πένθιμα τὸ ἀγκαλιασμένο ζευγάρι).

ΤΕΛΟΣ

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ

Τὴν νύχτα τὴν βαθειὰ ποῦ ἀργὰ προβάλλει,
Τοῦ φεγγαριοῦ τὸ γάλα τὴν γλυκαίνει,
Καὶ τ' οὐρανοῦ τὰ διαμαντένια κάλλη,
Ἄντανακλοῦν στὴ γῆ τὴν ναρκωμένη.

Στὴν ἔρημη πεδιάδα, ἐκεῖ, χωμένο,
Τὸ κοιμητῆρι τῶν νεκρῶν ἀνθίζει,
Σὰν πένθιμο νησί κι' ὠρφανεμένο,
Ποῦ τῶν θνητῶν τὸ δάκρυ τὸ ποτίζει.

Μακρυνά μὲς στὴ φωτολουσμένη πόλι,
Μὲ χίλιους ἤχους καὶ φωνὲς ἀντάμα,
Κνιοῦνται οἱ πόθοι τῶν ξενοχτισμένων.

Σειοῦνται βαθειὰ, βογγοῦνε οἱ τάφοι ὅλοι
Μπρὸς στὴ ζωὴ, λὲς διαλαλοῦν μὲ κλάμα,
Τὴν νοσταλγία τῶν δόλιων πεθαμένων!

Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΧΛΩΜΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ

Εἰς τινὰ ἀριστοκρατικὴν πάροδον τῆς μοναδικῆς ἐν τῷ κόσμῳ πολυανθρώπου ἀρτηρίας τῶν Ἑλλήνων πεδίων ἐν Παρισίοις, εἰς τὴν ὁδὸν Λίνκολν ἔζησεν ἐσχάτως ἐπὶ μῆνας εἰς αὐτοθέλητος ἐγκόσμιος ἐρημίτης ἀλυγίστου θελήσεως ἂν μὴ ἠρέμου καὶ παραδόξου ἀδιαφορίας πρὸς ἕνα θορυβώδη καὶ ἐξόχως σαγηνευστικὸν παροικισμόν.

Τὴ νὰ ἠχμαλώτιζεν ἄρα γε ἐντὸς τεσσάρων τοίχων ἀξένων τὸ σφργίος εἰκοσι καὶ ἐπέκεινα ἀνοίξεων; . . . Τὴ νὰ κατέστελλε κάθε ἀνατοίχισμα τῆς νεότητος; Τὴ νὰ ὠχρίαζε κάθε προβάλλον ἀπροσμάχητον θέληγῆτρον τῆς συγγρόνου μυριανθρώπου Κορίνθου ἥτις αἰωνία ἐρωτοτροποῦσα ἑταῖρα δὲν ἔπαυσε προσδεχομένη λαϊμαργὸς τὸ αἰώνιον φίλημα καὶ τὰς δροσολούστους θωπείας ἐνὸς πιστοῦ Θεοῦ καὶ ἐραστοῦ τῆς ὑπὸ τὴν Ὀμηρικῶς ἐπικὴν μορφήν τοῦ διασχίζοντος τοὺς εὐρυστέρους κόλπους τῆς ἠρέμου καὶ νοχελούς τὸ κύμα ποταμοῦ;

Οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡ ἀπέριττος εἰλικρινὴς καὶ ντροπαλὴ ἔκφρασις μιᾶς μικρᾶς δημιουργίας εἰς στίχους. . . ἡ ἀνατολὴ μιᾶς ἀλλοκότου ἀνοίξεως ὑπὸ αὔραν προχωρημένου φθινοπωρινοῦ Ζεφύρου, ἥτις ἀφου ἐγέννησεν, ἀνέθρεψεν, ἐκόμωσεν, παρέδωκεν εἰς τὸ ἀόριστον ἄπειρον, εἰς τὰς μαγευμένας ἀπηχίσεις τὰ χλωμά ἢ διὰ τὰ εἴμεθα πιστότεροι εἰς τὴν μετάφρασιν τὰ *Κιτριναίρια τραγούδια* . . .

Τὴ ἄλλο νὰ μετεβάλλεν εἰς ἀσκητισμὸν μίαν ἐγκόσμιον Ζωήν, τὴν Παρισινήν, τὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην σφιζούσαν;

Οὐδὲν ἄλλο ἢ μία ἀκατάσχετος ἀνάγκη τοῦ νὰ καρφωθῶσι καὶ ἀπλωθῶσι εἰς στοιχεῖα καὶ σελίδας τὸ πάθος, ἡ μεταγχολία καὶ ὁ σκεπτικισμός! φεῖ! ὁ πολὺς σκεπτικισμὸς τοῦ ἀναδύοντος ποιητοῦ.

Ἄλλὰ τίς ὁ ποιητής; Οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ φίλτατος καὶ νεαρῶτατος Ἀλέκος Σκοῦφος τῆς γωστής ἐγκρίτου ἑλληνικωτάτης Ἀλεξανδρινῆς οἰκογενείας.

Μὲ ἔξαρον ἀφηρημένην καὶ μὲ λυρισμὸν παραδόξως ἐντεταμένον διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ὁ ποιητῆς ἄλλοτε μὲν λιχνίζεται εἰς ρέμβην, ἄλλοτε δὲ περιδινούται εἰς δίνην ἐπιμόνος ὀμιχλώδη μὲ κάποιαν χαρακτηριστικὴν χολήν, μὲ ἐν μοναδικὸν χλωμὸν φεγγαβολήμα ἀβεβαίον φωτὸς χειμερινοῦ δειλίνου, φωτὸς ἐμπνέοντος τὰς μελαγχολικωτέρας στιγμὰς τῆς ψυχῆς μας.

Ἐάν δὲν εἴμεθα σχετικοὶ πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ τὸ πρῶτον τοῦ νεογέννητον ἔργον θὰ ἐνομιζόμεν ὅτι μία τοιαυτὴ ἰδιοσυγκρασία παρακαίρως ὄριμος προτρέχουσα ἕως τὸ δειλινὸν τῆς Ζωῆς μετὰ μοναδικῆς εὐαισθησίας δὲν θὰ ἦτο εἰλικρινὴς ἀλλὰ καταστάλαγμα ἀσύλληπτον φιλολογικῶν ἐντυπώσεων ἐν λανθανούσῃ καταστάσει.

Ἄλλ' ὄχι, ὁ ποιητῆς καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸσον εἰλικρινῆς ὅσον καὶ τὸ ἔργον τοῦ δλόκληρον.

Καὶ διὰ τὰ σὲ ποδηγετήσωμεν, φίλτατε ἀναγνώστα, ἂν ποτε ἀναγνώσῃς τὰ *Χλωμά τραγούδια*, καὶ ὑποθέτω πὼς θὰ τὰ ἀναγνώσῃς, διότι τὸ ἀξίζουσι, σὲ παραπέμπομεν ἀμέσως νὰ ψάξῃς ἐπιμόνος εἰς τὰς σελίδας τῆς χαριτωμένης συλλογῆς. . .

Κάπου ντροπαλὰ χαμένο θὰ εὔρης σὲ ὀλίγα λόγια

ἕνα τοσοῦτο ποηματακί. . . γιατί μόνο σὲ λίγα λόγια ἀπῆχτει πιστότερα ἢ ἀληθινὴ χαρὰ καὶ ὁ βαθὺς πόνος.

Ἄν δὲ συνέπεσε νὰ γνωρίσῃς προσωπικῶς ὅπως ἡμεῖς τὸν ποιητὴν τοῦ θὰ συμφωνήσῃς πὼς ἂν οἱ στίχοι αὐτοὶ δὲν ἦσαν ἀπῆχτος αἰχμάλωτος ἀκάμπτου στοιχειοθεσίας θὰ διεσκέλιζον μόνοι των τὸ διάστημα καὶ θὰ ἐτοποθετοῦντο εἰς πρῶτην γραμμὴν ὡς σύμβολον δειλινὸν τῆς ἀμέσως κατόπιν χλωμῆς συνηχίσεως.

Ὁ ποιητῆς κεκτημένος ζηλευτὴν μουσικὴν συνείδησιν ἐκρυψε ζηλοτύπως τὸ μοναδικὸν του λάιτ μόνιφ ὅπως τὸ ἀνεύρη ὁ φιλοστόργως περιέργως.

Διὰ τοῦτο οἱ πρῶτοι αὐτοὶ τόνοι, οἱ πρῶτοι αὐτοὶ παλμοὶ πρῶτης νεότητος εἶναι ὑπὲρ ποτε ἄξιοι προσοχῆς, καὶ ἔχουν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν κατόπιν διεξέλιξιν οἰουδήποτε ποιητοῦ μεγάλου ἢ μικροῦ.

Καὶ ἤδη ἂς τὸν ἀφήσωμεν νὰ καλᾶσῃ, νὰ πονέσῃ, νὰ αισθανθῇ, νὰ ζήσῃ μὲ ἀκατάσχετον λαϊμαργίαν. . . Καὶ μέσα εἰς τὴν μυστικιστικὴν μελαγχολίαν τῆς ζωῆς ὁσάκις συναντήσῃ τὸν ἀληθῆ πόνον καὶ συνέλθῃ, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι θὰ ὑμνήσῃ λίαν προσεχῶς στυγμὰς ἀνθηροτέρας ἐξάρσεως μὲ στέφανον ὄχι πλέον ἀκάνθινον πονοῦντος Ναζωραίου ἀλλὰ ἐξ εὐδομοῦ Ἑλικωνίου δάφνης πρὸ τῆς πάλαι Ἑλληνοπρεποῦς Θυμῆλης. . .

Παρίσιοι

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Ρήγας Γκόλφης: «Τὰ Τραγούδια τοῦ Ἀπρίλη», Ἀθήνα.
Νίκος Σαντοριναιὸς: «Ἀγριολούλουδα», Σμύρνη.

Πολὺ συχνὰ μοῦ δίδεται ἡ ἀφορμὴ νὰ γέρω μὲ λαχτάρα στὴν ποιήσῃ μας καὶ εἶναι καιρὸς τώρα ποῦ δὲν μοῦ φαίνονται καὶ τόσο καθάρια τὰ νερά της, Παιχνίδι τοῦ ματιοῦ ἴσως; ἀτομικὴ ἀντίληψις πιθανότερα! μὰ πάντα κάποιον ἀνατάραγμα σ' αὐτὴ τὸ νοιώθει καὶ ὁ καθένας.

Γιατὶ κανένας ἀπὸ τοὺς μεγάλους μας ποιητὰς— ἔχουμε τὴν ταπεινοφροσύνην νὰ παραδεχώμεθα καὶ τέτοιους, μ' ὄλο ποῦ εἴμεθα πῶς νείοι καὶ ἂν τοὺς νέους— δὲ μπόρεσε νὰ ἐπιβληθῇ στὸ πέρασμά του τόσο, ποῦ νὰ μεταδώσῃ γύρω του τὸ κυμάτισμα τοῦ δικοῦ του ρυθμοῦ, τὸ ἕνα καὶ τὸ καθάριο, γὰρ νὰ μὴ βρισκώμεθα σήμερα στὸ ἀντίκρουσμα τῆς θολούρας.

Μ' ὄλο τὸ βαθυρρῶμα τοῦ Παλαμά καὶ μ' ὄλο τὸ ἀνθισμα τῆς Ἠγησῶς καὶ τὸ τόσο ἐλπιδοσκορπισμα τῶν παιδιῶν τῆς γύρω, ἀχρωμάτιστη ἢ ποιήσῃς μας ἀκόμα, ἢ καλλίτερα τόσο πολὺχρωμο τὸ ρεθμὰ της, ποῦ στὸ γοργοκύλισμα του χάνει κάθε χροῖμα.

Ὁ ρωμαντισμὸς, ὁ νατουραλισμὸς, ὁ συμβολισμὸς, ὁ σαντιμανταλισμὸς καὶ ὅλα τὰ ὀμοιοκατάληκτα συννεφάκια ποῦ κάθε τόσο πυκνώνονται στὸς ξένους οὐρανούς, πέρασαν καὶ περνοῦν καὶ ἀπὸ τὸν ὀλογάλονο δικὸ μας ἐκεῖ πάνω σέρονοντας μαζί καὶ τὸν μεταβατικὸ τους ἴσκιον.

Τώρα, ποῦ θὰ καταλήξουν ὅλα αὐτὰ, δὲ θέλω νὰ προβλέψω, γιατί δὲ βλέπω κανένα ἀποτελεσμα σὲ τέτοιον εἶδος προβλέψεως. Μ' ἀρέσει πάντα νὰ κρῖνω τὴν Τέχνη σύμφωνα μὲ τὸ ποσὸ τῆς ὁμορφιάς ποῦ θάξῃ. Καὶ ἡ ποιήσῃς μας σήμερα εἶναι τέτοια ποῦ μοῦ τραβᾷ γενικὰ περισσότερο τὸν ἔπαινον παρὰ τὸ

τσεκούφι. Τὸ μόνο ποῦ πρέπει νὰ προσέχῃ πολὺ κανένας σήμερα εἶνε ποῦ καὶ πὼς θὰ μεταχειρισθῇ τὸν ἕνα καὶ ποῦ καὶ πὼς τὸ ἄλλο.

Αὐτὲς τὶς σκέψεις ἔκαμα ἀνοίγοντας τὰ δύο βιβλία ποῦ μᾶς ἤλθαν τώρα τελευταῖα τυπωμένα μὲ ἀρκετὴ καλαισθησία. Κι ὅταν ἀργότερα τὰ ἔκλεινα, οἱ ἴδιες πάλι σκέψεις μοῦ ἤρθαν στὸ νοῦ σὰν ἐντυπώσεις πολυτροπῶν καὶ δυνατῶν καταστάλαγμα.

Τὸ Ρήγα Γκόλφης τὸν ἠξέραμε καὶ ἂν τὸ «Νοῦμᾶ» καὶ τελευταῖα ἀπὸ τὴν «Ἠγησῶ». Πρῶτ' ἂν ὅλα εἶνε ποιητῆς. Καὶ τὸ μεγαλύτερο του προτέρημα: θρεμμένος μὲ τὰ Δημοτικά μας Τραγούδια. Καὶ τὸ προτέρημα αὐτὸ δὲν τὸ ἔχουν πολλοί. Ζήτημα ἂν μετριοῦνται στὰ δάχτυλα τοῦ ἐνός χειροῦ. Καὶ ἀξίζει ἀκόμα περισσότερο κάθε προσοχὴ γιατί ἐπιτυγχάνει ἀμίμητα στὴν ἔκφρασι τὴ δημοτικὴ, στὴ ζωγραφικότητα, στὴ ζωηρότητα, στὴ γλώσσα. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς συλλογῆς του, τὰ «Βουνὰ καὶ Κάμπου» εἶνε ἕνα μπουκέτο ἀπὸ μεστοιμένα καὶ καρπερόχυμα βαρνομήριστα λουλούδια, ποῦ θυμίζουν τὰ παλληκάρια τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν ποῦ τάνταλίζουν μὲ: «τὸ κορμὶ λεβέντιο καὶ τὴν ψυχὴ λεβέντρα». Ὁ στίχος του ἔχει τὴ γοργότητα καὶ τὴν ἀπαλότητα τῶν βουνίσσιων νερῶν ποῦ τὸν ρυθμίζουν. Μερικοὶ ἂν αὐτοὺς ἔχουν ὅλη τὴ λαμπράδα τῶν μαργαριταριῶν ἄλλοι σκορποῦν τὰ μάγια τοῦ μισανοιγμένου μπουμπουκιῦ καὶ εἶν' ἄλλοι ἀκόμα ποῦ σέρονον τὸ νοῦ μαγνητισμένο στὰ πῶς βαθεῖα τῆς σκέψεως.

Νὰ καμμιὰ δεκαριά τέτοιοι στίχοι τοῦ παρμένου ἀπὸ δῶ καὶ ἐκεῖ:

— Γλυκοῦσταίνει ὁ κόρφος σου καὶ ὁμορφοπλάθει κόσμον καὶ κλεῖ ἕνα ἥλιο μέσα του καὶ μιὰ δημιουργία.

— Καὶ τοιῶθα ἴνα δακρύωγελὸ νὰ τρικυμῆξῃ ἐντὸς μου.

— Μπρὸς σ' ἀφεντιάδες ἔσκυψε ὡς κ' ἡ ψυχὴ μου ἀκόμα.

— Καὶ νὰ ἔψωθῇ σὰ μιὰ ἀγκαλιὰ ποῦ λαχταρεῖ ὅλα τὰστρα.

— Τὸ λουλουδάκι ποῦ πατῶ ψυχὴ ἔχει καὶ τὸ κλαῖο.

— Πάντα μου ὁ ξύπνος ὄνειρο, πάντα τραγοῦδι ὁ ἔπνος.

— Εἶν' ἡ ψυχὴ μου σὺννεφο καὶ μὲ τὰ δάκρυα λιώνει.

— Θυμᾶμαι ἐντὸς μου χιζίζονταν ὁ κόσμος τοῦ φιλοῦ σου.

Στὸν Τέλο Ἄγρα:

— Τώρα ἡ ζωὴ σου εἶν' ὄνειρο, μὰ ὁ θάνατός σου φῶς.

Μὲ τέτοιους στίχους— καὶ τοὺς μοιάζουν οἱ περισσότεροι, ἂν ὄχι ὅλοι— φτεῖναι ὁ ποιητῆς, ἐκεῖ ποῦ δὲν ὑψώνεται ἡ φωνὴ του σὰ βουνίσια βρῦσι καθάρια καὶ μεταλλικὰ σὲ ὑπέροχον ἔμνο πρὸς τὴ φύσι, φτεῖναι κάθε τόσο κάτι ζωγραφιῆς ποῦ χτυποῦν ὀλοῖσια στὴν καρδιά. Μιὰ ἂν αὐτὲς τὸ «Χινοπωρο»:

Ἀποβοσάρας φύσηξε καὶ χούμηξαν τὰ οἶγη

στὸν κῆπο ποῦ τὸν ἄγγιξε ὁ χαμὸς τοῦ χιονοπόρου.

Ἀπελπισμένα τρέμουνε καὶ δέρονονται τὰ κλόνια.

Ὁνειρο τώρα ἡ ζεστασιὰ καλοκαιριῆς γαλήνης.

Κι ἕνα κρυφασασιένημα καὶ κάποιον παρατόν

διαβαίνει πὰ στὰ λουλουδά, γίνεταί μὲσ' τὰ φύλλα,

σκαλώνει στὰ κλωνόκλαρα, γρονθᾷ στὰ μονοπάτια

καὶ ὀρμαίει νὰ βρῇ παρηγοριὰ στὰ βάρη τῆς ψυχῆς μου.

Στὸν ἔρωτα δὲν εἶνε τόσο παραπονώρης ὅπως μᾶς συνείδησαν οἱ περισσότεροι ποιητῆς μας. Ζυμωμένος πάντα μὲ τὴ δημοτικὴ ψυχὴ τραγοῦδαίει τὸν ἔρωτα τῆς δροσερῆς καὶ σεμνῆς χωριατοπούλας μὲ αἰσθημα, μὲ δύναμι πολλὰς φορὲς καὶ κάποτε μὲ λαύρα μεγα-

λότρεψη. Τὸ τετράστιχο αὐτὸ π. χ. θὰ τὸ ζήλευε καὶ ὁ μεγαλύτερός μας ποιητῆς:

«Μονάχη βγήκες τὸ πορὸν καὶ πήγες στὸ λιβάδι
καὶ ὅλα τὰνθάκια σὺρθηκαν στὰ πόδια σου μπροστά.
Μὰ δὲν τοὺς χάρισες ἐνὸς κανένα γέλιο ἢ χάρδι,
μὲν' ἔτορχες... Κι ἀκλόουθαγαν καὶ αὐτὰ κοπαδιαστά».

Ἡ αὐτὸ:

«Ὁλος ὁ κόσμος φέμματα, καὶ μεῖς οἱ δνὸ ἡ ἀλήθεια. . .

Ὅταν κρυφὰ μονοστιγμῆς ρουφᾶμε τὸ φίλι,

κλειοῦμε μιὰ πλάση ἡλιόπλουτη καὶ ἀκέρια μὲσ' στὰ στήθια

ποῦ σαριαράει, βλαστομανάει, ἀντριεῖνεται, μιλεῖ.»

Τὴν ἀκόλουθη εἰκόνα, ἀνεῖπωτη ὡς τὰ τώρα καὶ μεγάλη, τὴν πέρνουμε ἀπὸ τὸν ὑπέροχο «Πόθο» του:

«Στὴ χώρα ἐγώ, σὰ βασιλιάς τοῦ ἔρωτα

καὶ ὅσα κοριτὰ ἀποθυμᾶει ἡ καρδιά μου,

ἀφανισμένα ἂν τὴν ἀγάπη μου

θωρῶ νὰ σαριαράν μπροστὰ μου.»...

Τέτοιος μὲ χονδρὲς γραμμῆς ὁ ποιητῆς τῶν «Τραγουδιῶν τοῦ Ἀπρίλη». Μιμητῆς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ εὐτυχιμένος. Σάτερους πέρα καὶ πέρα, δυνατὸς στὰ μέρη, καὶ σὸ σύνολο του ἐπιβλητικὸς, μ' ὅσο καὶ ἂν φαίνεται συγκρατητὸς στὶς ιδέες καὶ πολλὰς φορὲς καὶ ἄδειος. Ἀπὸ τοὺς πῶς νέους ἀκόμα στέκεται γερά στὶς πρῶτες γραμμῆς τῶν ἐλπιδοφόρων τοῦ μέλλοντος.

Τὰ «Ἀγριολούλουδα» τοῦ Νίκου Σαντοριναιῶν πορροῦσαν νὰ ὀνομασθοῦν καὶ «Πρωτολούλουδα», καὶ πορροῦσαν ἀκόμα τὰ περισσότερα ἂν αὐτὰ νὰ μὴ βιασθοῦν νὰ ξετιναχθοῦν στὸ φῶς.

Ὁ ποιητῆς τὸν ἀπὸ τοῦ πῶς νέους καὶ αὐτὸς ποῦ ἔχουν τὸ μεγάλο καὶ κοινὸ προτέρημα νὰ σκορποῦν ἐλπίδες προβάλλοντες δευτὰ στὸν ποιητικὸ μας ὄριζοντα. Φαίνεται ἐπηρεασμένος γερά ἀπὸ τὴν ἀπέραντη ὁμορφιά τῆς φύσεως μέσα στὴν ὁποία τόσο γλυκὰ καὶ αἰώνια τώρα νανορίζεται ἡ Σμύρνη. Καὶ οἱ περισσότεροι στίχοι του καὶ οἱ πιότερες στροφές του εἶνε ζωγραφιῆς ποῦ θυμίζουν ποτε μιὰ χαριτωμένη πτυχὴ τοῦ πολὺχρωμου πέλλου τῆς, ποτε τὴ ρυθμικὴ κίνησι μιᾶς ζωῆς γεμάτης χυμοῦ καὶ ποτε πάλι καμμιὰ φωνουλά τῆς τόσο γνωρῆμη καὶ τόσο νοσταλγικὴ πολλὰς φορὲς σὲ κείνους ποῦ κάποτε βανκαλίσθησαν σιμά της. Κρῖμα ποῦ τὸ χέρι τοῦ ζωγράφου δὲν ἔχει πάντοτε τὴν ἀτομικότητα καὶ τὴ βεβαιότητα τῆς βαθυχάρακτες πινελιάς τοῦ γυμνασμένου τεχνίτη.

Εἶνε ἀλήθεια πὼς μιὰ πολὺ εὐγενικὴ προσπάθεια φαίνεται καθαρὰ στὸν ποιητὴ ποῦ δειχνεῖ πὼς ἐπιτυγχάνει ἀρκετὰ καὶ στὴν ἀναπαράστασι τῆς εἰδυλιακῆς ζωῆς, ἀμόλυντης ἀκόμα ἐκεῖ κάτω. Τὸ ὀκτάστιχο αὐτὸ π. χ. ἀξίζει κάθε ἔπαινο:

Ἀντιφεγγίζει σὰ γερὰ τὸ καινερὸ λιπόρον

ἄγρα δὲ βγάνει τὸ χωριό, τὰ πρόβατα βελάζον

κάτω ἀπὸ μιὰ βαλανιδιά τὰ βόδια ἀναχαράζον

καὶ ὁ ζευγαλάτης ξεμετράει τ' ἀνλάκια ποῦ θὰ σπείρη.

Κι ἡ βοσκοπούλα στὴ δροσιὰ πηγαίνει καὶ ξεπλώνει.

Χαῖτολογεῖται ἀνέμελη κνίεται στὸ χορτάρι

ποῦ νᾶβλεπε ὡν πιστικὸ τ' ἀγέλιο παλληκάρι

ποῦ μέσα ἀπὸ τὶς φυλλωσιές τὴ βλέπει καὶ λεγώνει! . .

Μὲ τέτοιες στροφές, ὅσο λιγοστὲς καὶ ἂν εἶνε, κάθε προσπάθεια ἐνὸς πρωτοφανέροντος ποιητοῦ δὲ θὰ πάη πάντα χαμένη. Φθάνει μονάχα νᾶνε αὐστηρὸς στὸ διάλεγμα γὰρ τὸ δημόσιο παρουσιασμα τῶν στίχων του. Γιατὶ παραγορτάσαμε πιά μὲ τοὺς ἀσωστὸς στίχους ποῦ μᾶς σεβρίζουν πολλὰς φορὲς καὶ ποιηταί μας τῆς πρῶτης γραμμῆς.

M. A.

ΡΟΔΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

“Αν εκείνοι που μαζεύουν λουλούδια, πετράδια, έντομα, ήμωρη γὰ ἔχουν δικαιώματα στὴν ἐκτίμησή μας γὰρ τὴν καλαισθητικὴ κλίση ποὺ συνοδεύει τὴν φιλόπονη ἐργασία των, φαντάζομαι ποῦς τιμῆς εἶνε ἄξιοι ὅσοι μαζεύουν μ’ ἀγάπη κομμάτια ἀπὸ τὴ γνῆξ ἑνὸς λαοῦ.

Κ’ ἕνας ἀπὸ τοὺς τελευταίους αὐτοὺς εἶνε βέβαια ὁ κ. Δ. Δέσποτας ποὺ εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς δώσῃ γιὰ τὴ «Νέα Ζωή»—ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτη δυστυχῶς ἀκόμα πολίτικη συλλογὴ του τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, παραμυθιῶν κλπ. τῆς Ρόδου τῆ σειρά τῶν **Τραγουδιῶν τοῦ γάμου**, ἕνα σπάνιο δηλαδὴ περιόριστο ἀπὸ μαρμαριτάρια καὶ διαμάντια γιὰτὶ μόνο μ’ αὐτὰ μπορεῖ νὰ συγκρίνῃ κανεὶς τὰ λαϊκὰ τοῦτα ἀριστοτεχνιατάκια.

Καὶ εἶνε θαυμασία στὸ εἶδος τῶν τὰ **Ροδίτικα Τραγουδιὰ**. Ἐχουν μεγάλη ποιητικὴ φαντασία καὶ ζηλευτὴν ἁρμονία στὸ στίχο, ποῦμα βέβαια ὄχι ἀνεξήγητο ἂν λάβῃ κανεὶς ἕν’ ὄνει ὅτι θὰ ἐπέδρασαν ὄχι ὀλίγο στὴ λύρα τοῦ ἀγνώστου ποιητοῦ αἱ ἀπηχήσεις τῶν θριάμβων τῆς ἀρχαίας Δόξας—στὴν Τέχνη καὶ στὴν Πολιτικὴ—καὶ οἱ ἀντίλαλοι τῆς μεσαιωνικῆς Λεβεντιάς.

Πρέπει νὰ λάβῃ κανεὶς ἀκόμα ἕν’ ὄνει τὴν ἀσύγκριτην ὁμορφίαν τοῦ **Ἠλιόχαρου** αὐτοῦ νησιοῦ μὲ τὸ ποιητικώτερο ὄνομα ποὺ μοροῦσε νὰ γίνῃ, τοῦ ἡμνημένου ἀπὸ τὸς σους λάτρεις τῶν μεγάλων ἀγαπηθῶσεων καὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν οὐθιῶν, αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ «ποὺ δὲν ἔχει ἴσοιό του ὁ ὅλη τὴ Μεσόγειο, χάρις εἰς τὸν διάφανον οὐρανὸν του καὶ τὸν δόγλικὸν του ἄερα καὶ ποὺ νομίζεις ὅτι ἡ φύσις ὀλόχαση ἐσκόρπισε μ’ ἕνα σπάταλο καὶ γόνιμο χέρι τὰ πῶ πολύτιμα δῶρά της», ὅπως λέγει ὁ V. Guérin, γιὰ νὰ τοῖσιν καλύτερα τὰ χαρίσματα τῆς Ροδίτικης Μούσας.

Τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι τὰ χαριτωμένα αὐτὰ τραγουδιὰ καὶ μὲ τὰ ἄγνὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ποὺ τὰ γεννοῦν σβύρνουν καὶ μαραινόνται ὁλοένα στὸ διάβα τοῦ **φκιασιδωμένου πολιτισμοῦ** ποὺ ἄλλοσε σιγὰ σιγὰ τὰ δίχτυα του ἴσα μὲ τὰ βαθύτερα σπλάγγνα τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ αὐτῆς ἀκόμα τῆς νησιώτικης, καὶ αὐτῆς ἀκόμα τῆς ἀγροτικῆς. Ἀρκεῖ νὰ σὰς πῶ μὲ λύπη μου ὅτι στὴν πρωτεύουσα τῆς Ρόδου τὰ ἔθιμα αὐτὰ δὲν ἀκούονται πιά, δὲν εἶνε δὲ οἱ **χαρὲς** ὅλων τῶν χωριῶν ποὺ ἀνηγεῖ ὁ μελωδικὸς των οὐρανόσ.

Θὰ μείνουν κι αὐτὰ μιά μέρα σεντιόματα παραμυθῆνιου παλατιοῦ.

K. N. K.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ GOGOL

Ἡ γιορτὴς ποὺ γίνεταν τώρα τελευταία στὴ Ρωσία γιὰ τὸ Gogol ἐπῆραν μίαν ἐθνικὴ χροιά.

Στὴν παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας, τὴ Μόσχα, ἀντιπρόσωποι τῶν γραμμάτων ἀπ’ ὅλο τὸ κράτος εἶχαν μαζευθῆ. Κι ἀκόμα πολλοὶ διαπρεπεῖς ξένοι, θανμαστὰι τοῦ ἔργου τοῦ συγγραφέως συνῆρθεσαν ἐκεῖ ἀπὸ ἐκτίμησι πρὸς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τόσον προέστρεξε τοῦ Ρωσικοῦ πνεύματος.

Ὁ Νικόλαος Γκογκὸλ ἢ Νικόλαος Βασιλέβιτς—τὸ πατρικὸν του ὄνομα—ἐγεννήθη στὴ Lorotchinzy τὸν Μάρτιο τοῦ 1809, ἀπὸ γονεῖς Κοζάκους.

Πρωτὸς του δάσκαλος ἦτο ὁ πάππος του. Ὁ Gogol ἐγαλονόγηθη σὲ στρατιωτικὰς τραγωδίαι, μ’ ἀγροτικὰς παραδόσεις καὶ μὲ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος του, ποὺ τοῦ ἐδιδρυτο ὁ πάππος του. Κι ὅλα αὐτὰ μὲ λεπτότητα καὶ χάριν ἀσυνήθιστη τὰ δηγεῖται στὸ βιβλίον του **Νυχτέρια τοῦ χωριοῦ** καὶ στὸ ἔξοχο ποίημά του **Ταράσ Boulba**.

Τὸ μυστὸν τοῦ ἔργου εἶναι σχεδὸν γεμάτο ἀπὸ παραδόσεις τῆς πατρίδος του Οὐκρανίας.

Στὸ Γυμνάσιον ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς χειροτέρους μαθητὰς. Ἀργότερα ὅμως ἄλλαξε.

Ἡ ἐνφύνα τὸν ἀρχισε νὰ δείχνεται ἀπὸ τὰ πρῶτα γράμματα ποὺ ἔστειλε στὴ μητέρα του.

Σ’ ἡλικία εἴκοσι χρονῶν ἦλθε στὴν Πετρούπολι γιὰ νὰ εἶσῃ δουλειά. Ὑστερα ἀπ’ ὀλίγο καιρὸ ἐπέτυχε μιά κνερωνητικὴ θέσι σὲ κάποιον Ὑπουργεῖο ἀλλὰ κ’ ἐκεῖ ὕστερα ἀπὸ ἕνα χρόνον ἐβαρέθη τὴ γραφειοκρατία κ’ ἐφυγε. Κατόπιν ἔκανε τὸν παιδαγωγὸν καὶ ὕστερα τὸν καθηγητὴ τῆς ἱστορίας ἀλλὰ παντοῦ ἀπειτύχων. Στὸ τέλος ἔγινε φιλόλογος. Ἀρχισε νὰ δημοσιεύῃ ἀνώνυμα ἄρθρα καὶ δοκίμια ὁ ἐφημερίδες καὶ σὲ περιοδικὰ. Ὁ Ποῦσκιν διεῖθε τὴν ἐνφύνα τοῦ Γκογκὸλ καὶ τὸν συνβεβούλευσε νὰ καταγίῃ στὴ μελέτη καὶ ἐξέτασι τῶν ἠθῶν καὶ ἐθιμῶν τοῦ λαοῦ.

Σὲ λίγο ἔβγαλε τὰ **Νυχτέρια ἐνὸς χωριοῦ κοντὰ στὴ Ντικάνκα**. Στὸ βιβλίον αὐτὸ ξετυλίγεται ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ συγγραφέως. Αὐτὸ τὸ ἔργο μᾶζὶ μὲ τὸ **Ταράσ Boulba** τὸν κατέστησαν διάσημο.

Ὁ **Ἀναθεωρητὴς** του εἶνε μιά πιστὴ εἰκόνα τῆς διοικήσεως τῆς Ρωσίας. Τὸ ἔργον ἄρεσε πολὺ καὶ στὸν Τσάρ, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ τὸ τυπώσῃ.

Ὁ Gogol εἶχε πολλοὺς ἐχθροὺς γι’ αὐτὸ ὑπέστη ἀρκετοὺς διωγμοὺς καὶ πολλὰς ἀπογοητεύσεις. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ ἀπ’ τὴ Ρωσία γιὰ κάμποσο καιρὸ.

Τὸ 1842 ἔβγαλε τὴς **Πεθαμμένες Νύχτες**. Γιὰ τὴ Ρωσία ἦτο κάτι πολὺ τολμηρὸ τὸ βιβλίον αὐτό. Μὲ ὅλη τὴν τραγικὴ γνησιότητα τῆς ἀλήθειας ζωγραφίζεται ἡ Ρωσία τῶν Τσάρων. Ὁ Ποῦσκιν ὅταν ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσι τοῦ βιβλίου αὐτοῦ δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ φώναξεν «Τὶ φοιχτὴ ποὺ εἶνε ἡ Ρωσία μας».

Ἐγραψε καὶ κάτι ἄλλα ἔργα σὰν τὸν **Πέπλο**, τὰ **Γράμματα στοὺς φίλους μου**.

Γενικά. Τὸ ἔργο τοῦ Gogol εἶνε ἀγνῶς Ρωσικὸν, χωρὶς καμμιά ξενικὴν ἐπίδρασι καὶ γι’ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο στέκεται πλάι στοὺς μεγάλους λογογράφους τῆς Ρωσίας. Στὴν ἐποχὴν τοῦ ὑπῆρξε μιά κορυφή. Στὴ θέσιν αὐτὴ βροῖσεται σχεδὸν καὶ τώρα.

ΣΤ. Π.

ΔΙΑΦΟΡΑ

— Στὸ ἐρχόμενον φυλλάδιον δημοσιεύομε τὸ τέλος τῆς μελέτης τοῦ πολυτίμου συνεργάτου μας κ. Σ. Δὲ Βιάζη περὶ τοῦ ποιητοῦ Γεωργίου Τερτσέτη. Τὴν μελέτην αὐτὴν θὰ συνεχίσουν καὶ ἄλλες ἀπὸ τὸν ἴδιον.

— Ἀπὸ τοὺς «Σεισοπλήκτους», τὸ νέον ἔργον τοῦ ἀγαπητοῦ μας Χρ. Παπαζαφειροπούλου, δημοσιεύομε σήμερον ἕνα μέρος ἀρκετὰ χαρακτηριστικὸ τοῦ ὅλου.

— Τὸ πέρασμα τοῦ μοναδικοῦ μας ἑλληνοαισθητικοῦ Περικλῆ Γιαννοπούλου τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἐδῶ, ἦτο γιὰ μᾶς ἕνα κομμάτι **Ἑλλάδος στὴν Αἴγυπτο**. Κάτι ἀπ’ αὐτὸ θὰ σὰς παρουσιάσωμε στὸ ἄλλο φυλλάδιον.

— Ὁ Σῦλλογος τῶν Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων Ἀλεξανδρείας («Πτολεμαῖος ὁ Α’») ἔκαμεν ἕως τώρα τρεῖς διαλέξεις.— Ἀντιπρόεδρος: περὶ Καλοῦ, Μανταδάκης: περὶ προλήψεων, Φραγκοῦδης: περὶ Κωνσταντινουπόλεως—καὶ ἕνα δεῖπνον μεταξὺ τῶν μελῶν του.

— Ἀπέθανε γηραλέος ὁ Ἄγγλος μυθιστοριογράφος George Meredith.

— Στὰς Ἀθήνας ἐφορτάσθη ἡ τεσσαρακονταετηρίς τοῦ γῆραιου καθηγητοῦ Κόντου μὲ ἀρκετὴν ἐπιβλητικότητα.

Ὁ «Παρασῶς» στὰς Ἀθήνας ἐφόρτασε μὲ μεγάλην ἐπιτυχία τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ Γάλλου μεγάλου ποιητοῦ καὶ φιλέλληρος Μισοράλ.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίον λίθου τοῦ **Βενετοκλείου Γυμνασίου** ἐν Ρόδῳ.

Ἄγις Θέρος. Λημωτικὰ Τραγοῦδια. Ἀθήνα.

Ἑλλήνιον. Δεκαπενθήμερον εἰκοσιγραφημένον περιόδικον ἐν Καρόττῳ—Λιευθυντὴς Λάμπρος Στυγιάδης.